

ROALD DAHL

ROALD DAHL

Matilda

ilustriral
Quentin Blake

Matilda

Ilustracije: Quentin Blake

Matilda

Michaelu in Lucy

inv. št. 000012392 / 2017

Mladinska knjiga
ZALOŽBA

Vsebina

Bralka knjig	5
Gospod Pelin, veliki avtomobilar	19
Klobuk in Superlepilo	27
Duh	35
Aritmetika	45
Platinasti svetlolasec	52
Učiteljica Medica	61
Volovškarca	77
Matildini starši	85
Metanje kladiva	95
Rafko Režonja in torta	110
Sivka	125
Tedenski preskus	132
Prvi čudež	149
Drugi čudež	159
Kajža učiteljice Medice	166
Zgodba učiteljice Medice	181
Imena	193
Vaja	197
Tretji čudež	202
Nov dom	214
Miha Mohor: Pomenki in igrice po branju	227

Matilda? Naj se lotim branja te knjige?

Žena začetku je prav, da izveš, kako tale knjiga kar precejšnemu številu odraslih ne diši preveč. Ne marajo je iz istega razloga, zaradi katerega je mladim tako všeč, da jo uvrščajo v vrh lestvice najljubših knjig. Povest namreč pripoveduje, kako dober in bister otrok premaga zlobne in topoumne odrasle.

Nasilna dejanja so popisana na grozljivo-smešen način in spominjajo na tista iz ameriških risank, ki jih zlepa nihče ne jemlje smrtno resno, saj na koncu koncev vsi junaki ostanejo živi in zdravi. Svet je kakor v pravljičah naslikan črno-belo: dobri so vsi samo dobri, hudobneži pa potegnejo kratko. Da bi bilo že na prvi pogled jasno, kakšen je kdo, jih je pisatelj Roald Dahl označil s primernimi imeni. Takle je njegov recept: »Vse dobre knjige morajo vsebovati mešanico hudih zlobnežev – ti so vedno zabavni – in nekaj simpatičnih ljudi.«

Jo boš prebral(a)? Mojemu opozorilu navkljub? Prav. Vseeno pa ti predlagam, da si za začetek mimogrede odgovoriš na nekaj vprašanj. Popolnoma neobvezno, se razume.

Genij je izvirno ustvarjalen človek z najvišjimi duševnimi sposobnostmi. In taka je Matilda, naslovna junakinja Dahlove pripovedi. Deklica je genialen, čudežno bister otrok. Prav zaradi njenih številnih neobičajnih darov se zgodba v tej knjigi zapleta in razplete na prav poseben način.

Ali tudi ti poznaš kakega vsestransko nadarjenega vrstnika? Kako okolje sprejema njegovo »drugačnost«?

Človeku z nenavadnimi, izrednimi sposobnostmi pravimo, da je **fenomen**. Ali veš, česa vsega je lahko sposoben tak človek? Ali taki ljudje v resničnem življenju sploh obstajajo?

Nekateri bralci me prepričujejo, da je bila Matilda zmožna »čarati« prav na tak način. So morda v zmoti? Prepričaj se sam(a). Brez pretiranega napora najdeš odgovor na straneh knjige, ki jo držiš v rokah.

Toda preden se spustiš v domišljjske pustolovščine z Matildo, naj te opozorim na majhno presenečenje: na koncu vsakega poglavja te bo pričakalo nekaj vprašanj in prgišče spodbud k razmisleku o prebranem. Nikar se jih ne ustraši. Če pa bi te pripoved popolnoma prevzela in bi te zaskrbelo, da se bo pretrgala tvoja nit zbranosti, te odstavke mirno preskoči, kakor da jih sploh ni.

Morda pa te na koncu le zvabi radovednost, da polistaš nazaj.

Miha Mohor

Bralka knjig

Nekaj je čudno pri materah in očetih. Tudi če je njihov otrok najzoprnejša tečnobica, kar si jih moreš zamisliti, se jim še vedno zdi, da je čudovit.

Nekateri starši gredo še dalj. Oboževanje otroka jih tako zelo zaslepi, da se nekako prepričajo, kako ima lastnosti genija.

No, pri tem ni nič hudo narobe. Tako se suče ta svet. Kadar pa začnejo praviti o blišču svojega priskutnega potomca nam, tedaj vendarle zavpijemo: »Prinesite labor! Slabo nam bo!«

Učitelji kar precej trpijo, ko morajo poslušati tovrstno čvekanje ponosnih staršev, vendar jim navadno vrnejo milo za drago, ko pride čas raznih spričeval. Če bi bil jaz učitelj, bi si izmislil kakšno primerno bodico za otroke oboževalskih staršev. »Vaš sin Maksimilijan,« bi pripisal, »je popolna polomija. Upam, da imate kakšno zasebno podjetje, da ga boste

porinili vanj, ko zapusti šolo, ker zanesljivo ne bo dobil dela nikjer drugje.« Če bi se ob takšnem dnevu počutil pesniško, bi lahko napisal: »Čudna resnica je, da imajo kobilice slušne organe ob zadku. Vaša hči Vanesa – sodeč po tistem, kar se je naučila v minulem polletju – pa sploh nima slušnih organov.«

Lahko bi se tudi še bolj poglobil v prirodopis in rekel: »Občasni škržat preživi šest let pod zemljo kot ličinka – in komaj šest dni kot prosto bitje sončne svetlobe in zraka. Vaš sin Vilfred je preživel šest let na tej šoli kot ličinka, pa še kar čakamo, da pride iz svojega zapredka.« Kakšna posebej pri-grustna deklica bi me lahko spodbudila k pripombi: »Fijona premore isto mrzlo lepoto kakor ledena gora, vendar v na-sprotju z ledeno goro nima pod površjem ničesar.« Mislim, da bi z užitkom pisal sklepna poročila o smrdljivcih iz svojega razreda. Vendar dovolj o tem. Naprej moramo.

Včasih naletiš na popolnoma drugačne starše, ki se sploh ne zmenijo za otroke in so kajpada slabši od oboževalskih. Takšna sta bila tudi zakonca Pelin. Imela sta sina Mihaela in hčer Matildo, posebej njo sta gledala tako, kakor da bi ne bila nič več od kraste. Krasta je nekaj, s čimer se moraš sprijazniti, dokler ne pride čas, ko jo lahko odlupiš in frčneš proč. Pelino-va sta se silno veselila časa, ko bosta lahko odlupila in frcnila proč svojo hčerkico, po možnosti v sosednji okraj ali še dalj.

Dovolj slabo je, če starši gledajo običajne otroke tako, ko da bi šlo za kraste ali bulaste palce na nogah, ampak nekako postane to še dosti slabše, kadar gre za nenavadnega otroka, s tem pa hočem reči, da je rahločuten ali bistroumen. Matilda je bila oboje, predvsem pa je bila bistroumna. Imela je tako gibčno pamet in se je tako hitro učila, da bi ta njena zmožnost morala biti očitna tudi večini duševno zaostalih staršev.

Toda Pelinova sta bila tako zabita in tako zamotana v svoje trapasto življenje, da se jima pri hčerki ni posrečilo videti nič nenavadnega. Resnici na ljubo, dvomim, da bi bila kaj opazila, četudi bi bila Matilda prilezla domov z zlomljeno nogo.

Njen brat Mihael je bil povsem normalen deček, ona pa, kakor sem že rekel, je bila nekaj, ob čemer ti skočijo oči iz jamic. Pri poldrugem letu je že izvrstno govorila in je poznala toliko besed kakor večina odraslih. Starši so jo, namesto da bi ji ploskali, obkladali z vreščavo ragljo in ji zabičevali, da so majhne deklice »za gledat – ne za poslušat«.

Pred tretjim letom se je Matilda ob pregledovanju časnikov in revij, ki so ležali po hiši, naučila brati. Pri štirih je brala naglo in dobro in je seveda zahrepenela po knjigah. V tem razsvetljenem gospodinjstvu je bila edina knjiga nekaj, kar se je imenovalo Lahka kuha in je pripadalo njeni materi, in ko je Matilda predelala to reč od platnice do platnice, tako da je znala vse njene recepte na pamet, je odkrila, da si želi kaj zanimivejšega.

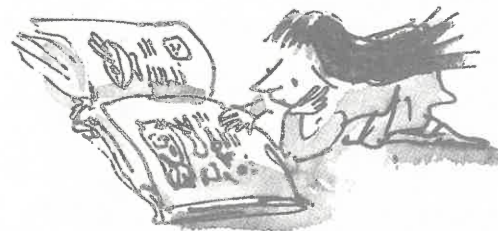

»Očka,« je rekla, »misliš, da bi mi lahko kupil kakšno knjigo?«

»Knjigo?« je rekel on. »Le čemu si želiš sakramensko knjigo?«

»Da bi jo brala, očka.«

»Kaj, za božjo voljo, je narobe s tevejčkom? Ljubek tevejček s tridecimetrskim zaslonom imamo, ti pa me prideš prosit za knjigo! Razvajena postajaš, punčka moja!«

Ob delavnikih je Matilda skoraj vsak popoldan ostala sama v hiši. Brat (pet let starejši) je odšel v šolo. Oče je odšel v službo, mati pa je odšla igrat tombolo v sosednje mesto, oddaljeno trinajst kilometrov. Pelinova je bila usekana na tombolo, igrala jo je pet popoldnevov v tednu. Matilda se je tisti dan, ko ji oče ni hotel kupiti knjige, kar sama odpravila proti mestni knjižnici. Ob prihodu se je predstavila knjižničarki, gospe Felčevi. Vprašala je, ali bi mogla malo posedeti in brati kakšno knjigo. Felčeva je rahlo osupnila, ker je tako drobcena deklica prišla k njej brez spremstva staršev, vendar ji je odgovorila, da je zelo dobrodošla.

»Kje so otroške knjige, prosim?« je vprašala Matilda.

»Tamle, na tistih nižjih policah,« je pojasnila gospa Felčeva. »Hočeš, da ti pomagam najti kakšno lepo z veliko slikami?«

»Ne, hvala,« je rekla Matilda. »Si bom že sama pomagala.«

Od tedaj je vsak popoldan, kakor hitro je njena mati odšla na tombolo, oddrobila proti knjižnici. Pot ji je vzela komaj deset minut, tako da je mogla po dve čudoviti uri tiho sedeti sama zase v kakšnem udobnem kotu in požirati knjigo za knjigo. Ko je prebrala še zadnjo otroško, kar so jih imeli tam, je začela pohajati sem ter tja, da bi si našla kaj drugega.

Felčeva jo je zadnjih nekaj tednov gledala vsa očarana, tedaj pa se je vzdignila od pulta in stopila k njej. »Ti lahko pomagam, Matilda?« je vprašala.

»Sprušujem se, kaj naj berem,« je rekla Matilda. »Zdaj ko mi je zmanjkalo otroških knjig.«

»Hočeš reči, da si pregledala slike v njih?«

»Ja, pa tudi prebrala sem jih.«

Felčeva je gledala Matildo s svojih višav in Matilda ji je vračala pogled naravnost tja gor.

»Nekatere so se mi zdele bolj revne,« je rekla Matilda, »nekaj pa je bilo sijajnih. Najbolj všeč mi je bil Skrivnostni vrt. Toliko skrivnosti je v njem. Skrivnost prostora za zaprtimi vrati in skrivnost vrta za visokim zidom.«

Felčeva je bila zaprepadena. »Koliko si natančno stara, Matilda?« je vprašala.

»Štiri leta in tri mesece,« je odgovorila Matilda. Felčeva je bila zaprepadena kakor nikoli poprej, a je bila tudi dovolj pametna, da tega ni pokazala.

»Kakšno knjigo pa bi rada brala?« je vprašala. Matilda je rekla: »Kakšno res dobro, ki jo berejo odrasli. Kakšno slavno. Ne poznam nobenih imen.«

Felčeva si je vzela čas in se zazrla vzdolž polic. Ni prav dobro vedela, kaj bi potegnila z njih. Kako, se je spraševala, izbereš slavno knjigo za odrasle štiriletni deklici? Prva misel ji je bila, naj seže po eni najstniških romanc, kakršne pišejo za petnajstletne šolarke, a je nagonsko odšla mimo tiste posebne police. »Poskusi tole,« je rekla naposled. »Ta je zelo slavna in zelo dobra. Če bo predolga zate, mi kar povej, pa ti poiščem kaj krajšega in malce lažjega.«

»Velika pričakovanja,« je prebrala Matilda, »Charles Dickens. Prav rada bi jo poskusila brati.«

Moralo se mi je zmešati, je pomislila Felčeva, Matildi pa je rekla: »Seveda lahko poskusiš.«

Felčeva nekaj naslednjih popoldnevov skoraj ni mogla odmakniti oči od deklice, ki je uro za uro sedela v velikem naslanjaču na spodnjem koncu prostora. Knjiga ji je morala ležati v naročju, ker je bila zanjo pretežka, da bi jo držala pokonci, in tako se je morala obenem tudi sklanjati naprej. Čuden prizor je bil to, ko je drobceno temnolaso dekletce, ki se z nožicami še zdaleč ni moglo dotakniti tal, sedelo povsem zamaknjeno v čudovite dogodivščine Pipa in stare gospodične Havisham pa v njen pajčevinasti dom, sedelo uročeno od magije, ki jo je stkal iz besed veliki pripovednik Dickens. Edini gib male bralke je bil občasen vzdig roke, kadar je obrnila list, in Felčeva se je počutila žalostno vsakič,

ko je prišel čas, da stopi tja čez in reče: »Deset do petih je, Matilda.«

Med prvim tednom obiskov jo je Felčeva vprašala: »Ali te mama vsak dan pospremi k meni in potem tudi odpelje domov?«

»Mama gre vsak popoldan na tombolo v Žužemberk,« je rekla Matilda. »Ne ve, da hodim k vam.«

»To pa gotovo ni prav. Mislim, da bi jo morala vprašati.«

»Rajši je ne bi,« je odvrnila Matilda. »Ne spodbuja me k branju knjig. Oče pa nič bolj od nje.«

»Kaj pa pričakujeta, da boš delala vsak popoldan v praznem domu?«

»Samo drobencljala sem ter tja in gledala tevejček.«

»A tako.«

»Mami je precej vseeno, kaj delam,« je malce žalostno rekla Matilda.

Felčevo je skrbelo za punčkinu varnost, saj je morala hoditi po glavni ulici kar prometnega kraja in celo prečkati cesto, vendar je sklenila, da se ne bo vtikala v to.

Velika pričakovanja, v tisti izdaji so obsegala štiristo enajst strani, je Matilda prebrala v enem tednu. »To mi je bilo strašno všeč,« je rekla Felčevi. »Je gospod Dickens napisal še kakšne druge knjige?«

»Kar precej,« je zbegano odgovorila Felčeva. »Naj ti izberem še kakšno njegovo?«

V naslednjih šestih mesecih je Matilda pod budnim in naklonjenim očesom gospe Felčeve prebrala tele knjige:

Charles Dickens: *Oliver Twist*

Lev Tolstoj: *Vojna in mir*

Rudyard Kipling: *Knjiga o džungli*
 Boris Pasternak: *Doktor Živago*
 J. R. R. Tolkien: *Gospodar prstanov*
 Henryk Sienkiewicz: *Skozi puščave in goščave*
 Pearl Buck: *Pismo iz Pekinga*
 Ernest Hemingway: *Starec in morje*
 Vladimir Bartol: *Alamut*
 Alessandro Manzoni: *Zaročenca*
 John Steinbeck: *Sadovi jeze*
 E. T. A. Hoffmann: *Življenjski nazori mačka Murra*
 Gustav Meyrink: *Golem*
 Gabriel Garcia Marquez: *Ljubezen v času kolere*
 Walter de la Mare: *Tri kraljeve opice*
 George Orwell: *Živalska farma*

To je bil strahovit seznam. Felčevo sta do tedaj že preželi začudenje in vznemirjenje, in najbrž je bilo dobro, da ni dovolila, da bi jo ta reč do konca zmešala. Skoraj vsakogar, ki bi bil priča dosežkom te frkljice, bi bila premagala skušnjava, pa bi zagnal vik in krik in razvpil novico po vsem kraju, če ne še dalj, ampak Felčevi se to ni zgodilo. Ona se je menila samo za svoje zadeve in je že zdavnaj odkrila, da se vtikanje v tuje otroke večinoma ne splača.

»Gospod Hemingway pove marsikaj, česar ne razumem,« ji je rekla Matilda. »Posebej o moških in ženskah. A mi je kljub temu všeč. Pripoveduje pa tako, da se počutim, ko da sem zraven in gledam, kako se vse tisto dogaja.«

»Dober pisatelj ti bo zmerom dal ta občutek,« je rekla Felčeva. »Ne meni se za drobce, ki jih ne moreš dojeti. Sprosti se in pusti, da te besede oblivajo kakor glasba.«

»Bom, bom.«

»Si vedela,« je rekla Felčeva, »da si človek v takšnih javnih knjižnicah sme knjige sposojati in jemati domov?«

»Tega nisem vedela,« je odgovorila Matilda. »Bi smela to tudi jaz?«

»Seveda,« je rekla gospa Felčeva. »Izbrano knjigo prinesi meni, da jo vpišem, pa bo za dva tedna tvoja. Če želiš, jih lahko vzameš več hkrati.«

Od tedaj je Matilda obiskovala knjižnico le enkrat na teden, da je vrnila prebrane knjige in dobila nove. Njena spalničica se je tako spremenila v bralnico, tam je presedela večino popoldnevov, dostikrat z lončkom vroče čokolade ob sebi. Ni bila še dovolj visoka, da bi dosegla reči v kuhinji, pa si je iz lope ob hiši prinašala zabojček, lezla nanj in tako prihajala do vsega, česar si je zaželela. Večinoma si je delala vročo čokolado, preden jo je zmešala, je pogrela mleko v kozici na štedilniku. Včasih si je pripravila kakav ali čaj z medom. Bilo je prijetno, če si je odnesla tja gor kakšen vroč napitek, da jo je grel, medtem ko je sedela in brala v tihi sobici popoldansko prazne hiše. Knjige so jo odnašale v nove svetove in jo seznanjale s presenetljivimi ljudmi, ki so živeli razburljiva življenja. Z Josephom Conradom je odšla na nekdanje jadrnice, z Ernestom Hemingwayem v Afriko, z Rudyardom Kiplingom v Indijo. Medtem ko je sedela v sobici v svojem rojstnem kraju, je potovala po vsem svetu.

Matilda je bila pravi **knjižni molj**. Roald Dahl je o njenem navdušenem branju zapisal: »Knjige so jo odnašale v nove svetove in jo seznanjale s presenetljivimi ljudmi, ki so živeli razburljiva življenja.«

Premisli in povej, kaj sporoča ta pisateljeva misel.

Katera knjiga je tebi omogočila, da si z njo potoval(a) po vsem svetu?

V pripovedi o Matildi se stališča oseb najbolj razlikujejo prav ob vrednotenju pomena knjig. Kakšen je tvoj odnos do knjig?

Matilda je pri branju krepko prehitela svoje vrstnike, saj je že pri nepolnih petih letih prebrala kup knjig, ki jih niti mnogi odrasli še nikoli niso vzeli v roke. Ali na seznamu Matildinega branja najdeš knjigo, ki jo imate doma ali pa si jo opazil(a) na policah šolske knjižnice? Pa menda ne, da si tudi ti že kakšno od njih prebral(a)?

Pobrskej po spominu in napiši **svoj seznam knjig**, ki si jih prebral(a) v zadnjih šestih mesecih. O prebranih knjigah se pogovarjaj s prijateljem ali prijateljico. Oblikujta lestvico petih knjig, ki so zelo všeč obema.

Matilda je v pogovoru s knjižničarko pripomnila, da v knjigah marsičesa še ne razume, a so ji kljub temu všeč, saj pisatelj pripoveduje tako, da se bralec počuti, kot da je zraven in gleda, kako se vse popisano dogaja. Kaj napraviš ti, če česa v knjigi ne razumeš povsem?

Gospod Pelin, veliki avtomobilar

Matildini starši so imeli kar čedno hišo s tremi spalnicami zgoraj, medtem ko so bile v pritličju jedilnica, dnevna soba in kuhinja. Oče je trgoval z rabljenimi avtomobili in bilo je videti, da mu gre posel prav dobro od rok.

»Žaganje,« se je rad pohvalil, »je ena velikih skrivnosti mojega uspeha. Pa še nič ne stane. Na žagi ga dobim zastonj.«

»Za kaj ga pa uporabljaš?« je vprašala Matilda.

»Ha!« je rekel oče. »Te zanima, kaj?«

»Ne razumem, kako ti more žaganje pomagati pri prodaji rabljenih vozil, očka.«

»To pa zato, ker si nevedno malo budalo,« je rekel oče. Nikoli ni pretiraval z obzirnostjo, ampak Matilda je bila tega vajena. Tudi je vedela, da se rad širokousti, in ga je celo brez sramu podžigala.

»Zelo domiseln moraš biti, da uporabiš kakšno reč, ki je zastonj,« je rekla. »Želim si, da bi to znala tudi jaz.«

»Pa ne boš,« jo je zavrnil oče. »Si prezabita. Vendar lahko povem kaj več o tem mlademu Mihi, saj že vidim, da se mi bo

nekega dne pridružil pri poslih.« Ne da bi se zmenil za Matildo, se je obrnil k sinu in nadaljeval: »Vedno z veseljem kupim avto, ki mu je kakšen bedak tako grdo razklopotal prestave, da so docela zrabljene in ropočejo ko blazne. Dobim ga poceni. Potem samo primešam olju v menjalniku dosti žaganja, pa spet deluje gladko ko nor.«

»Kako dolgo deluje tako, preden spet zaropoče?« je vprašala Matilda.

»Dovolj dolgo, da je kupec že lepo daleč,« je rekel oče in se zarežal. »Okrog sto petdeset kilometrov.«

»Ampak očka, to ni pošteno,« je rekla Matilda. »To je goljufija.«

»S poštenostjo ni še nihče obogatel,« je odvrnil oče. »Stranke so tu zato, da jih plahtaš.«

Pelin je bil možicelj podganjega videza, izpod redkih podganjih brkov so mu štrleli prednji zobje. Rad je nosil jopiče z velikimi, pisanimi kockastimi vzorci in razkazoval kravate, običajno so bile rumene ali blede zelene. »Vzemi, na primer, kilometražo,« je nadaljeval. »Vsakdo, ki kupuje rabljen avto, se najprej pozanima, koliko kilometrov ima. Drži?«

»Drži,« mu je pritrdil sin.

»Kupim torej staro kripo, ki ima na števcu okoli dvesto petdeset tisoč kilometrov. Dobim jo poceni. Ampak nihče je ne bo vzel s takšno kilometražo, a ne? In danes ne moreš kar izvleči števca pa flikniti številke nazaj, kakor si delal pred desetimi leti. Tako dobro so ga zavarovali, da se z njim ne da švindlati, razen če si preklemanski urar ali kaj takšnega. Kaj torej naredim! Možgane uporabim, fant, to je tisto.«

»Kako?« je očaran vprašal mladi Miha. Bil je očitno, da je nasledil očetovo ljubezen do sleparstva.

»Usedem se in si rečem, kako naj spremenim dvesto petdeset tisoč kilometraže v borih dvajset tisoč, ne da bi šel razstavljat števec? No, če bi dovolj dolgo vozil ritensko, bi očitno dosegel svoj cilj. Številke bi se vrtele nazaj, a ne? Ampak kdo bi vozil sakramenski avto zadenjsko tisoče in tisoče kilometrov? Tega ne moreš.«

»Seveda ne moreš,« je rekel mladi Miha.

»Popraskam se torej za uhlji,« je nadaljeval Pelin. »Uporabim možgane. Če si kakor jaz obdarjen z bleščečo pametjo, jo moraš uporabljati. In kar nenadoma me spreleti rešitev. Povem ti, počutil sem se natančno tako, kakor se je moral počutiti tisti drugi bistroglavec, ko je odkril penicilin. ‚Hevreka!‘ sem vzkliknil. ‚Imam jo!‘«

»Kaj si naredil, oči?« ga je vprašal sin.

»Števec,« je rekel Pelin, »poganja nekakšen kabel, povezan s prednjim kolesom. Tako najprej odvijem kabel tam, kjer je pritrjen h kolesu. Potem vzamem enega tistih bliskovitih električnih vrtalnikov in ga povežem s koncem kabla tako, da ga med vrtenjem obrača nazaj. Mi slediš? Kapiraš?«

»Ja, očka,« je rekel mladi Miha.

»Ti bliskoviti vrtalniki se sučejo s strahovito hitrostjo,« je nadaljeval oče, »tako da se kilometraža fantastično naglo zavrti navzdol. S takšnim bliskovitim vrtalnikom ti v nekaj minutah zradiram celih sto tisoč kilometrov. Potem se zdi, da ima avto le slabih dvajset tisočakov, in takšnega dam naprodaj! ‚Skoraj nov je,‘ rečem kupcu. ‚Niti dvajset jih nima. Prejšnja lastnica je bila neka starka, vozila se je le enkrat na teden, kadar je nakupovala.‘«

»Pa z vrtalnikom res lahko zavrtiš kilometražo nazaj?« je vprašal mladi Miha.

»Razkladam ti poslovne skrivnosti,« je odvrnil oče. »Zato nikar ne povej o tem nikomur. Saj ne bi rad, da me butnejo v luknjo, a?«

»Živi duši ne bom povedal,« je rekel deček. »Narediš to mnogim avtom, oči?«

»Prav vsak avto, ki mi gre skozi roke, obdelam po tem postopku,« je odgovoril oče. »Vsem zbijem kilometražo pod dvajset, preden jih ponudim kupcem. In če samo pomislim,« je ponosno poudaril, »da sem to izumil popolnoma sam! Prinaša mi na kupe denarja.«

Matilda je medtem pozorno poslušala, tedaj pa je rekla: »Ampak očka, to je še bolj nepošteno od žaganja. To je ogabno. Goljufaš ljudi, ki ti zaupajo.«

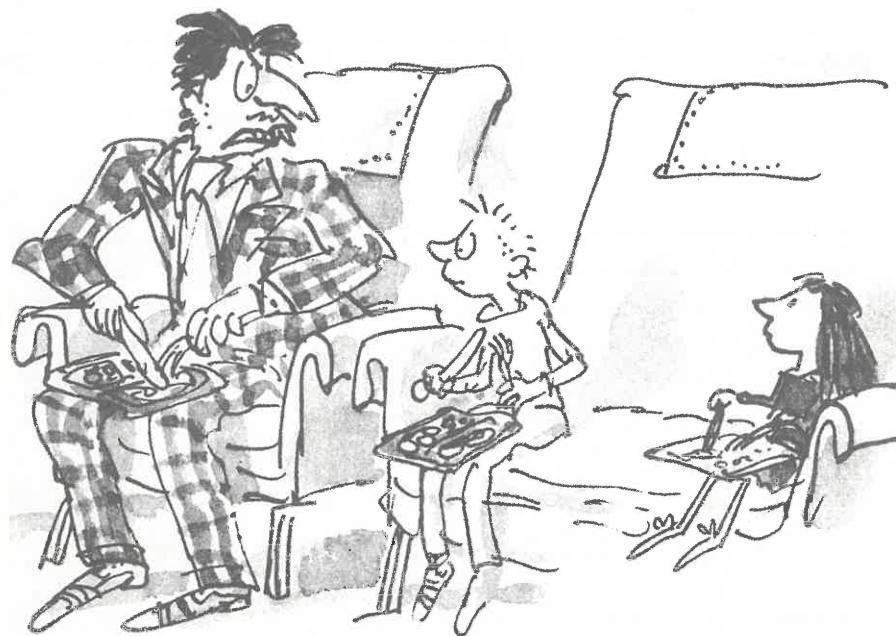
»Če ti ni všeč, pa ne jej v tej hiši,« je rekel oče. »Tudi živež kupujemo s temi dobički.«

»To je umazan denar,« je rekla Matilda. »Sovražim ga.«

Na očetovih licih sta se prikazali rdeči lisi. »Kaj hudirja pa misliš, da si,« je zavpil, »pariški nadškof ali kaj, da mi pridigaš o poštenosti? Samo nevedna smrklja si, ki nima pojma, o čem govori!«

»Natančno tako, Hinko,« se je strinjala mati. Matildi pa je rekla: »Da si upaš takole govoriti z očetom. Zdaj pa le drži hudobni jezik za zobmi, da bomo mogli gledati oddajo.«

Sedeli so v dnevni sobi, z večerjo na kolenih pred tevečkom. Jedli so na hitro pogrete zamrznjene obroke, kakršne

prodajajo v majavih aluminijastih posodah, tokrat so v ločenih predelkih ždeli dušeno meso, kuhan krompir in grah. Pelinova je enakomerno žvečila hrano, z očmi se je prilepila k solzavi ameriški nadaljevalki. Bila je zajetna ženska s platina-sto svetlimi lasmi – razen tik nad koreninicami, kjer se je dalo videti mišje rjave poganjke. Na debelo se je ličila in je imela eno tistih nesrečnih bunkastih postav, pri katerih kakor da je meso vsepovsod privezano k okostju, da ne bi odpadlo.

»Mamica,« je rekla Matilda, »imaš kaj proti, če grem večerjat v jedilnico, kjer bom lahko brala knjigo?«

Oče jo je ošvrknil z ostrim pogledom. »Jaz imam nekaj proti!« je zarevskal. »Večerja je družinski shod, pred koncem ne sme nobeden od mize!«

»Pa saj nismo za mizo,« je rekla Matilda. »Nikoli. Vedno jemo s kolen in gledamo tevejšček.«

»Kaj je narobe z gledanjem tevejščka, če smem vprašati?« je rekel oče. Glas mu je nenadoma postal mehak, nevaren.

Matilda si ni upala odgovoriti, pa je utihnila. Začutila je, kako jo obhaja jeza. Vedela je, da ni prav, ko takole sovraži starše, vendar je spoznavala, da se je temu zelo težko upreti. Vse tisto branje ji je kazalo življenje v luči, ki je ona dva sploh nista poznala. Ko bi vsaj prebrala malo Dickensa ali Kiplinga – kmalu bi odkrila, da je v življenju še kaj več od goljufanja in gledanja televizije.

Še nekaj. Upiralo se ji je kar naprej poslušati, da je nevedna in neumna, saj se je zavedala, da to ni res. Še naprej je kuhala jezo in ko je zvečer ležala v postelji, je sprejela neko odločitev. Sklenila je, da se bo očetu ali materi vsakič, ko bosta hudobna do nje, tako ali drugače maščevala. Zmagica ali dve bi ji pomagali, da bi lažje prenašala njune oslarije, ne da bi se ji zmešalo.

Ne pozabite, da je še vedno imela komaj pet let, tako majhen človeček pa le težka dobi kakšno točko proti vsemogočnim odraslim. Kljub temu se je trdno odločila, da bo poskusila. Zaradi tistega večera pred tevejščkom se je na njenem seznamu prvi znašel oče.

V čem se zakonca Pelin popolnoma razlikujeta od večine staršev?

Natanko si oglej ilustracije v knjigi in ugotovi, kako ju ilustrator smeši.

Gospe Pelinovi ne pride na misel, da bi se kaj prida ukvarjala z otrokoma. Čemu se namesto tega nadvse vneto posveča?

Njen mož Hinko Pelin je prepričan, da s poštenostjo še nihče ni obogatel. Na kateri skrivnosti svojega poslovnega uspeha je še posebej ponosen?

Pisatelj je njegovo hvalisanje tako pretiral, da je že prav zabavno. Pa misliš, da v resničnem življenju ni ljudi, ki se s prevarami in krajo dokopljejo do velikega premoženja?

Zapiši svoje mnenje o članih družine Pelin.

Vrednote so vse tisto, čemur ljudje priznavamo veliko vrednost. Predstavi njihove vrednote:

- *Kaj visoko cenijo in česa ne marajo oče, mati in brat Miha?*
- *Kaj pa Matilda?*

Roald Dahl vedenje odraslih duhovito obrne na glavo. Ponavadi se starši pritožujejo, da otroci predolgo gledajo televizijo in jih podijo proč od televizijskega zaslona. Matildin oče pa jo sili, da bi sedela pred televizorjem. »Kaj je narobe z gledanjem tevejčka?« očita hčerki, ki bi rada odšla v svojo sobico prebirat knjige.

V družini Pelin rečejo televizorju tevejček. Kaj nakazuje njihovo ljubkovalno poimenovanje tega elektronskega aparata?

Klobuk in Superlepilo

Naslednje jutro, tik preden je oče odšel proti svoji zahrbtni garaži z rabljenimi avtomobili, je Matilda smuknila v garderobo in se polastila klobuka, ki ga je vsak dan nosil v službo. Morala se je vzpeti na prste in na vso moč suniti kvišku s sprehajalno palico, da ga je snela s klina, pa še tako se ji je komaj posrečilo. Klobuk je imel obliko ploščate torte, za trak je imel zataknjeno šojino pero, in Pelin je bil hudo ponosen nanj. Mislil je, da mu daje elegantno drzen videz, še posebej, če ga nosi napošev in v kombinaciji s kričeče kockastim jopičem pa z zeleno kravato.

Matilda, držeč v eni roki klobuk in v drugi tubico, je zelo skrbno iztisnila lepilo v črto okoli notranjega roba klobuka. Zatem je s sprehajalno palico previdno obesila pokrivalo nazaj na klin. To početje je natančno uskladila s primernim trenutkom – lepilo je nanašala ravno tedaj, ko je oče vstajal od zajtrka.

Ko si je Pelin posadil klobuk na glavo, ni opazil ničesar, ko pa je prišel v garažo, ga ni mogel sneti. Superlepilo je silno

močna zadeva, tako zelo močna, da ti v takšnem primeru, če preveč potegneš, odtrga kožo. Pelin si ni želel biti skalpiran, in tako je moral ves dolgi dan obdržati klobuk na glavi, celo tedaj, ko je z električnim vrtalnikom ponarejal kilometraže in vsipal žaganje v menjalnike. Da bi si ohranil ugled, se je držal čez vse ravnodušno v upanju, da se bo njegovemu osebjū zdelo, kako namenoma nosi klobuk ves ljubi dan – kar tako, za štos, kakor delajo gangsterji v filmih.

Ko je zvečer prišel domov, si še zmerom ni mogel sneti klobuka. »Ne bodi smešen,« mu je rekla žena. »Pridi sem. Jaz ti ga snamem.«

Krepko ga je cuknila za klobuk. Pelin je zatulil, da so zažvenketale šipe v oknih. »Auu-va!« je zastokal. »Ne delaj tega! Nehaj! Odtrgala mi boš pol kože s čela!«

Matilda je udobno sedela na svojem običajnem stolu in čez rob knjige s precejšnjim zanimanjem gledala to predstavo.

»Kaj je narobe, očka?« je vprašala. »Ti je glava na lepem otekla ali kaj podobnega?«

Oče se je z močnim sumom zastrmel v hčerko, rekel pa ni nič. Kaj pa naj bi bil rekel? Njegova žena je zmajala z glavo: »To mora biti Superlepilo. In nič drugega. To te bo izučilo, da se ne boš več igračkalo s tako zoprno rečjo. Najbrž si hotel prilepiti h klobuku še kakšno pero.«

»Niti dotaknil se nisem te sakramenske reči!« je zavpil Pelin. Obrnil se je in spet pogledal Matildo, ona pa mu je vrnila pogled z nedolžno velikimi rjavimi očmi.

Žena mu je rekla: »Moral bi si prebrati kakšno nalepko, kadar se ubadaš z nevarnimi izdelki. Vedno se ravnaj po navodilih na nalepkah.«

»O čem zaboga čenčaš, vešča trapasta?« je zavpil Pelin in zgrabil za krajevce, da mu ne bi spet poskusila odtrgati klobuk. »Kaj misliš, da sem tako butast, da sem si ga namenoma prilepil?«

Matilda je rekla: »V bližini živi deček, ki je nevede dobil na kazalec malce Superlepila in si ga vtaknil v nos.«

Pelin je poskočil. »Kaj se mu je zgodilo?« je hlastno vprašal.

»Prst mu je obtičal v nosu,« je rekla Matilda, »in cel teden

je moral takšen hoditi naokrog. Kar naprej so mu govorili: »Nehaj si že vrtati po nosu, a si ni mogel pomagati. Videti je bil grozen tepec.«

»Prav mu bodi,« je rekla Pelinova. »Predvsem bi si ne bil smel tlačiti prsta tja noter. To je grda razvada. Otroci bi se ji hitro odpovedali, če bi vsi dobili na prste Superlepilo.«

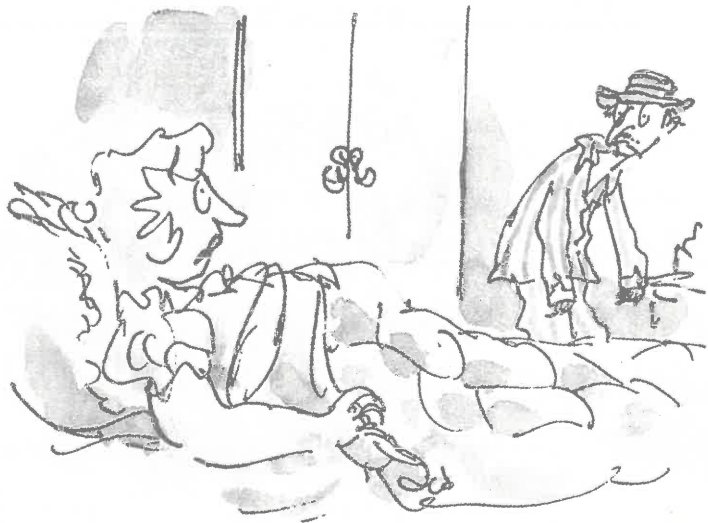
Matilda je rekla: »To počno tudi odrasli, mamica. Včeraj si to delala ti, v kuhinji.«

»Zdaj pa le nehaj,« je rekla Pelinova in zardela.

Njen mož je moral obdržati klobuk tudi med večerjo pred televizorjem. Videti je bil smešen in je ves čas molčal.

Ko se je spravljaj spat, se je spet poskusil znebiti pokrivala, žena mu je pomagala, vendar ga nista premaknila. »Kako pa naj grem pod prho?« je vprašal.

»Boš pač moral zdržati brez nje, kajne?« je odvrnila žena.

Pozneje, ko se je njen koščen možiček hulil po spalnici v pižami s škrlatnimi progami in s ploščatim klobukom na glavi, je pomislila, kako bedast je videti. Ne ravno tiste vrste mož, da bi žena sanjala o njem, si je rekla.

Pelin je odkril, kaj je pri večnem klobuku najhujše, to namreč, da moraš tudi spati z njim. Nikakor ni mogel udobno ležati na blazini. »Nehaj se že prekladati,« mu je rekla žena, potem ko se je dobro uro preobračal in prestavljal. »Najbrž se bo do jutra zrahljal in zlahka zdrsnil dol.«

Vendar se ni zrahljal in ni hotel zdrsniti dol. Tako je Pelinova vzela škarje in ga odrezala možu z glave, kos za kosom, najprej štulo in potem krajevce. Kjer se je notranji trak prilepil k lasem na sencih in nad tilnikom, mu je morala odstriči lase tik ob koži, tako da je naposled imel okoli glave bel kolobar pleše – ko kakšen menih. Na čelu pa, kjer se je trak prilepil kar na

golo kožo, mu je ostala kopica rjavih usnjatih krpic, teh ni spravilo proč še tako zagrizeno umivanje.

Pri zajtrku mu je Matilda rekla: »Moraš se potruditi, da se boš znebil tistih koščkov na čelu, očka. Zdi se, da ti vsepovsod lazijo rjavi žužki. Ljudje bodo mislili, da imaš uši.«

»Tiho!« je revsknil oče. »Drži že strupeni jezik za zobmi, a boš?«

V celoti vzeto ji je ta poteza prinesla dovolj zadoščenja. Vendar bi bilo gotovo pretirano pričakovati, da je oče s tem dobil trajnejši nauk.

Matilda se staršema za vse nerazumevanje, hudobijo in nasilnost sklone maščevati z duhovitimi nagajivostmi. Pisatelj je v prejšnjem poglavju zapisal, da so ji take zmagice pomagale, da je »laže prenašala njune oslarije, ne da bi se ji zmešalo«.

Morda tudi ti misliš, da otrok le tako dobi kakšno točko proti **vsemogočnim odraslim**? Ali dobi Matilda s svojo potegavščino zgolj zadoščenje ali tako posreduje očetu tudi kak nauk, da bi se poboljšal? Je otroško maščevanje staršem lahko pravično?

Popiši prvo Matildino **potegavščino**, s katero spravi očeta v nadvse neroden položaj. Kaj vse počne gospod Pelin, da bi ohranil dostojanstvo? Zakaj nas njegovo reševanje iz težav sili v smeh?

S pantomimo odigraj Pelinov boj s klobukom.

Duh

Po dogodku z lepilom je bilo pri Pelinovih približno teden dni sorazmerno mirno. Gospoda je ta izkušnja očitno poboljšala, in bilo je videti, da ga je nagnjenje k bahaštvu in robantenju vsaj začasno minilo.

Potem je nenadoma udaril vnovič. Nemara je imel slab dan v garaži in je prodal premalo sklumpanih avtomobilov. Reči, zaradi katerih se lahko mož vrne z dela razdražen, je veliko, in občutljiva žena bo navadno opazila znamenja viharja in ga pustila pri miru, dokler se mu jeza ne poleže.

Ko se je Pelin tisti večer vrnil iz garaže, je bil v obraz teman ko nevihten oblak, in bilo je jasno, da se bo nekdo prav kmalu znašel v škripcih. Njegova žena je takoj razbrala znamenja in se jadrno umaknila. Potem je prikoračil v dnevno sobo. Matilda je s spodvitimi nogami sedela na naslanjaču v kotu, povsem zatopljena v neko knjigo. Pelin je vključil televizor. Zaslon se je osvetlil. Oddaja se je zadržala. Pelin se je zasrepel v Matildo. Ni se zganila. Do tedaj se je že nekako naučila zapreti ušesa pred zoprnim hrupom grozljive škatle. Brala je naprej,

njen oče pa je ob tem kdove zakaj pobesnel. Mogoče mu je jeza prekipela zato, ker jo je videl uživati ob nečem, kar je bilo zunaj njegovega dosega.

»Kaj nikdar ne nehaš brati?« je zapuhal vanjo. »O živjo, očka,« mu je prijazno rekla. »Si imel danes dober dan?«

»Kaj je ta šund?« je rekel in ji izpulil knjigo iz rok.

»To ni šund, očka, temveč nekaj lepega. Rdeči poni. Napisal ga je neki Američan, John Steinbeck. Zakaj ga ne bi poskusil brati? Všeč ti bo.«

»Umazanija,« je rekel Pelin. »Če ga je napisal Američan, je gotovo umazanija. Oni pišejo samo o tem.«

»Ne, očka, to je lepa knjiga, častna beseda. Gre pa za ...«
 »Ne maram vedeti, za kaj gre,« je zarobantil gospod Pelin. »Sicer pa sem do grla sit tvojega branja. Poišči si že kakšno koristno delo.« S strašljivo naglico je začel divje trgati iz knjige prgišča listov in jih lučati v koš za papir.

Matilda je kar drevenela od groze. Oče ni odnehal. Skorajda ni bilo dvoma, da ga razganja nekakšna zavist. Kako si drzne – ko da je ponovil z vsakim iztrganim listom – kako si drzne brati knjige, ko pa jih jaz ne morem! Kako si drzne!

»To je knjiga iz knjižnice!« je kriknila Matilda. »Ni moja! Moram jo vrniti gospe Felčevi!«

»Torej boš morala kupiti drugo, a ne?« je rekel oče, vseskozi puleč liste. »Morala boš hraniti žepnino, dokler je ne bo dovolj v prašičku, da boš svoji ljubi gospe Felc kupila novo knjigo, a ne?« S temi besedami je odvrget v koš še prazne platnice in odkorakal iz sobe, medtem ko se je tevejček drl naprej.

Večino otrok na Matildinem mestu bi bili oblili potoki solza. Nje niso. Obsedela je tam zelo mirna, bleda in zamišljena. Ko da je vedela, da ne cmerjenje ne kujanje nista še nikogar pripeljala nikamor. Kadar te napadejo, je edino pameten protinapad, kakor je nekoč dejal Napoleon. Matildina iznajdljiva pamet si je naglo zamislila še eno primerno kazen za

strupenega očeta. Načrt, ki se ji je zarisoval v zavesti, pa je bil odvisen od možnosti, da je Fredijev papagaj res tako dober govornik, kakor je zagotavljal njegov lastnik.

Šestletni Fredi je bil Matildin prijatelj, stanoval je tik za prvim vogalom in ji je dan za dnem hvalil čudovito zgovornega papagaja, ki mu ga je podaril oče.

Naslednji popoldan, kakor hitro se je Pelinova odpeljala na še eno tombolsko sejo, jo je Matilda mahnila na ogled k Frediju. Potrkala je na vrata in ga vprašala, ali bi bil tako ljubezniv, da bi ji pokazal znamenitega ptiča. Fredi se je razveselil in jo odpeljal gor v svojo spalnico, kjer je v visoki kletki čepel zares veličasten modro rumen papagaj.

»Tule je,« je rekel Fredi. »Ime mu je Sekač.«

»Ukaži mu, naj govori,« je rekla Matilda.

»Ne moreš mu ukazati,« je odvrnil Fredi. »Biti moraš potrpežljiva. Govoril bo, ko bo primerne volje.«

Visela sta tam in čakala. Na lepem je papagaj spregovoril: »Hojla, hojla, hojla.« Imel je povsem človeški glas. Matilda je rekla: »To je osupljivo! Kaj zna še reči?«

»Rožljajte z mojimi kostmi!« je rekel papagaj, čudovito posnemajoč pošastne glasove prikazni. »Rožljajte z mojimi kostmi!«

»To kar naprej ponavlja,« je pripomnil Fredi.

»Kaj zna še reči?« je vprašala Matilda.

»To je v glavnem vse,« je rekel Fredi. »Pa je le čudežno, se ti ne zdi?«

»Bajno,« je rekla Matilda. »Mi ga posodiš – samo za en večer?«

»Ne,« je odkimal Fredi. »Seveda ne.«

»Dam ti vso tedensko žepnino.«

To se je že drugače slišalo. Fredi je nekaj trenutkov preudarjal. »Dobro torej,« je rekel, »če obljubiš, da mi ga jutri vrneš.«

Matilda se je z visoko ptičnico v rokah opotekla proti praznemu domu. V jedilnici so imeli široko ognjišče, tam se je lotila dela, da bi pritrdila kletko v dimnik in jo tako skrila očem. Ni šlo prav zlahka, naposled pa se ji je le posrečilo.

»Hojla, hojla, hojla!« je zaklical ptič dol k njej. »Hojla, hojla!«

»Molči, gumpec!« je rekla Matilda in si odšla umiti sajaste roke.

Še isti večer, medtem ko je z materjo, očetom in bratom kakor običajno večerjala pred televizorjem v dnevni sobi, je iz jedilnice skoz vežo zadonel razločen glas. »Hojla, hojla, hojla,« je rekel.

»Hinko!« je kriknila mati in prebledela. »Nekdo je v hiši! Slišala sem glasove!«

»Jaz tudi!« je rekel brat. Matilda je skočila na noge in ugasnila tevejček. »Psst!« je šepnila. »Poslušajte!«

Nehali so jesti, sedeli so v hudi napetosti in poslušali. »Hojla, hojla, hojla!« se je oglasilo vnovič. »Saj sem rekel!« je vzkliknil brat. »Vlomilci so!« je siknila mati. »V jedilnici!«

»Menda res,« je rekel oče, ves otrpel na svojem sedežu. »Pojdi torej in jih zgrabi, Hinko!« je zasikala mati. »Stopi tja in jih zasači pri dejanju!«

Oče se ni premaknil. Nič se mu ni mudilo, da bi šinil v naskok in postal junak. Obraz mu je posivel.

»Zgani se že!« je siknila mati. »Najbrž so se spravili nad srebrnino!«

Oče si je živčno potapljajal ustnice s prtičem. »Zakaj ne bi šli pogledat vsi skupaj?« je rekel.

»Dajmo torej,« je rekel brat. »Gremo, mami.«

»Gotovo so v jedilnici,« je zašepetala Matilda. »Prepričana sem, da so tam.«

Mati je zgrabila grebljo z ognjišča. Oče je vzel palico za golf, prislonjeno v kotu. Brat je pograbil namizno svetilko in

potegnil vtič iz vtičnice. Matilda je stisnila v roki nož, ki ga je uporabljala med večerjo, in odkradli so se proti vratom jedilnice. Oče se je držal bolj v ozadju.

»Hojla, hojla, hojla,« se je spet oglasilo.

»Gremo!« je zavpila Matilda in planila v jedilnico, mahajoč z nožem. »Roke kvišku!« je zakričala. »Zdaj vas imamo!« Drugi so ji sledili, vihteč vsak svoje orožje. Potem so obstali. Se ozrli naokrog. Tam ni bilo nikogar.

»Tu ni nikogar,« je z velikanskim olajšanjem rekel oče.

»Če pa sem ga slišala, Hinko!« je zavreščala mati, ne da bi se nehala tresti. »Razločno sem slišala njegov glas! Tudi ti si ga slišal!«

»Jaz sem ga zanesljivo!« je zakričala Matilda. »Tu nekje mora biti!« Začela je stikati za divanom in zavesami.

Potem je spet zadonel tisti glas, tokrat zamolklo in pošastno. »Rožljajte z mojimi kostmi,« je rekel. »Rožljajte z mojimi kostmi.«

Vsi so poskočili, z Matildo vred, saj je bila kar dobra igralka. Ozirali so se po prostoru. Še vedno nikjer nikogar.

»To bo kakšen duh,« je rekla Matilda.
 »Jezusna!« je kriknila mati in se oklenila moževega vratu.
 »Vem, da je duh!« je rekla Matilda. »To sem tu že slišala. V tem prostoru straši! Mislila sem, da to veste.«
 »Bogpomagaj!« je zavreščala mati in skoraj zadavila moža.
 »Jaz se bom pobral od tod,« je zasopihal oče, zdaj že siv kakor deževno nebo. Vsi so zbežali, zadnji je zatresčil vrata za seboj.
 Naslednji popoldan se je Matildi posrečilo spraviti precej sajastega papagaja iz dimnika in hiše, ne da bi jo kdo videl. Odnesla ga je skozi zadnja vrata in pretekla pot do Fredijeve hiše.
 »Se je vedel spodobno?« je vprašal Fredi.
 »Imenitno nas je kratkočasil,« je odvrnila Matilda. »Starši so bili prav presunjeni.«

Ko gospod Pelin zagleda Matildo pri knjigi, pobesni. Pojasni naslednjo poved: »Mogoče mu je jeza prekipela zato, ker jo je videl uživati ob nečem, kar je bilo zunaj njegovega dosega.« Kaj vse ve povedati o knjigi, ki je sploh ni prebral? In kaj Matilda hoče dopovedati očetu, ko krikne: »To je knjiga iz knjižnice!«

*Matilda gre v protinapad z izkušnjo, ki si jo je pridobila s prebiranjem **grozljivih romanov**. Pripoveduj, kako v hišo »pričara duha« in kakšen je učinek njegovega strašenja. Ali rad(a) posežeš po srhljivih zgodbah? Kakšna občutja budijo v tebi? Zakaj ti morda niso všeč?*

Aritmetika

Matilda je hrepenela, da bi imela dobre, ljubeče, razumevajoče, poštene in pametne starše. Dejstvo, da so bili daleč od teh lastnosti, je bilo nekaj, s čimer se je morala sprijazniti. To ni bilo lahko. Vendar ji je nova igra, ki se je domislila, da bo namreč kaznovala očeta, mater ali oba vsakič, ko bosta hudobna do nje, delala življenje bolj ali manj znosno.

Ker je bila Matilda še zelo majhna, je druge v družini prekašala samo z močjo možganov. Spričo bistre pameti se je mogla ponorčevati iz vsakega med njimi. Ampak še zmerom drži, da mora vsaka petletna deklica v vsaki družini delati, kakor ji ukažejo, pa čeprav so ukazi popolnoma oslovski. Tako je bila večer za večerom prisiljena jesti zamrzke z aluminijških pladenjčkov pred tisto srhljivo škatlo. Med tednom je popoldan ostajala sama in če so ji rekli, naj utihne, je morala utihniti.

Za varnostni oddušnik – reč, ki je preprečevala, da bi se ji utrgalo – je imela razvedrilo ob načrtovanju in izvajanju

imenitnih kazni, in bilo je prijetno, ker so po vsem videzu delovale vsaj za krajša razdobja. Zlasti oče je za nekaj dni postal manj prevzeten in neznosen, potem ko je dobil odmerek Matildinega čarodejnega zdravila.

Zadeva s papagajem v dimniku je starše dodobra ohladila in več kot teden dni so bili s hčerko sorazmerno vljudni. Vendar gorje, to ni moglo trajati. Naslednji izbruh se je prime-ril nekega večera v dnevni sobi. Pelin se je bil pravkar vrnil z dela. Matilda in njen brat sta tiho sedela na divanu, čakajoč, da jima mati prinese pogrete zamrzke. Televizor še ni bil prižgan.

Pelin je vstopil v kričeče kockasti obleki in z rumeno krava-to. Ob pogledu na tiste grozne široke kvadrate suknjiča in hlač je vsakdo skoraj oslepel. Pelin je spominjal na tretjerazrednega stavarja, oblečenega za hčerino možitev, in je bil očitno silno zadovoljen s seboj. Usedel se je v naslanjač, si pomel dlani in bučno ogovoril sina. »No, fant moj,« je rekel, »tvoj oče je imel nadvse uspešen dan. Zato je ta večer dosti bogatejši, kakor je bil zjutraj. Prodal je nič manj kot pet avtomobilov, vse z mast-nim dobičkom. Žaganje v menjalnikih, električni vrtalnik na kablji števcov, nekaj brizgov barve in še kakšna prebrisana zvijačica, pa so bebasti kupci kar tekmovali med seboj.«

Iz žepa je potegnil kos papirja in ga pregledal. »Poslušaj, fant,« je rekel sinu, ne da bi se zmenil za Matildo, »ker se mi boš nekega dne pridružil pri tem poslu, moraš vedeti, kako sešteješ dnevne dobičke. Daj, stopi po blok in svinčnik, da bomo videli, kako bister si.«

Sin je ubogljivo odšel iz sobe in se vrnil s pisalnimi po-trebščinami.

»Zapiši si te številke,« je rekel oče, strmeč v svoj kos pa-pirja. »Avto številka ena sem kupil za sto devetintrideset

evrov in ga prodal za sedemsto dvanajst evrov in pol. Imaš to?«

Njegov desetletni deček je počasi in skrbno napisal nare-kovani števili.

»Avto številka dve,« je nadaljeval oče, »me je stal devet-inpetdeset evrov, prodal pa sem ga za tristo osemdeset. Si?«

»Ja, oči,« je rekel deček. »Sem.«

»Avto številka tri je stal petinpetdeset evrov in pol in bil prodan za štiristo devetindevetdeset evrov in petinsedemde-set centov.«

»Povej še enkrat,« je rekel sin. »Za koliko si ga prodal?«

»Za štiristo devetindevetdeset evrov in petinsedemdeset centov,« je ponovil oče. »Mimogrede, to je še ena mojih ele-gantnih ukanic za plahtanje kupcev. Nikoli ne zahtevaj kakšne

velike okrogle vsote. Vedno ostani tik pod njo. Nikoli ne reci tisoč evrov. Vedno govori devetsto devetindevetdeset in pol. Slišati je dosti manj, pa ni. Zvito, kaj?»

»Zelo,« je rekel sin. »Genialen si, oči.«

»Avto številka štiri me je stal triinštirideset evrov – ta je bil res razbitina – in sem ga prodal za tristo devetinštirideset evrov in petinsedemdeset centov.«

»Ne prehitro,« je rekel sin. »Dobro. Že imam.«

»Avto številka pet me je stal tristo osemnajst evrov in pol, prodal sem ga za osemsto štiriindvajset evrov in petinsedemdeset centov. Imaš zdaj že vse zapisano, sinko?»

»Ja, očka,« je kimnil deček. Ves tisti čas se je grbil nad pisalnim blokom in skrbno pisal številke.

»Zelo dobro,« je rekel oče. »Zdaj pa izračunaj dobičke, ki sem jih imel z vsakim avtom posebej, in jih seštej. Potem mi boš lahko povedal, koliko je danes zaslužil tvoj kar bistroumni oče.«

»To je veliko števil,« je pripomnil deček.

»Seveda jih je veliko. Ampak če se kakor jaz ukvarjaš z velikimi kupcijami, moraš biti prima v aritmetiki. V glavi imam računalnik, tako rekoč. Le slabih deset minut mi je vzelo, da sem izračunal vse to.«

»Hočeš reči – kar na pamet, oči?« je obstrmel deček.

»No, ne ravno,« je rekel oči. »Tega ne bi mogel nihče. Se pa nisem dolgo zamudil. Ko končaš, povej, kolikšen je po tvojem moj današnji dobiček. Tu imam zapisan končni znesek, pa ti bom takoj povedal, ali imaš prav.«

Matilda je mirno rekla: »Oči, zaslužil si natančno dva tisoč sto enainpetdeset evrov in petinsedemdeset centov.«

»Ne vtikaj se,« je rekel oče. »Tvoj brat in jaz se ubadava z zapletenimi financami.«

»Ampak oči ...«

»Tišina,« je rekel oče. »Nehaj že ugibati in se delati pametno.«

»Poglej svoj izračun, oči,« je prijazno rekla Matilda. »Če se nisi zmotil, bi moralo tam pisati dva tisoč sto enainpetdeset evrov in petinsedemdeset centov. Si tudi ti dobil to, oči?«

Oče je spustil pogled k papirju v roki. Otrpnil je. Sedel je popolnoma pri miru. Zavladala je tišina. Naposled je rekel: »Povej še enkrat.«

»Dva tisoč sto enainpetdeset evrov in petinsedemdeset centov,« je ponovila Matilda.

Spet je zavladala tišina. Očetov obraz je barvala zamolkla rdečica.

»Prepričana sem, da je to prava številka,« se je oglasila Matilda.

»Ti ... Ti goljufivka mala!« je na lepem zavpil oče in uperil kazalec vanjo. »Pogledala si moj papir! Prebrala si, kar piše tu!«

»Očka, saj sem na drugem koncu sobe,« je rekla Matilda. »Kako bi mogla videti tvoje številke?«

»Nikar zdaj ne blebeči!« je zavpil oče. »Jasno, da si pogledala! Morala si pogledati! Nihče na svetu ne bi kar takole dal pravega odgovora, sploh pa ne takšna smrklja! Goljufivka si, punca nesramna, to si! Goljufivka in lažnivka!«

Tedaj je prišla noter mati z velikim pladnjem in s četverico večerij na njem. Tokrat so bile to ribe s pomfritom, Pelinova jih je kupila pri neki stojnici, spotoma, ko se je vračala s tom-

bole. Verjetno so jo tombolski dogodki telesno in duševno izčrpavali, pa ji ni nikdar ostalo dovolj moči, da bi skuhala kakšno pošteno jed. Če torej niso dobili pogretilih zamrzkov, so morali dobiti ribe s pomfritom. »Kaj pa si tako rdeč v obraz, Hinko?« je vprašala, ko je odložila pladenj na čajno mizico.

»Tvoja hči je goljufivka in lažnivka,« je rekel oče, segel po svojem krožniku in si ga posadil na kolena. »Prižgi tevejček; naj bo dovolj o tem.«

*Gospod Pelin je sina Mihaela vnaprej določil za bodočega družabnika v svojem podjetju. Kako ga uvaja v »poslovno aritmetiko«, določanje cen in oglaševanje, kako mu predstavi svoj **način prodaje** in privabljanje kupcev?*

Kako obravnava sina in zakaj hčerko ozmerja z goljufivko in lažnivko?

Kaj misliš, zakaj starši nekaterim svojim otrokom izkazujejo več pozornosti in ljubezni kot drugim?

Platinasti svetlolasec

Po Matildinem mnenju ni bilo dvoma, da si ta zadnji izraz očetove nizkotnosti zasluži strogo kazen, in medtem ko je, ne da bi se menila za televizor, jedla skrajno zoprne ocvrte ribe s krompirjem, so njeni možgani tehtali različne možnosti. Odločila se je, še preden se je odpravila spat.

Naslednje jutro je vstala zgodaj, pohitela v kopalnico in zaklenila vrata. Kakor že vemo, so bili lasje gospe Pelinove svetleče platinasti, na las podobni lesketavo srebrnkasti barvi trikojev, kakršne imajo cirkuške vrvoходke. Glavno barvanje je dvakrat v letu opravil frizer, vmes pa si je gospa enkrat na mesec osvežila barvo tako, da si je v umivalniku splakovala lase z nečim, čemur so pravili PLATINASTO BARVILO ZA LASE – IZJEMNO MOČNO. S tem je tudi krotila zlobne rjave laske, ki so kar naprej poganjali iz koreninic. Steklenico izjemno močnega platinastega barvila za lase je hranila v kopalniški omarici, pri dnu nalepke je bilo še opozorilo: Pozor, to je peroksid. Hranite zunaj dosega otroških rok. Matilda ga je že velikokrat z zanimanjem prebrala.

Njen oče je imel gladke črne lase s prečo na sredi in je bil neznansko ponosen nanje. »Dobri močni lasje pomenijo,« je rad ponavljal, »da je pod njimi dobra močna pamet.«

»Kakor pri Shakespearu,« je ob eni takšnih priložnosti pripomnila Matilda.

»Kakor pri kom?«

»Pri Shakespearu, očka.«

»Je bil bister?«

»Zelo, očka.«

»Imel je goste lase, kaj?«

»Bil je plešast, očka.«

Nato je oče zapuhal: »Če ne znaš govoriti pametno, zapri.«

Pelin je skrbel, da so mu bili lasje, vsaj po njegovem, videti bleščeči in močni, in tako si je vsako jutro vtiral obilico nekakšnega utrjevalca z nalepko TONIK ZA LASE IZ VIJOLIČNEGA OLJA. Steklenica te dehteče vijoličaste me-

šanice je zmerom stala na polici nad umivalnikom zraven zobnih ščetk, tako da je britju moglo slediti vsakdanje gnetenje skalpa. To masažo las in lasišča je venomer spremljalo robantenje, sopihanje in brundanje. »Ooo-ha, je že boljše! To je dobra roba! Vtri si jo naravnost v korenine!« Vse takšno je Matilda v svoji spalnici onkraj hodnika razločno slišala.

Torej, v tisti zgodnejutranji zasebnosti kopalnice je odvila pokrovček očetovega vijoličnega olja in izlila tri četrt vsebine v odtočnik. Potem je napolnila steklenico z materinim platinastim barvilom za lase – izjemno močnim. Ker je previdno pustila v njej nekaj pravega utrjevalca las, je bila nova zmes, potem ko jo je dobro pretresla, še zmerom dovolj vijoličasta.

Zatem je postavila očetovo steklenico nazaj na polico, materina pa se je spet znašla na svojem prostoru v omarici. Doslej vse po načrtu.

Med zajtrkom je Matilda tiho sedela za mizo v jedilnici in jedla žitne kosmiče. Brat ji je s hrbtom proti vratom sedel nasproti in požiral brtavse kruha, naložene z mešanico kikirikijevega masla in jagodne marmelade. Matere ni bilo videti, v kuhinji je pripravljala zajtrk možu, to pa sta kakor vedno morali biti jajci na oko na popečenem kruhu v spremstvu treh klobas, treh režnjev slanine in pečenih paradižnikov.

Tedaj je prihrumel Pelin. Nikamor ni znal priti po tihem, še posebej ne na zajtrk. Zmerom je moral zagnati hrušč in trušč, da bi pri priči opazili njegov prihod. Kakor da bi oznanjal: To sem jaz! Tu je zdaj v vsej svoji slavi gospodar te hiše, rednik družine, mož, po čigar zaslugi se vam tako dobro godi! Zazrite se vame in mi izkažite spoštovanje!

Ob tej priložnosti je planil noter, lopnil sina po plečih in zavpil: »Ha, fant moj, tvoj oče ima občutek, da ga čaka še en veličastno dobičkonosen dan v njegovi garaži! Še nekaj rjastih lepotecev imam, ki jih bom ta dopoldan podtaknil raznim buteljnom. Kje je moj zajtrk?«

»Že prihaja, ljubček,« mu je iz kuhinje zaklicala žena.

Matilda se je sklanjala nizko nad žitne kosmiče. Ni si upala vzdigniti oči. Predvsem si ni bila na jasnem, kaj bi videla. In drugič, ni bila prepričana, da bi obdržala resen obraz, če bi resnično zagledala tisto, kar je pričakovala. Njen brat je gledal naravnost skozi okno in se še naprej basal s kruhom in kikirikijevim maslom z jagodno marmelado.

Oče se je ravno pomikal naokoli, da bi se usedel na čelo mize, ko je iz kuhinje priplahutala mati z velikim krožnikom,

obloženim s parom jajc, klobasami, slanino in paradižniki. Pogledala je predse. Se zastrmela v moža. Odrevenela. Potem je zagnala krik, ta krik jo je nekako sunil naravnost kvišku in spustila je krožnik, da je treščil in brljuzgnil po tleh. Vsi so poskočili, Pelin tudi.

»Za vraga, kaj ti je, ženska?« je zavpil. »Glej, kakšno nesnago si naredila na preprogi!«

»Tvoji lasje!« je zavreščala mati in s tresočim se prstom pokazala nanj. »Poglej si lase! Kaj si naredil z lasmi?«

»Kaj je narobe z njimi, za božjo voljo?« je rekel.

»Zaboga, oči, kaj si naredil z lasmi?« je zavpil sin.

V jedilnici se je lepo razvijal imenitno hrupen prizor.

Matilda ni rekla nič. Samo sedela je in občudovala sijajni učinek svojega ročnega dela. Prej gladki črni lasje so bili zdaj umazano srebrni, kakor vrvohtodkin triko, če ga vso cirkuško sezono nobenkrat ne operejo.

»Pa saj ... Pa saj si jih pobarval!« je zavreščala mati. »Zakaj si naredil to, ti bučman! Videti so strašni! Videti so grozoviti! Saj si ko kakšen spaček!«

»O čem, hudirja, govoriš?« se je zadrl oče in se prijel za lase. »Prav gotovo si jih nisem pobarval! Kaj hočeš reči? Kaj je z njimi? Da ni to kakšna trapasta šala?« V obraz je postajal blede zelen kakor kislja jabolka.

»Moral si jih pobarvati, oči,« je rekel Mihael. »Podobni so maminim, samo da so precej bolj umazani.«

»Seveda si jih je pobarval!« je zakričala mati. »Ne morejo spremeniti barve kar sami od sebe! Pa kaj si, križana gora, hotel doseči – postati lepši ali kaj? Podoben si kakšni babici, ki ni čisto prava!«

»Daj mi ogledalo!« je zatulil oče. »Kaj samo stojiš in kričiš name? Daj mi ogledalo!«

Onkraj mize je na stolu visela njena ročna torba. Odprla jo je in potegnila ven pudrnico z okroglim ogledalcem na notranji strani pokrova. Odprla je še pudrnico in jo podala možu. Pograbil jo je, si jo podrgel pred očmi in si ob tem raztresel večino pudra po čudaškem tvidastem suknjiču.

»Kaj ne znaš paziti!« je zakričala mati. »Glej, kaj si naredil! To je Elizabeth Arden, moj najboljši puder!«

»Ti zlomek!« je zavpil oče, strmeč v ogledalce. »Kaj me je doletelo! Grozen sem! Podoben sem tebi, kadar nisi čisto prava! Kako naj grem prodajat svoje kripe? Takšenle! Kako se je to zgodilo?« Zabolščal se je vanje, najprej v ženo, potem v

sina in na koncu v Matildo. »Kako se je moglo zgoditi?« je zatulil.

»Očka,« je po tihem rekla Matilda, »najbrž si bolj površno gledal, pa si namesto svoje steklenice pomotoma vzel s police mamino.«

»Seveda se je zgodilo prav to!« je zakričala mati. »A veš kaj, Hinko – res moraš biti tako butast? Zakaj nisi prebral nalepke, preden si se začel polivati s tisto rečjo? Ta šment je grozno močen. Jaz ga dajem samo eno žlico v polno skledo vode – ti pa si greš zalivat glavo z njim, ne da bi ga razredčil! Najbrž ti bo pobralo vse lase. Te že žge po lasišču, dragec?«

»Menda nočeš reči, da bom zgubil lase!« je zarjul.

»Mislim, da jih boš res,« je zavzdihnila mati. »Peroksid je silno močna kemična spojina. To je tisto, kar vliješ v straniščno školjko, da bi jo razkužil, le da ima tam drugo ime.«

»Kaj pa govoriš!« je zakričal njen mož. »Jaz nisem straniščna školjka! Nočem biti razkužen!«

»Od te reči mi izpade kar veliko las,« je priznala mati, »četudi jo hudo razredčim, tako da me prav zanima, kaj se bo zgodilo tebi. Še čudno, da ti ni posnelo vse kože z lobanje!«

»Kaj naj storim?« je zastokal oče. »Hitro povej, kaj storiti, preden začno izpadati!«

Matilda je rekla: »Oči, na tvojem mestu bi si temeljito oprala glavo z vodo in milom. Vendar bi moral pohiteti.«

»Pa bo to vrnilo lasem pravo barvo?« je zaskrbljeno vprašal oče.

»Seveda ne, ti prismuk,« je rekla mati.

»Kaj naj torej naredim? Menda ne bom celo večnost hodil takšen naokrog?«

»Moral si jih boš dati prebarvati s črno,« je rekla mati. »Najprej pa si jih umij, če hočeš, da se jih bo sploh splačalo barvati.«

»Prav,« je zavpil oče in šinil v akcijo. »Še ta trenutek se zmeni s frizerjem, da me bo pobarval! Povej mu, da gre za nujen primer! Moral bo črtati s seznama koga drugega! Zdaj grem gor, da se umijem!«

Ob tem je Pelin odvihral, njegova žena pa je z globokimi vzdihmi stopila k telefonu, da pokliče v svoj lepotilni salon.

»Očka si tu pa tam privošči kakšno hudo neumnost, kajne, mamica?« je rekla Matilda.

Mati je med vrtenjem številčnice odvrnila: »Bojim se, da moški niso vedno tako pametni, kakor si domišljajo. To boš spoznala, ko malce odrasteš, punčka moja.«

Oče v nasprotju z Matildo ne pozna Williama Shakespeara. Kaj ti to pove o njem? Česa je imel veliki dramatik premalo na glavi, da bi ga podjetnik lahko cenil? Kaj po očetovem prepričanju kažejo močni lasje?

Kaj je za zakonca Pelin pri človeku najpomembnejše? Čemu si pomagata z različnimi pripravki za lase?

Nariši njuna **portreta**. Krasijo naj ju imenitni frizuri. Kakšna pa bi bila tvoja risba nesrečnega podjetnika Pelina, potem ko si je v lase vtrl Matildin zvarek?

Katera izmed dosedanjih Matildinih nagajivosti ti je bila najbolj všeč? Zakaj?

Učiteljica Medica

Matilda je začela hoditi v šolo z rahlo zamudo. Otroke večinoma pošiljajo v osnovno šolo s sedmim letom ali celo malce prej, Matildo pa so starši, ker se niso ne tako ne drugače trudili za njeno omiko, vpisali prepozno. Tako je imela na svoj prvi šolski dan sedem let in pol.

Krajevna šola za nižjo stopnjo je bila puščobna opečnata stavba z nazivom OŠ Ajde Gromovnik. Imela je okrog dvesto petdeset učencev, starih od sedem do skoraj trinajst let. Upraviteljica, šefinja oziroma vrhovna poglavarka te ustanove je bila mogočna dama srednjih let, pisala se je Volovškar.

Matildo so seveda posadili v prvi razred, v njem je bilo še osemnajst drugih dečkov in deklic približno njene starosti. Za učiteljico so dobili gospodično Medico. Ni mogla imeti več ko triindvajset, štiriindvajset let, njen obraz je bil ovalne oblike, ljubeč, blede in nežne, oči modre, lasje svetlo rjavi. Telo je imela tako vitko in krhko, da je zbujala občutek, da bi se, če bi padla, kakor porcelanska figurica razletela na tisoč koscev.

Milena Medica je bila mirno in milo dekle, nikoli ni povzdignila glasu in se je le malokdaj nasmehnila, vendar je nedvomno imela nekakšen redek dar, saj jo je občudoval vsak otrok, ki ga je imela na skrbi. Bilo je videti, da dobro razume osuplost in strah, ki tako rada prevzameta otroke, ko jih prvič v življenju naženejo v učilnico in jim zabičajo, da morajo biti poslušni. Kadar je učiteljica Medica govorila kakšnemu zbežganemu in domotožnemu novincu, ji je z obraza sijala nenaavadna, skoraj otipljiva toplina.

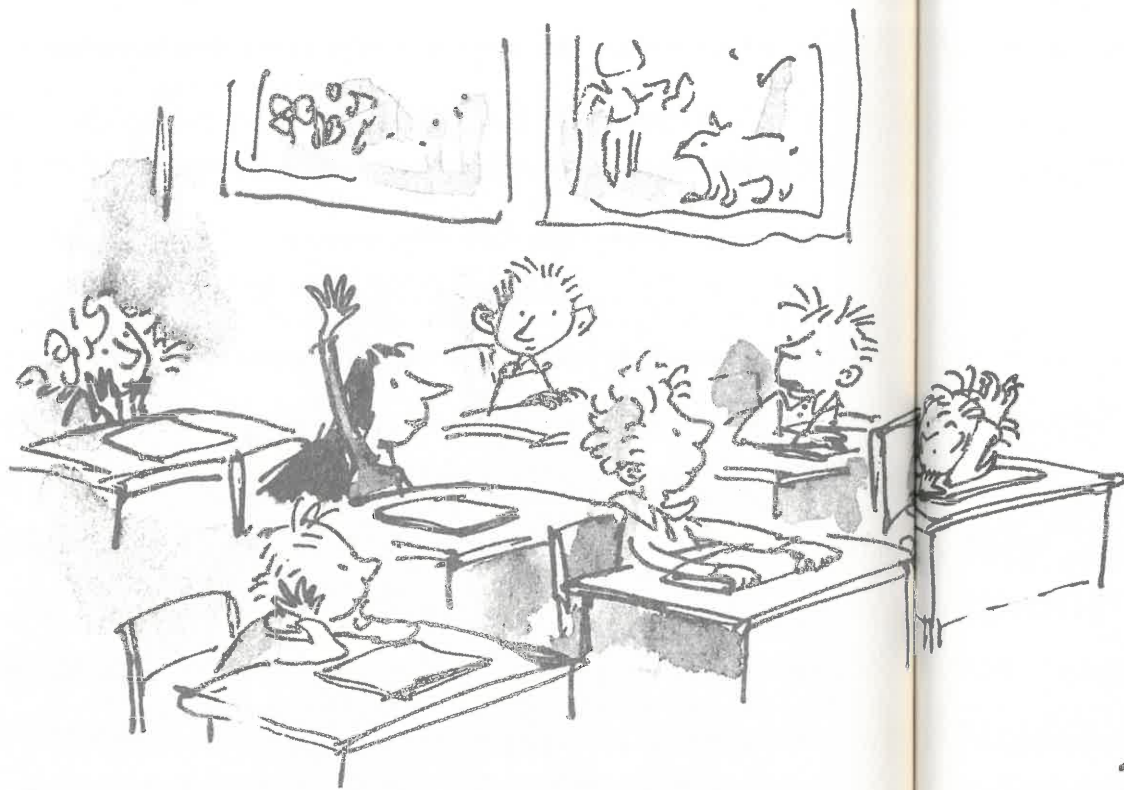
Učiteljica Volovškar, ravnateljica, pa je bila nekaj popolnoma drugega. To je bila gromozanska sveta groza, okrutna tiranska pošast, strahovalna šiba tako učencem kakor učiteljem. Od nje se je na daleč širil fluid zlobe, kadar se ti je približala, si lahko skorajda čutil nevarno vročino, žarečo kakor iz razbeljene kovinske palice. Kadar je korakala – Volovškarca ni nikdar hodila, zmerom je korakala ko kakšen jurišnik, z velikanskimi koraki in s silovito zamahujočimi rokami – kadar je korakala po hodniku, si lahko celo slišal, kako puha skoz nozdrvi, in če se ji je na poti znašla skupina otrok, je kakor tank zaorala naravnost skoznje, da so človečki odskakovali levo in desno. Hvala nebu, da na tem svetu ne srečamo veliko takšnih ljudi, čeprav dejansko obstajajo in nam je najbrž usojeno, da v življenju naletimo vsaj na enega izmed njih. Če vas kdaj doleti to, ravnajte, kakor bi ravnali, če bi v divjini srečali pobesnelega nosoroga – splezajte na najbližje drevo in ostanite tam zgoraj, dokler ne odide. Skorajda ni mogoče popisati zunanosti in premnogih čudaštev te ženske, vendar bom malo pozneje le tvegala tovrsten poskus. Za trenutek jo pustimo in se vrnimo k Matildi oziroma njenemu prvemu dnevu v razredu učiteljice Medice.

Po običajnem uvodnem poslu, glasnem klicanju imen vseh otrok, je Medica izročila vsakemu učencu popolnoma nov učbenik.

»Upam, da imate vsak svoj svinčnik,« je rekla. »Imamo, učiteljica Medica,« so zaščeбетali.

»Dobro. Za vsakega izmed vas je to prvi šolski dan. To je začetek najmanj dvanajstih dolgih let šolanja, ki bi ga morali opraviti vsi. Prvih osem let boste hodili sem, na OŠ Ajde Gromovnik, kjer imamo za ravnateljico, kakor vam je morda

že znano, učiteljico Volovškar. V vaše dobro bi vam povedala nekaj o njej. Na vsej šoli zahteva strogo disciplino in če sprejmete moj nasvet, se boste v njeni navzočnosti kar najbolj trudili, da bi se vedli spodobno. Nikoli se ne pričkajte z njo. Nikoli ji ne ugovarjajte. Vedno delajte, kakor vam bo rekla. Če se ji zamerite, vas lahko utekočini kot korenček v kuhinjskem mešalniku. To ni niti najmanj smešno, Sivka. Nič se ti ni treba hahljati. Če ste pametni, si boste zapomnili, da je učiteljica

Volovškar zelo stroga do vsakogar, ki ne spoštuje šolskega reda. Ste me razumeli?»

»Smo, učiteljica Medica,« je zažgolelo osemnajst razvnetih glaskov.

»Hočem vam pomagati,« je nadaljevala, »da se boste v mojem razredu naučili čim več. To pa zato, ker vem, da vam bo tako pozneje lažje. Pričakujem, na primer, da se boste do konca tega tedna vsi naučili poštrevanko števila dve. In upam, da

boste ob koncu leta vsi znali vse poštevanke, z dvanajstico vred. Če se vam to posreči, vam bo v veliko pomoč. Mimogrede, se je morda kateri že naučil poštevanko števila dve?»

Roko je vzdignila Matilda. Bila je edina.

Medica je pozorno gledala temnolaso dekletce z resnim obrazkom, ki je sedelo v drugi vrsti. »Lepo,« je rekla. »Vstani, prosim, in povej koliko, kolikor ti bo pač šlo.«

Matilda je vstala in začela govoriti poštevanko. Ko je prišla do ,dvakrat dvanajst je štiriindvajset, se ni ustavila. Neutrudno je nadaljevala: » ...dvakrat trinajst je šestindvajset, dvakrat štirinajst je osemindvajset, dvakrat petnajst je trideset, dvakrat šestnajst je ...«

»Stoj,« je rekla Medica. Do tedaj je rahlo zamaknjena poslušala Matildino gladko izvedbo. »Do kod lahko prideš?»

»Do kod?« je rekla Matilda. »No, res ne vem, učiteljica Medica. Mislim, da kar daleč.«

Medica si je vzela nekaj trenutkov, da bi presodila to nenavadno trditev. »Hočeš reči,« je nadaljevala, »da bi mi znala povedati, koliko je dvakrat osemindvajset?«

»Ja, učiteljica Medica.«

»Koliko?«

»Šestinpetdeset.«

»Kaj pa precej težje reči, na primer – dvakrat štiristo sedeminosemdeset? Bi znala tudi to?«

»Mislim, da bi,« je odgovorila Matilda.

»Si prepričana?«

»O pač, učiteljica Medica, zelo prepričana.«

»Koliko je torej dvakrat štiristo sedeminosemdeset?«

»Devetsto štiriinosemdeset,« je izstrelila Matilda. Govorila je mirno in vljudno, brez kakršnega koli šopirjenja.

Učiteljica jo je pogledala skrajno osuplo, vendar se ji je posrečilo ohraniti navadni zven glasu. »To je res sijajno,« je rekla. »Seveda pa je dosti lažje množiti z dve kakor z večjimi števili. Pa druge poštevanke? Znaš še katero?«

»Mislim, da jih znam, učiteljica Medica. Vsaj mislim.«

»Katere, Matilda? Do kod si prišla?«

»Ne ... Ne vem prav dobro,« je rekla Matilda. »Ne vem, kaj mislite.«

»Mislim, na primer, ali znaš poštevanko števila tri?«

»Ja, učiteljica Medica.«

»Štirico?«

»Tudi.«

»No, koliko jih pravzaprav znaš, Matilda? Pa ne da kar vse, z dvanajstico vred?«

»Ja, učiteljica Medica.«

»Koliko je dvanajstkrat sedem?«

»Štiriinosemdeset,« je odgovorila Matilda.

Medica je utihnila in se nagnila nazaj v svojem stolu za preprosto mizo, stoječo sredi katedra na gornjem koncu učilnice. Dvogovor jo je precej pretresel, vendar se je potrudila, da se

to ni dalo opaziti. Do tedaj ni spoznala še nobenega sedemletnega otroka – zares, niti desetletnega ne – ki bi množil s takšno lahkoto.

»Upam, da vsi poslušate,« je rekla razredu. »Matildi je sreča zelo naklonjena. Čudovite starše ima, saj so jo naučili množiti kopico števil. Te je, Matilda, učila mama?«

»Ne, učiteljica Medica, ne ona.«

»Potem moraš imeti sijajnega očeta. Gotovo je izvrsten učitelj.«

»Ne, učiteljica Medica,« je tiho rekla Matilda. »Ni me učil oče.«

»Hočeš reči, da si se učila sama?«

»Res ne vem,« je iskreno rekla Matilda. »Vem le to, da se mi množenje ne zdi preveč težavno.«

Medica je obstrmela in pridržala dih. Vnovič si je ogledala deklico s svetlimi očesci, ki je tako razumna in resnobna stala za svojo klopjo. »Praviš,« je povzela, »da se ti množenje ne zdi preveč težavno. Nam lahko to malce pojasniš?«

»Ojoj,« je rekla Matilda. »Nisem prepričana.« Medica je čakala. V učilnici je bilo tiho, vsi so poslušali. »Če bi te prosila,« je spregovorila, »da pomnoži štirinajst z devetnajst ... Ne, to je pretežko ...«

»To je dvesto šestinšestdeset,« je tiho rekla Matilda. Medica se je zastrmela vanjo. Potem je segla po svinčniku in načečkala na kos papirja nekaj števil. »Koliko praviš, da je to?« je vprašala in vzdignila pogled.

»Dvesto šestinšestdeset,« je ponovila Matilda. Medica je odložila svinčnik, snela naočnike in začela leščiti stekelci s kosom fine tkanine. Razred je ostal tiho, vsi so gledali in čakali, kaj bo sledilo. Matilda je še vedno stala ob svoji klopi.

»Povej mi no, Matilda,« je rekla Medica, medtem ko je še naprej leščila stekelci, »poskusi mi natančno povedati, kaj se godi v tvoji glavi, kadar se lotiš takšnega množenja. Očitno moraš nekako računati, obenem pa dobivaš zmnožke skoraj v hipu. Vzemiva to, kar si pravkar zračunala, štirinajstkrat devetnajst.«

»Hm ... Preprosto si zamislim štirinajstko in jo pomnožim z devetnajstko,« je odgovorila Matilda. »Bojim se, da ne vem, kako bi to še drugače povedala. Od nekdaj si pravim, če to zmore žepni računalniček, zakaj ne bi zmogla tudi jaz.«

»Saj res, zakaj pa ne,« je rekla Medica. »Človeški možgani so čudovita reč.«

»Po mojem so dosti boljši od kupčka kovine,« je rekla Matilda. »Računalnik ni nič drugega ko to.«

»Se strinjam. Sicer pa žepni računalniki na tej šoli niso dovoljeni.« Medica se je počutila nekam omotično. Prav nič ni dvomila, da je spoznala izjemno matematično pamet, in spreletavale so jo besede kakor ‚genij‘ ali ‚čudežni otrok‘. Vedela je, da takšni čudeži občasno res pridejo na svet, vendar le enkrat ali dvakrat na sto let. Poglejte si, kako je bilo z Mozartom; navsezadnje je imel komaj pet let, ko je začel skladati za klavir.

»To ni pošteno,« se je oglasila Sivka. »Kako to, da ona zna, mi pa ne znamo?«

»Ne skrbi, Sivka, kmalu jo boš dohitela,« se je debelo zlagala Medica.

V tistem trenutku se ni več mogla upreti skušnjavi, da ne bi natančneje pogledala v zavest tej osupljivi deklici. Zavedala se je, da mora namenjati pozornost tudi drugim učencem, vendar je bila že vse preveč vznemirjena, da bi pustila to stvar ob strani. »No, pustimo za trenutek številke,« se je delala, da se obrača na ves razred, »in pogledajmo, ali se kateri izmed vas že uči brati. Roke kvišku vsi, ki veste, kako se napiše vol.« Vzdignile so se tri. Prva je bila Sivkina, drugo je vzdignil droben deček, ki so ga klicali Niko, tretja je bila Matildina. »Povej samo zadnjo črko, Niko.«

»L.«

Zdaj je Medica sklenila, da bo vprašala učence nekaj, kar jih sicer na prvi šolski dan ne bi vprašala niti v sanjah. »Zanima me,« je rekla, »ali ste se vi trije, ki veste, kako se piše vol, že učili brati skupine besed, povezane v kakšno poved?«

»Jaz sem se,« je rekel Niko. »Jaz tudi,« je rekla Sivka.

Medica je stopila k tabli in s kredo napisala *Že se po malem učim, kako se berejo dolge povedi*. Nalašč je izbrala kar težavno obliko, čeprav je vedela, da skoraj ni petletnega otroka, ki bi bil kos tej zaguljeni nalogi.

»Mi lahko poveš, Niko, kaj piše tu?« je vprašala.

»To je pretežko,« je rekel Niko.

»Sivka?«

»Prva beseda je *že*,« je rekla Sivka.

»Pa bi kdo znal prebrati vse skupaj?« je vprašala Medica, prepričana, da bo morebitni ‚ja‘ prišel iz Matildinih ust.

»Ja,« je rekla Matilda.

»Daj torej.«

Matilda je, ne da bi se ji količkaj zataknilo, prebrala misel na tabli.

»To je pa res zelo dobro,« jo je kar preveč skopo pohvalila Medica. »Koliko pravzaprav znaš brati, Matilda?«

»Mislim, da lahko berem večino napisanega,« se je glasil odgovor, »čeprav se bojim, da ne razumem vsega.«

Medica je vstala, urno zapustila razred in se že čez pol minute vrnila z debelo knjigo. Na slepo jo je odprla in položila Matildi na klop. »To je zbirka šaljivih pesmi,« je rekla. »Poglej, ali bi znala prebrati to na glas.«

Matilda je tekoče, brez premorov in z zavidanja vredno hitrostjo prebrala:

»Star gurman je kosil v Strugi
in našel debelo miš v šugi.

Točaj pa: ‚Oho!

Pst – ne mahajte z njo,
da je ne bi hoteli še drugi.‘«

Nekaj otrok je opazilo smešno stran pesmice in se zasmejalo. Medica je vprašala: »Ali veš, Matilda, kaj je gurman?«

»To je človek, ki je zelo izbirčen pri jedi,« je odgovorila Matilda.

»Tako je. Pa mogoče veš, kako pravijo tej posebni vrsti pesmi?«

»Pravijo ji limrik,« je odgovorila Matilda. »Ta je prav posrečen. Kako je smešen.«

»In tudi slaven,« je rekla Medica, vzdignila knjigo in se vrnila k svoji mizi. »Duhovit limrik zelo težko sestaviš,« je pridala. »Zdi se lahki, a so vse prej kakor to.«

»Vem,« je rekla Matilda. »Že večkrat sem poskusila, ampak moji so zmerom nekam klavрни.«

»Že večkrat? Res?« je silno začudena rekla Medica. »No, Matilda, prav želim si slišati enega tistih, ki si jih sestavila. Se spomniš katerega?«

»No, tudi o vas sem si izmislila enega,« je omahovaje rekla Matilda, »medtem ko smo sedeli tu.«

»O meni!« je vzkliknila Medica. »To pač moramo slišati.«

»Ni mi preveč do tega.«

»Povej ga, prosim,« je rekla Medica. »Obljubim, da ne bom nič zamerila.«

»Mislim, da boste, učiteljica Medica, ker sem zaradi rim uporabila vaše krstno ime, to pa je razlog, da ga ne želim povedati.«

»Od kod veš, kako mi je ime?« je vprašala Medica.

»Tik preden smo odšli v razred, vas je poklicala neka učiteljica. Rekla vam je Milena.«

»Naj slišim tvojo pesmico, vztrajam pri tem,« je rekla Medica in se nasmehnila z enim svojih redkih nasmehov. »Vstani in jo povej.«

Matilda je nerada vstala. Zelo počasi in zelo živčno je povedala svoj limrik:

»Sprašuje se vsak o Mileni:

Ali bom vsaj še pri eni

videl tako blag obraz,

slišal tako nežen glas?

Odgovor pa je: Pri nobeni!«

Medičin blede in prijazni obraz je oblila škrlatna rdečica. Potem se je še drugič nasmehnila. Tokrat s širšim nasmehom, z nasmehom čistega veselja.

»No, hvala, Matilda,« je rekla, še vedno nasmejana. »Čeprav tisto ni res, si naredila prav dober limrik. Presneto, presneto, tega si pa moram zapomniti.«

Iz tretje vrste se je oglasila Sivka: »Dober je. Všeč mi je.«

»Pa tudi res je,« je rekel Rupert.

»Seveda je res,« ga je podprl Niko.

Že so se vsi učenci ogrevali za svojo učiteljico, četudi se je do tedaj, izvzemši Matildo, komajda zmenila zanje.

»Kdo te je naučil brati, Matilda?« je vprašala Medica.

»Nekako sem se naučila sama.«

»Pa si tudi sama že prebrala kakšno knjigo, se pravi, kakšno za otroke?«

»Prebrala sem vse, kar jih imajo v knjižnici ob glavni cesti, učiteljica Medica.«

»In so ti bile vseč?«

»Nekatere so mi bile resnično vseč,« je odgovorila Matilda, »nekatero pa so se mi zdele silno dolgočasne.«

»Povej mi eno, ki ti je bila vseč.«

»Vseč so mi bili *Lev, čarovnica in omara*,« je rekla Matilda. »Mislim, da je gospod C. S. Lewis zelo dober pisatelj. Čeprav z eno napako. V njegovih knjigah ni smešnih odlomkov.«

»Pri tem imaš prav,« je rekla Medica. »Tudi pri gospodu Tolkienu ni dosti smešnih odlomkov,« je pridala Matilda.

»Misliš, da bi morale biti vse otroške knjige vsaj malo smešne?« je vprašala Medica.

»Ja,« je rekla Matilda. »Otroci so manj resni od odraslih in se radi smejejo.«

Učiteljica je bila presunjena spricho modrosti tako drobne deklice. Rekla je: »Kaj pa boš zdaj, ko si prebrala vse otroške knjige?«

»Zdaj berem druge,« je odgovorila Matilda. »Sposojam si jih v knjižnici. Gospa Felc je zelo prijazna z menoj. Pomaga mi jih izbirati.«

Medica se je nagibala naprej nad mizo in začudena strmela v Matildo. Popolnoma je že pozabila na druge učence. »Kakšne knjige?« je zamrmrala.

»Zelo rada imam Charlesa Dickensa,« je rekla Matilda. »Ob njem se tako nasmejem. Posebej gospodu Pickwicku.«

V tistem trenutku je zvonec na hodniku oznanil konec ure.

Opiši učiteljico Medico. Zakaj jo občuduje vsak otrok, ki je v njenem razredu?

Pred kom Medica opozori učence že ob začetku pouka? Čemu?

Matilda s svojim znanjem in razgledanostjo učiteljico silno preseneti. Pisatelj je zapisal, kako je postala pozorna na »deklico s svetlimi očesci«. Kaj je izrazil s temi besedami? Kako Medica v razredu obravnava tega genialnega »čudežnega otroka«? S katerim znamenitim glasbenikom jo po tihem primerja?

Učiteljica je bila presenečena, ko je izvedela, da niti oče niti mama nista Matilde učila poštevanke. Oblikuj pismo, kakršno bi jima poslal(a), da bi ju opozoril(a) na izjemno nadarjeno hčerkico. Kakšen bi bil njun pisni odgovor prizadevni učiteljici?

*Matilda je v šoli prebrala duhovito pesmico, ki se ji reče **limrik**. Limrik je petvrstična kitica s sosledjem rim a a b b a; njena snov pa je predstavitev človeškega značaja, ki ga spremlja šaljiva, nesmiselna moralna ocena. (Več o limriku izveš v priročniku za mlade pesnike Oblike sveta Borisa A. Novaka.)*

Bi ti jo bilo pretežko posnemati in zložiti rime v nov šaljiv limrik? Le poskusi. V oporo naj ti bo še en limrik, delo mojstra te pesniške vrste Edwarda Leara (izg. edvard lir). V slovenščino ga je pretil Tone Pretnar.

Je ena punca iz Domžal,
igra na srebrno piščal
viže zmeraj vesele
za stričeve prašičke bele.
Ta smešna punca iz Domžal.

Ti je pesmica uspela? Ne povsem? Nič hudega. Saj je tudi Matilda priznala, da so bili sprva njeni limriki »nekam klavrni«.

Učiteljica Medica je vprašala Matildo: »Misliš, da bi morale biti otroške knjige vsaj malo smešne?« Se spomniš, kaj ji je deklica odgovorila?

Kako pa bi odgovoril(a) ti? Ob kateri knjigi si se najbolj nasmej(a)? Zakaj te je spravila v dobro voljo?

Volovškarca

Med odmorom je učiteljica Medica zapustila razred in odšla naravnost v ravnateljčin kabinet. Bila je silno vznemirjena. Pravkar je bila spoznala dekletce, ki je bilo, če se ni zmotila, že kar nepojmljivo bistro. Imela je premalo časa, da bi natančno dognala, koliko je otrok pameten, vendar je zvedela dovolj za sklep, da mora čimprej kaj ukreniti. Nesmiselno bi ga bilo pustiti v prvem razredu.

Ravnateljice se je Medica navadno bala in se je na daleč ogibala, ampak v tistem trenutku je bila pripravljena na spopad s komer koli. Potrkala je na vrata grozljivega kabineta. »Naprej!« je zabobnel nevarno globok glas Volovškarjeve. Medica je vstopila.

Ljudi večinoma postavijo za ravnatelje zato, ker imajo nekaj dobrih lastnosti. Otroka razumejo in jim je pri srcu vse, kar mu je resnično v prid. Sočutni so. Pošteni so in si prizadevajo, da bi otrok dobil čim boljšo izobrazbo. Ravnateljica Volovškar ni imela nobene izmed teh lastnosti, kako je sploh prišla na svoj tedanji položaj, pa je bila skrivnost.

Ta ženska je bila predvsem gromozanska. Svoj čas je bila slavna športnica, še zdaj so se ji razločno kazale mišice. Lahko ste jih videli na bikovskem tilniku, širokih plečih, debelih rokah, žilavih zapestjih in mogočnih nogah. Ob pogledu nanjo ste dobili občutek, da gre za nekoga, ki zlahka krivi železne palice in trga telefonske imenike na dvoje. Bojim se, da njen obraz ni izžareval lepote in ni obetal veselja. Imela je trmasto brado, okrutna usta in drobne domišljave oči. Kar pa zadeva njeno obleko ... Ta je bila, milo rečeno, skrajno čudna. Vedno je imela na sebi rjavo bombažasto haljo, prepasano s širokim usnjenim pasom. Spredej je bil ta pas zapet z velikansko srebrno zaponko. Izpod halje so gledala orjaška stegna, tičala so v paru neobičajnih temno zelenih pumparic, stkanih v grobem kepru. Pumparice so ji segale tik pod kolena, od tam navzdol je razkazovala spodvihane zelene dokolenke, te so ji čudovito poudarjale mišice na mečih. Obuta je bila v trpežne rjave čevlje z nizko peto in resičastim zavihkom. Skratka, bolj je bila podobna čudaški in krvoločni častilki velikih goničev srnjadi kakor pa ravnateljici kakšne prijazne šole.

Ko je Medica prišla v kabinet, je Volovškarca z nestrpno namrgodenim obrazom vstala ob svoji razsežni mizi. »Ja, Medica,« je rekla. »Kaj bi radi? Danes ste videti prav zbegani in razburjeni. Kaj je z vami? Vas smrdljivčki obstreljujejo s kroglicami iz prežvečenega papirja?«

»Ne, ravnateljica. Nič takšnega ni.«

»No, kaj je torej? Povejte že enkrat. Delo me čaka.« Medtem je segla po vrču – vedno ga je imela na mizi – in si nalila vode v kozarec.

»V razredu imam neko Matildo Pelin ...« je začela Medica.

»To je hči lastnika Pelinovih vozil,« je zarohnela Volovškarca. Skoraj nikoli ni govorila z mirnim glasom. Če ni rohnela, je pa vpila. »Sijajen možakar, ta Pelin,« je nadaljevala. »Ravno včeraj sem bila tam. Prodal mi je avto. Skoraj nov. Niti dvajset tisoč kilometrov nima. Prejšnja lastnica je bila neka starka, vozila se je kvečjemu enkrat na leto. Imenitna kupčija. Ja, ta Pelin mi je všeč. Pravi steber družbe. Čeprav mi je povedal, da je njegova hči izvržek. Rekel je, naj se je pazimo. Če se bo v šoli zgodilo kaj slabega, je rekel, bo gotovo imela prste vmes njegova hči. Z malo smrkljivo se še nisva srečali, ko pa se bova, si bo zapomnila. Njen oče je rekel, da je prava zgaga.«

»O, ne, ravnateljica, to ne more držati!« je ugovarjala Medica.

»O ja, Medica, to drži ko pribito! Pravzaprav, ko smo že pri tem, stavila bi, da mi je danes zjutraj ravno ona podtaknila pod mizo smrdljivo bombo. Tu je zaudarjalo ko iz kanala! Seveda je bila ona! Zaradi tega jo že še zgrabim, zagotavljam vam! Kakšna pa je na pogled? Hudobna mala potuhnjenka, naj me zlomek, če se motim. Med dolgoletnim učiteljevanjem sem odkrila, da je hudobna deklica dosti nevarnejše bitje od hudobnega dečka. Za navrh jo veliko težje zmečkaš. To je tako, kakor da bi hotel zmečkati zlato muho. Lopneš po njej, ampak vražje reči ni več tam. To so zlobna umazana bitjeca, te deklice. Še dobro, da nisem nikdar bila ena izmed njih.«

»O, ravnateljica, svoj čas ste pač morali biti. Gotovo ste bili.«

»Vsekakor ne dolgo,« je režeč se zarohnela Volovškarca. »Prav hitro sem postala ženska.«

Saj je popolnoma za luno, si je rekla Medica. Usekana ko posteljna stenica. Odločno je stala pred njo. Ne bo se ji pus-

tila zastrašiti. »Moram vam povedati, ravnateljica,« je rekla, »da ste v popolni zmoti, če mislite, da vam je tisto smrdljivo podtaknila Matilda.«

»Jaz, Medica, nisem nikdar v zmoti!«

»Ampak ravnateljica, ta punčka je prišla v šolo šele danes zjutraj – in to naravnost v mojo učilnico ...«

»Za božjo voljo, ženska, ne prerekajte se z mano! Ta mala divjakinja Matilda – ali kakor ji je pač ime – mi je zasmradila kabinet! O tem ni dvoma! Hvala za namig.«

»Ničesar vam nisem namignila.«

»Seveda ste mi! Dobro, kaj torej hočete, Medica? Zakaj mi kradete čas?«

»Prišla sem se pogovoriti o Matildi, ravnateljica. Kar se nje tiče, vam moram poročati o neobičajnih rečeh. Prosim, ali vam smem povedati, kaj se je pravkar dogajalo v razredu?«

»Domnevam, da vam je zažgala krilo in osmodila spodnjice!« je zaprhala Volovškarca.

»Ne, ne!« je vzkliknila Medica. »Matilda je genij.«

Ob tej besedi je ravnateljica Volovškar poškrlatela v obraz in trup se ji je napihnil kakor ameriškemu mukavcu. »Genij!«

je zavpila. »Kaj pa čakate, madame! Moralo se vam je zmešati! Po besedah njenega očeta gre za pravo gangsterko!«

»Njen oče se moti, ravnateljica.«

»Ne bodite bedasti, Medica! Vi poznate to žverco šele pol ure, oče pa jo pozna že od njenega rojstva!«

Toda Medica je bila trdno odločena, da bo povedala, kar ima povedati, in tako je začela popisovati osupljive reči, ki jih je Matilda delala pri aritmetiki.

»Torej zna na pamet nekaj tabel?« je zarohnela Volovškarca. »Ženska draga, zaradi tega še ni genij! Kvečjemu papiga!«

»Ampak ravnateljica, ta punčka zna tekoče brati!«

»Jaz tudi,« je puhnila Volovškarca.

»Po mojem,« je rekla Medica, »bi jo morali premestiti iz mojega oddelka med trinajstletnike, v najvišji razred.«

»Phu!« je prhnila Volovškarca. »Torej se je hočete znebiti? Torej je ne znate ugnati? Torej bi jo radi naprtili nesrečni učiteljici Ugrezovi, da bi imela še hujši kaos?«

»O ne!« je vzkliknila Medica. »Nikakor mi ne gre za to!«

»Pa še kako vam gre za to!« je zavpila Volovškarca. »Vašo nakano, madame, sem spregledala do dna! In moj odgovor je ne! Matilda bo ostala tam, kjer je, vi pa se potrudite, da se bo vedla spodobno.«

»Ampak ravnateljica, prosim ...«

»Niti besedice več!« je zavpila Volovškarca. »Sicer pa sem na tej šoli že uveljavila pravilo, da mora vsak otrok ostati v svoji starostni skupini – ne glede na zmožnosti. Kršenmatiček, sedemletna tolovajka mi pa že ne bo sedela med starejšimi učenci v najvišjem razredu! Kdo je že slišal kaj takšnega!«

Medica je nemočno stala pred samopašno velikanko. Še marsikaj bi ji bila rada povedala, a je uvidela, da bi bilo zaman. Mirno je rekla: »Dobro torej. To je odvisno od vas, ravnateljica.«

»Vražje prav imate, da je odvisno od mene!« je zatulila Volovškarca. »Pa še nekaj vam povem. Neskončno si želim, da bi še vedno smela uporabljati brezovko in pas, kakor sem to delala v dobrih starih časih! Matildi bi tako ožgala zadnjico, da se cel mesec ne bi mogla usesti!«

Medica se je obrnila in odšla iz kabineta, potrta, vendar nikakor ne poražena. Nekaj pač moram ukreniti za to punčko, si je rekla. Ne vem še, kaj bo to, a bom že našla način, da ji nekako pomagam.

Otroci se v prvem razredu srečajo s **popolnoma različnima osebama**: z učiteljico Medico in ravnateljico Volovškarco. Kakšen odnos izkazuje Matildi in drugim učencem? Primerjaj ju. Kako o deklici govori prva in kako druga?

S sošolko oziroma sošolcem prevzemita njuni vlogi in v razredu odigraja dvogovor o Matildi. Drugi sošolci in sošolke naj pozorno spremljajo »mali gledališki dogodek«, na koncu pa naj vajin nastop kritično ocenijo.

S čim je Pelin napravil na ravnateljico vtis sijajnega možakarja? Od njega bo kupila avto, ki po njegovih zagotovilih nima niti dvajset tisoč kilometrov. Si lahko predstavljaš, kako se bo ta del zgodbe razpletal naprej?

Pisatelj je natančno opisal, kakšna je Volovškarca. Poskusi jo **narisati**.

Kaj si misliš o njej? Ali bi taka ženska lahko postala ravnateljica vaše šole?

Matildini starši

Ko je Medica zapustila ravnateljčin kabinet, so bili otroci večinoma na igrišču. Najprej je obhodila različne učitelje višjih razredov in si sposodila nekaj knjig – učbenikov algebre, geometrije, angleščine, slovenske književnosti in še kaj. Potem je poiskala Matildo in jo odpeljala v učilnico.

»Nima pomena,« je rekla, »da brezdelno posedaš v razredu, medtem ko druge učim poštevanko števila dve, pa kako se napišejo vol ali preliv ali glasba. Zato ti bom pred vsako uro dala enega teh učbenikov, da si ga pogledaš. Po uri lahko prideš k meni z vprašanji, če boš kakšno imela, in poskusila ti bom pomagati. Kako seliš?«

»Hvala, učiteljica Medica,« je rekla Matilda. »Sliši se lepo.«

»Prepričana sem,« je pridala Medica, »da te bomo čez čas preselili v precej višji razred, ampak za zdaj se ravnateljici zdi boljše, da ostaneš, kjer si.«

»Fino, učiteljica Medica,« je rekla Matilda. »Prisrčna hvala, da ste mi priskrbeli te knjige.«

Kako je ta otrok prijeten, je pomislila Medica. Ne zanima me, kaj pravi njen oče, po mojem je zelo mirna in prijazna. In niti najmanj naduta, vsej svoji bistrosti nakljub. Pravzaprav se je komajda zaveda.

Tako se je Matilda, ko so se učenci spet zbrali, usedla v svojo klop in začela listati po učbeniku geometrije, ki ga je pravkar dobila od Medice. Učiteljica jo je z očesnim kotičkom vseskoz gledala in je videla, kako hitro se je otrok poglobil v branje. Matilda vso tisto uro sploh ni vzdignila pogleda.

Medica se je znašla še pred eno odločitvijo. Preudarjala je, ali naj se gre skrivaj pogovoriti z Matildinimi starši. Preprosto se ji je uprlo, da bi pustila zadevo pri miru. Vse skupaj je bilo prav bédasto. Ni se ji zdelo verjetno, da bi se zakonca Pelin ne zavedala, kako izjemno nadarjeno hčerko imata. Navsezadnje je gospod Pelin uspešno kupčeval z avtomobili, pa se je dalo domnevati, da je tudi on kar pameten. Sicer pa starši nikdar ne podcenjujejo zmožnosti svojih otrok. Ravno nasprotno. Včasih učitelju ni dano, da bi prepričal ponosnega očeta in zanosno mater, kako popoln butec je njun ljubljene potomec. Medica si je bila gotova, da bi ji zakoncev Pelin sploh ne bilo treba prepričevati, da je Matilda resnično nekaj posebnega. Težava bi bila kvečjemu v tem, da bi jima morala brzdati čezmerno navdušenje.

Potem so Medičini upi segli še dalj. Vprašala se je, ali bi ji Matildini starši dovolili, da bi ji bila mentorica, seveda po pouku. Njenim poklicnim nagibom se je možnost, da bi usmerjala tako pametnega otroka, zdela neznansko mikavna. Nenadoma je sklenila, da še isti večer obišče zakonca Pelin. Tja pojde bolj pozno, med deveto in deseto, ko bo Matilda gotovo že v postelji.

Prav to je tudi naredila. Naslov je poiskala v šolskih spisih in se malo po deveti peš odpravila od svojega doma proti hiši Pelinovih. Našla jo je v prijazni ulici, kjer vsako stavbico ločuje od sosednje košček vrta. To je bila sodobna opečnata hiša, torej ni mogla biti poceni, na vrtnih vratih pa je pisalo UDOBNI KOT. Upam, da ni kakšnih HUDOBNIH NOT, je pomislila Medica. Rada se je igrčkala z besedami. Stopila je po stezi in pozvonila. Medtem ko je stala tam in čakala, je lahko slišala, kako v hiši tuli televizor.

Vrata ji je odprl možicelj podganjega videza z redkimi podganjimi brki, oblečen v športni jopič z oranžnimi in rdečimi progami. »Ja?« je rekel, mereč jo s sumnim pogledom. »Če prodajate srečke, ne bo nič.«

»Ne prodajam jih,« je rekla Medica. »Oprostite, prosim, ker vam takole vdiram. Sem Matildina učiteljica, nujno se moram pomeniti z vami in vašo ženo.«

»Se je že spravila v težave, a?« je rekel Pelin, zapirajoč ji pot. »No, zdaj ste vi odgovorni zanjo. Vi se morate ukvarjati z njo.«

»Nič se ni spravila v težave,« je odvrnila Medica. »Prinašam vam dobro novico. Zares osupljivo novico, gospod Pelin. Mislite, da lahko za kakšno minuto vstopim, da bi se pogovorili o Matildi?«

»Sva ravno sred gledanja najine najljubše oddaje,« je mencial Pelin. »To je hudo neprikladno. Bi morda prišli kdaj drugič?«

Medica je začela zgubljati potrpljenje. »Gospod Pelin,« je rekla, »če resnično mislite, da je ta gnala televizija pomembnejša od prihodnosti vaše hčerke, potem bi ne smeli biti oče! Bi morda izključili to vražjo reč in me poslušali?«

To je Pelina omajalo. Ni bil vaje, da bi takole govorili z njim. Previdno je kukal proti vitki in krhki ženski, ki je tako odločno stala v preddverju. »Oh, pa naj bo,« je zapuhal. »Pridite noter, da opravimo s to zadevščino.« Medica je urno vstopila.

»Moja žena vam ne bo hvaležna za to,« je pripomnil Pelin, ko jo je peljal v dnevno sobo, kjer je neka platinasta debeluška zamaknjeno strmela v televizijski zaslon.

»Kdo je?« je rekla, ne da bi se ozrla.

»Neka učiteljica,« je rekel Pelin. »Pravi, da se moramo pogovoriti o Matildi.« Stopil je k sprejemniku in zadušil ton, sliko pa je pustil na zaslonu.

»Kaj pa delaš, Hinko!« je zakričala njegova žena. »Vilart bo vsak hip zasnužil Angeliko!«

»Medtem ko se bomo pogovarjali, lahko še vedno gledaš,« je rekel on. »To je Matildina učiteljica. Pravi, da ima nekakšno novico.«

»Jaz sem Milena Medica. Dober večer, gospa.« Pelinova se je zabolščala vanjo in rekla: »Kaj je torej narobe?«

Nobeden ni povabil učiteljice, naj sede, pa si je kar sama izbrala stol in se usedla. »Danes,« je rekla, »je bil prvi šolski dan vajine hčerke.«

»To že veva,« je rekla Pelinova, čemerna, ker je zamujala svojo nadaljevanko. »Je to vse, kar ste nama prišli povedat?«

Medica se ji je ostro zastrmela v vlažne sive oči in pustila, da je v zraku visela tišina, dokler ni Pelinovi postalo neprijetno. »Naj vam pojasnim, čemu sem prišla?«

»Povejte že enkrat,« je rekla Pelinova.

»Od otrok, to gotovo vesta,« je začela Medica, »ne pričakujemo, da bodo takoj po prihodu v prvi razred že znali brati, pisati in se poigravati s številkami. Tega sedemletni otroci ne znajo. Matilda pa vse to zna. In če ji smem verjeti ...«

»Jaz ji ne bi,« je rekla Pelinova. Še zmerom je bila natakljena, ker je televizor ostal brez glasu.

»Torej se je zlagala,« je nadaljevala Medica, »ko mi je rekla, da je ni nihče učil množiti in brati? Sta jo vidva učila?«

»Učila kaj?« je rekel Pelin.

»Brati. Brati knjige,« je rekla Medica. »Mogoče sta jo res učila. Mogoče se je res zlagala. Mogoče imata po hiši polne police knjig. Tega pač ne morem vedeti. Mogoče sta velika bralca.«

»Jasno, da bereva,« je odvrnil Pelin. »Ne bodite no trčeni. Vsak Avto in Motorevijo preberem od prve do zadnje strani.«

»Vajina hčerkica je prebrala neverjetno veliko knjig,« je rekla Medica. »Pa me je preprosto zanimalo, ali imajo v njeni družini radi dobro literaturo.«

»Midva se ne zamujava z branjem knjig,« je rekel Pelin. »Od sedenja na zadnjici in branja povestic se ne da živeti. V tej hiši nimamo knjig.«

»A tako,« je rekla Medica. »No, prišla sem predvsem zato, da vama povem, kako čudežno bistra je Matilda. Ampak to najbrž že vesta.«

»Jasno, da sem vedela, da zna brati,« je rekla Matildina mati. »Življenje si zapravlja v sobi, zakopana v trapaste knjige.«

»Pa se vam ne zdi skrajno zanimivo,« je rekla Medica, »da sedemleten otroček prebira dolge romane Dickensa in Hemingwaya, namenjene odraslim? Mar ob tem na začnete poskakovati od razburjenja?«

»Ne ravno,« je odvrnila mati. »Nisem naklonjena pametnjakarcam. Punca bi že morala misliti na to, kako bo postala privlačnejša, da bo sčasoma dobila dobrega moža. Lep videz je pomembnejši od knjig, gospodična Meden.«

»Pišem se Medica.«

»Poglejte mene,« je rekla Pelinova. »Potem pa še sebe. Vi ste za literaturo. Jaz za lepo sem frizuro.«

Medica je začudeno gledala to preprosto, zaobljeno žensko s samovšečnim, tolsto testenim obrazom, ki je sedela na nasprotnem koncu sobe. »Kaj ste rekli?« je vprašala.

»Rekla sem, da ste vi za literaturo, jaz pa za lepo frizuro,« je ponovila Pelinova. »In katera je na boljšem? Jasno, da jaz. Ker je moj mož uspešen poslovnež in lušno sedim v lepi hiši, vi pa se ko kakšna sužnja trapite z zoprno mularijo, da bi jo naučili abecede.«

»Prav res, bonbonček moj,« je rekel Pelin in poslal svoji soprogi tako bedasto osladen pogled, da bi še mački postalo slabo.

Medica se je zavedela, da ne sme izgubiti živcev, če hoče sploh kaj doseči pri teh dveh. »Nisem vama še povedala vsega,« je rekla. »Kolikor sem v tem kratkem času mogla dognati, je Matilda tudi matematični genij. Hitro kot blisk zna množiti tudi večmestna števila.«

»Kakšen smisel ima to, ko pa si lahko kupiš računalnik,« je rekel Pelin.

»Moža si ne dobiš s pametjo,« je rekla njegova žena. »Poglejte, na primer, tole zvezdnico,« je pridala in pokazala na tihi

zaslon, kjer je mišičast igralec v mesečini objemal neko žensko. »Menda ne mislite, da ga je pripravila do tega z množenjem? Najbrž ne. In zdaj jo bo vzel za ženo, boste videli, da jo bo, in živela bo v graščini z oskrbnikom in s kupom služabnic.«

Medica je komaj verjela ušesom. Resda je že slišala, da podobni starši živijo vsepovsod in da se jim otroci spreminjajo v pridaniče in hudodelce, ampak na svoje oči videti takšen par – to je bilo še zmerom pretresljivo.

»Matildina težava je v tem,« je poskusila še enkrat, »da je tako daleč pred vsemi drugimi, da bi morda kazalo pomisliti na dodatno, zasebno mentorstvo. Popolnoma sem prepričana, da bi jo pod primernim vodstvom v dveh ali treh letih spravili na raven univerze.«

»Univerze?« je zavpil Pelin in poskočil na stolu. »Le kdo si želi na univerzo, za božjo voljo! Tam te učijo samo slabih navad!«

»To ni res,« ga je zavrnila Medica. »Če bi zdajle dobili srčni napad in bi potrebovali zdravnika, bi ta zdravnik imel diplomu z univerze. Če bi vas kdo tožil, da ste mu prodali zanič avto, bi si morali najti odvetnika, in tudi ta odvetnik bi imel diplomu z univerze. Nikar ne zaničujte izobražencev, gospod Pelin. Sicer pa vidim, da se ne bomo sporazumeli. Žal mi je, da sem vama takole padla v hišo.« Vzdignila se je s stola in odšla iz sobe.

Pelin jo je pospremil k vhodnim vratom, rekoč: »Lepo, da ste se oglasili, gospodična Medič – ali morda Modic?«

»Ne prvo ne drugo,« je rekla Medica, »pa saj je vseeno.« In je odšla.

Učiteljica Medica goji prepričanje, da »starši nikdar ne podcenjujejo zmožnosti svojih otrok«. S kakšnim namenom se odpravi na obisk k zakoncema Pelin? Kako je tam sprejeta?

Kaj učiteljico pri mali Matildi tako zelo navdušuje in kako ji je pripravljena pomagati?

Kakšno mnenje o branju pa imata otrokova starša? Kaj Pelinova hoče povedati Medici z besedami: »Vi ste za literaturo, jaz za lepo sem frizuro.«? Kakšen odnos do šolanja in izobrazbe ima njen mož?

Kako se učiteljičin obisk konča?

Metanje kladiva

Pri Matildi je bilo prijetno, da bi jo lahko imeli – če bi jo po naključju srečali in govorili z njo – za povsem običajnega sedemletnega otroka. Njena bistrost se na zunaj skoraj ni dala opaziti, ker se ni nikdar širokoustila. To je zelo občutljiva in mirna deklica, bi si rekli. In če ne bi začeli razpravljati z njo o književnosti ali matematiki, bi nikakor ne bili odkrili vsega razpona njenih možganov.

Zato si je zlahka pridobivala prijatelje med vrstniki. Vsi sošolci so jo imeli radi. Da je bistra, so kajpada vedeli, saj so že prvi dan slišali njene odgovore Medici. Tudi so vedeli, da ji med poukom ni treba poslušati učiteljice, marveč lahko mirno sedi ob kakšni knjigi. Ampak otroci njenih let ne iščejo globljih vzrokov. Vse preveč so ujeti v lastne težavice, da bi jih pretirano skrbelo, kaj delajo drugi in zakaj.

Med Matildinimi novimi prijatelji je bila tudi punčka, ki so jo klicali Sivka. V času dopoldanskega odmora in kosila sta že od prvega šolskega dne skupaj hodili naokrog. Za svojo starost je bila Sivka izjemno majhna: koščata lepotička s tem-

no rjavimi očmi in temnimi lasmi, v loku pristriženimi na čelu. Matildi je bila vseč zaradi srčnosti in pustolovskega duha. Sivki pa je bila iz prav istih razlogov vseč Matilda.

Še preden je minil prvi teden, so k prvošolčkom prilezle pošastne zgodbe o ravnateljici Volovškar. Že tretji dan se je Matildi in Sivki, ko sta med dopoldanskim odmorom stali v kotu igrišča, približala razmršena bingola s turom na nosu, neka Hortenzija. »Nov gnoj, če se ne motim,« ju je nagovorila, ko ju je presojala s svojih višav. Iz velikanske papirnate vreče je zajemala cela prgišča ocvrtih lističev krompirja. »Dobrodošli v poboljševalnici,« je pridala in medtem so se ji drobci jedi kakor snežinke usipali iz ust.

Mali dve sta vpričo takšne orjakinje previdno molčali.

»Sta se že seznanili z Volovškarco?« je vprašala Hortenzija.

»Videli sva jo v avli,« je rekla Sivka, »seznanili se pa z njo še nisva.«

»Kakšen užitek vaju čaka,« je rekla Hortenzija. »Babnica sovraži majhne otroke. Zato sovraži tudi prvi razred in vse živo v njem. Sedemletne otroke ima za neizlegle ličinke.« Spet je izginilo vanjo prgišče krompirja in ko je spregovorila, so se usule iz nje drobtinice. »Če bosta po prvem letu še živi, se vama morda posreči preživeti tudi vsa naslednja. Ampak marsikdo nima te sreče. Kako so ječali, ko so jih odnašali na nosilih. To sem videla velikokrat.« Hortenzija je naredila premor, da bi dognala, kakšen učinek imajo njene besede na mali par. Ne prav posebnega. Videti sta bili kar mirni. Zato je sklenila, da jima bo postregla z dodatnimi podatki.

»Najbrž že vesta, da ima Volovškarca v svojem glavnem štabu nekakšen zapor – omaro, ki se ji reče Dušilka. Sta že slišali zanjo?«

Matilda in Sivka sta odkimali, upirajoč pogled gor k velikanki. Ker sta bili še prav majhni, sta se nagibali k nezaupanju do vseh večjih bitij, še posebej do starejših deklic.

»Dušilka,« je nadaljevala Hortenzija, »je zelo visoka in zelo ozka omara. Dno ima obliko kvadrata s stranico dveh decimetrov in pol, tako da se ne moreš uvesti ali počepniti. Stati moraš. Vse tri stene so iz cementa, iz njih vsepovsod štrlijo steklene črepinje, tako da se ne moreš nasloniti. Ko te zaklene tja noter, moraš ves čas stati bolj ali manj v pozoru. To je blazno.«

»Se ne moreš nasloniti na vrata?« je vprašala Matilda.

»Ne bodi usekana,« je rekla Hortenzija. »Iz vrat štrli na tisoče ostrih žebeljev. Nekdo jih je zabil od zunaj, najbrž kar sama Volovškarca.«

»Si že kdaj bila tam notri?« je vprašala Sivka.

»Ko sem hodila v prvi razred,« je odgovorila Hortenzija, »sem bila v Dušilki šestkrat. Dvakrat cel dan, sicer pa po dve uri. Ampak že dve uri sta dovolj zaguljeni. Tema ko v rogu, stati moraš ko sveča, če se malo zamaješ, se nabodeš na črepinje v stenah ali na žeblje v vratih.«

»Zakaj te je zaprla?« je vprašala Matilda. »Kaj si naredila?«

»Preden sem bila prvič zaprta,« je rekla Hortenzija, »sem na stol, na katerega se je potem usedla Volovškarca, zlila pol konzerve Zlatega sirupa. Bilo je čudovito. Ko se je spustila nanj, je bilo slišati kлокotanje, kakršno povzroči povodni konj, kadar pogrezne nogo v blato na bregu reke Limpopo. Ampak vedve sta še premajhni in preneumni, da bi brali *Zgodbe kar tako*, aneda?«

»Jaz sem jih prebrala,« je rekla Matilda.

»Lažnivka mala,« je dobrodušno rekla Hortenzija. »Saj še ne znaš brati. Sicer pa je to vseeno. Torej, čudovito je zaklokotalo, ko se je Volovškarca usedla na Zlati sirup. In ko se je

pognala kvišku, ji je stol nekako ostal na tistih groznih pumparicah in se jih nekaj sekund oprijemal, preden je sirup vendarle popustil. Potem se je zgrabila za debeli del pumparic in med prsti ji je spolzela tista gnusoba. Morali bi bili slišati, kako je zarjula.«

»Kako pa je vedela, da si bila ti?« je vprašala Sivka. »Drejc Drekonja, ta mali važič, me je zašpecal,« je rekla Hortenzija. »Izbila sem mu prednje zobe.«

»In Volovškarca te je za cel dan vtaknila v Dušilko?« je požirala zloge Matilda.

»Za ves dolgi dan,« je pokimala Hortenzija. »Ko me je spustila, sem bila do konca zmešana. Blebetala sem ko idiot.«

»Kaj pa drugo, zaradi česar si se še znašla v Dušilki?« je vprašala Sivka.

»Oh, zdajle se ne morem vsega spomniti,« je rekla Hortenzija. Govorila je v slogu starega bojvnika, ki ima za seboj že toliko bitk, da se mu junaštvo ne zdi nič posebnega. »To je bilo že zdavnaj,« je pridala in si spet natlačila usta s krompirjem. »Ah ja, zdaj sem se nečesa domislila. Takole je bilo. V času, ko Volovškarce ni bilo blizu, ker je učila tiste iz šestega razreda, sem vzdignila roko in vprašala, ali smem na stran. Ampak namesto da bi šla tja, sem se splazila v njen kabinet. Po naglem pregledu sem našla predal, v katerem ima telovadke.«

»Nadaljuj,« je prevzeto rekla Matilda. »Kaj je bilo potem?«

»Že prej, razumeta, sem po pošti naročila neki prašek, ki povzroča blazno srbečico,« je rekla Hortenzija. »Stal me je celo premoženje. Imenuje se Kožoder. Na nalepki piše, da je iz zmletih zob strupenjač in da ti obvezno posuje kožo z marogami, velikimi za debel oreh. Tako sem ji vsula to robo v vse hlače in jih potem lepo zložila nazaj v predal.« Hortenzija je utihnila, da bi si zbasala v usta še eno prgišče krompirja.

»Pa je ta reč delovala?« je vprašala Sivka.

»O ja, čez nekaj dni,« je zamomljala Hortenzija, »ravno smo bili v slavnostni dvorani, ko se Volovškarca kot nora popraska tam spodaj. Aha, si rečem. Začenja se. Je že oblečena za telovadbo. Bilo je krasno sedeti tam, gledati vse tisto in se zavedati, da si edini človek, ki natančno ve, kaj se dogaja v Volovškarčinih hlačah. Tudi sem se počutila varna. Vedela sem, da me ne more dobiti. Vedno bolj divje se je praskala. Ni se mogla ustaviti. Moralo se ji je zdeti, da ima tam doli osir. Potem, ravno sredi Zdravljice, je poskočila, se prijela za zadnjico in oddivjala ven.«

Matilda in Sivka sta bili očarani. Bilo je na dlani, da sta se znašli v navzočnosti mojstrice. To je bil nekdo, ki je povzdig-

nil umetnost vrhunskih ukan k najvišji popolnosti – še več, nekdo, ki je bil pripravljen tvegati življenje za svoje poslanstvo. Zamaknjeno sta strmeli v to boginjo, in nenadoma tudi tisti tur na nosu ni bil več hiba, temveč medalja za pogum.

»Kako pa te je vendarle dobila?« je vprašala Sivka. Občudovanje ji je kar dih jemalo.

»Saj me ni,« je odvrnila Hortenzija. »A sem kljub temu morala za cel dan v Dušilko.«

»Kako to?« sta v en glas vprašali Matilda in Sivka.

»Volovškarca ima grdo navado,« je razlagala Hortenzija, »da rada ugiba. Kadar ne ve, kdo je krivec, ga določi po občutku, in hudo je to, da velikokrat ugane. Zaradi zadeve z Zlatim sirupom sem bila tistikrat glavna osumljenka jaz, in

Naš razred je nadstropje više, pa smo videli, kako je Frfolja ko frizbi zajadral čez vrt in z zamolklim tleskom pristal sredi tiste solate. Potem je Volovškarca rekla: »Od zdaj bo vsak, ki ga zasačim med krmljenjem v razredu, šel naravnost skozi tole okno.«

»Si je ta Ferdo Frfolja zlomil kakšno kost?« je vprašala Sivka.

»Samo nekaj,« je odgovorila Hortenzija. »Ne pozabita, da je Volovškarca svoj čas metala kladivo na olimpijadi, zato je blazno ponosna na svojo desnico.«

»Kaj je metanje kladiva?« je vprašala Sivka. »Kladivo,« je pojasnila Hortenzija, »je v resnici vražje težka topovska krogla na koncu dolge žice. Metalec si jo vedno hitreje vihti okrog glave in naposled spusti. Za to moraš biti močan ko Martin Krpan. Volovškarca ti meče karkoli, zlasti otroke, da bi si ohranila močno roko.«

»Mamica moja,« je rekla Sivka.

»Nekoč sem jo slišala reči,« je nadaljevala Hortenzija, »da manjši deček tehta približno toliko ko olimpijsko kladivo in je torej prav prikladen za vadbo.«

V tistem trenutku se je zgodilo nekaj čudnega. Na igrišču, kjer so se do tedaj razlegali klici in kriki otrok, je na vsem lepem postalo tiho kakor v grobu. »Pazita,« je šepnila Hortenzija. Matilda in Sivka sta se ozrli naokrog in videli, kako se skozi množico dečkov in deklic grozeče bliža velikanska postava ravnateljice Volovškar. Otroci so se jadrno umikali, da bi ji dali prosto pot, njeno koračenje po asfaltni poti pa je bilo podobno Mojzesovemu pohodu skozi razmaknjeno vodovje Rdečega morja. V prepasani halji in zelenih pumparicah je bila resnično strašna. Kakor grenivke so se ji pod dokolen-

kami bočile mišice na mečih. »Amanda Triplat!« je zavpila. »Amanda Triplat, pridi sem!«

»Vsak hip bo treščilo,« je zašepetala Hortenzija.

»Kaj se bo zgodilo?« je šepetaje vprašala Sivka.

»Ta kretenska Amanda je pustila,« je rekla Hortenzija, »da so ji že tako dolgi lasje med počitnicami še bolj zrasli, mama pa ji za navrh še spleta kite. Kako butasto.«

»Zakaj butasto?« je vprašala Matilda.

»Če Volovškarca česa res ne prenese, potem so to kite,« je pojasnila Hortenzija.

Matilda in Sivka sta gledali, kako se velikanka v zelenih pumparicah bliža desetletni deklici s parom zlatih kitk. Spodaj sta bili povezani s pentljama iz modrega atlasa, vse skupaj je bilo prav čedno. Amanda Triplat je odrevenelo stala in strme-la v bližajočo se velikanko, izraz na njenem obrazu pa je bil podoben izrazu človeka, ki nebogljen trepeta sredi travnika, medtem ko proti njemu dirja pobesnel bik. Bila je kakor pri-kovana k tlom, prežeta z grozo, drgetala je z boljšečimi očmi, prepričana, da je prišel njen sodni dan.

Tedaj je Volovškarca privihrala k svoji žrtvi in grozeče zra-stla nad njo. »Ko jutri prideš v šolo, ne maram več videti teh gnusnih kit!« je zarohnela. »Odstrižih in vržih v smetnjak, amerazumeš?!«

Amandi, ohromeli od strahu, se je posrečilo izjecljati:

»M-m-moji m-mamici so všeč. P-p-plete mi jih vsako ju-tro.«

»Tvoja mamica je bebasta!« je zarjula Vološkarca. S kazal-cem, debelim ko salama, je zamahnila proti Amandini glavi in zavpila: »Podobna si podgani z dvema repoma na glavi!«

»M-m-moja m-mamica misli, da sem ljubka, u-učiteljica Volovškar,« je zajecjlala Amanda, tresoč se ko šiba na vodi.

»Požvižgulim se na mnenje tvoje mamice!« je zatulila Volovškarca. Sunkoma se je sklonila, z desnico pograbila Amando za kitke in jo vzdignila visoko v zrak. Potem si jo je zavihтела okoli glave in jo sukala vedno hitreje. Amanda se je drla ko jesihar, Volovškarca pa je tulila: »Ti bom že dala kite, podgana mala!«

»Duhovi olimpijade,« je zamrmrala Hortenzija. »Zdaj pospešuje ravno tako, kakor dela to s kladivom. Stavim, kar hočeta, da jo bo vrgla.«

Volovškarca se je spričo teže švistajoče Amande že nagibala nazaj, izvedensko se je sukala na prstih, vrtela se je in vrtela, Amanda je kmalu krožila tako hitro, da se je spremenila v nekakšno meglico, in naposled je Volovškarca ob divji krulbi nenadoma izpustila kitke, da je Amanda ko raketa zletela na-ravnost čez žičnato ograjo ob robu igrišča, visoko pod nebo.

»Dober lučaj!« je zaklical nekdo s stadiona onkraj ograje. Matilda, kakor hipnotizirana od vse te norosti, je videla, kako se Amanda Triplat v dolgi, blagi krivulji spušča na stadion. Pristala je v travi, se trikrat prekopicnila in obmirovala. Potem se je, osupljivo, privzdignila. Le kdo bi ji zameril, da je bila videti nekam zmedena, ampak že čez kakšno minuto se je skolehala na noge in se opotekla nazaj proti igrišču.

Volovškarca pa je kar stala tam in si mela dlani. »Ni tako slabo,« je rekla, »če upoštevamo, da ne treniram redno. Sploh ni slabo.« Potem je odkorakala.

»Blazna je,« je rekla Hortenzija.

»Pa se starši nič ne pritožujejo?« je vprašala Matilda.

»Bi se tvoji pritožili?« je odvrnila Hortenzija. »Moji se že ne bi. Z očeti in materami dela enako kakor z nami, vsi so na smrt prestrašeni. Se vidimo.« Po teh besedah je lagodno odšla.

Matilda si najde **prijateljico**: drobno punčko Sivko. Kaj ju družijo?

S kakšnimi zastrašujočimi zgodbami o Volovškarci ju poskuša prestrašiti starejša sošolka Hortenzija? Kaj je Dušilka? O katerem svojem junaštvu jima Hortenzija še posebej ponosno razklada?

Se ti ne zdi, da gre pri vsem tem za **pretiravanje**?

Kako se v pripovedi prepleta strašljivo s smešnim? Popiši sočlenje krhke punčke s kitkami z nekdanjo atletinjo Volovškarco.

Rafko Režonja in torta

»**K**ako neki se po takšnih rečeh izmaže?« je rekla Sivka. »Doma otroci seveda povejo materam in očetom. Moj oče, vem, bi zagnal hrušč in trušč, če bi mu morala povedati, da me je ravnateljica zgrabila za lase in zabrisala čez ograjo.«

»Ničesar ne bi zagnal,« je rekla Matilda, »in povedala ti bom, zakaj ne. Preprosto ti ne bi verjel.«

»Seveda bi mi.«

»Ne bi ti, ne,« je rekla Matilda. »In to iz očitnega vzroka. Zgodba bi se mu zdela preneumna, da bi jo imel za resnično. V tem pa je tudi Volovškarčina velika skrivnost.«

»V čem?« je vprašala Sivka.

Matilda je rekla: »Če se hočeš izmazati, ničesar ne delaj napol. Prestopi vse pametne meje. Pojdi do konca. Potrudi se, da bo vse, kar počenjaš, tako brezmejno noro, da bo obenem neverjetno. To zgodbo o kitkah lahko praviš milijon let, pa je nobeni starši ne bodo vzeli zares. Moji je že ne bi. Ozmerjali bi me z lažnivko.«

»Če je tako,« je rekla Sivka, »potem ji mama ne bo odrezala kitk.«

»Ne, ne bo jih,« je odkimala Matilda. »To bo Amanda naredila sama. Boš videla, da bo.«

»Misliš, da je blazna?« je vprašala Sivka.

»Kdo?«

»Volovškarca.«

»Ne, ne mislim, da je blazna,« je rekla Matilda. »Je pa zelo nevarna. Biti v tej šoli je kakor biti v kletki s kobro. Zelo hitre noge moraš imeti.«

Že naslednji dan sta dobili nov zgled za to, kako nevarna zna biti ravnateljica. Med kosilom so otrokom prebrali razglas, da se mora vsa šola zbrati in razposesti v slavnostni dvorani, kakor hitro bodo pojedli.

Potem ko se je tam umirilo približno dvesto petdeset otrok, je na oder prikorakala ravnateljica. Noben učitelj je ni spremljal. V desnici je stiskala jahalno palico. V zelenih pumparicah in s palico v roki se je razkoračila sredi odra in se zasrepela v morje privzdignjenih obrazkov pod seboj.

»Kaj bo zdaj?« je zašepetala Sivka.

»Ne vem,« ji je odšepnila Matilda.

Vsa šola je čakala, kaj bo sledilo.

»Rafko Režonja!« je nenadoma zarohnela Volovškarca.

»Kje je Rafko Režonja?«

Tam spodaj je šinila kvišku deška roka.

»Pridi sem!« je zavpila Volovškarca. »Pa hitro!«

Vzdignil se je precej velik, okrogel enajstleten deček in naglo odracal proti odru. Zlezel je gor.

»Postavi se tja!« mu je ukazala in pokazala Volovškarca. Stopil je na tisto stran. Videti je bil živčen. Prav dobro je vedel, da ga ravnateljica ni poklicala z namenom, da bi mu dala kakšno nagrado. Gledal jo je s skrajno budnim očesom in

se nenehno odmikal, sunkovito drsajoč s podplati, kakor bi se podgana umikala terierju, ki bi jo gledal z drugega konca prostora. Rejeno testeni obraz mu je posivel od tesnobnega pričakovanja. Nogavice so mu mahedrale na gležnjih.

»To teslo,« je zagrmela ravnateljica in kakor z rapirjem pokazala nanj z jahalno palico, »ta ogrc, ta karbunkel smrdljivi, ta kužni mozolj, ki stoji tu pred vami, ni nič drugega kakor gnusen zločinec, prebivalec podzemlja, član mafije!«

»Kdo, jaz?« je s pogledom pristne zbeganosti rekel Rafko.

»Tat!« je kriknila Volovškarca. »Tolovaj! Pirat! Zmikav! Razbojnik!«

»Čakajte malo,« je rekel Rafko. »Hočem reči, iztresite se do konca, ravnateljica.«

»Pa ne, da zanikaš, ti aftica bedna? Boš rekel, da si nedolžen?«

»Ne vem, o čem govorite,« je skomizgnil Rafko, še bolj zbeگان kakor malo prej.

»Povedala ti bom, o čem govorim, ti turček zagnojeni!« je zavpila Volovškarca. »Včeraj si se med dopoldanskim odmorom ko kača splazil v kuhinjo in sunil s pladnja kos čokoladne torte. Kuharica je tik predtem pripravila ta pladenj – zame osebno! To je bil moj dopoldanski prigrizek! Nastal je iz mojih osebnih zalog! Ta torta ni bila namenjena učencem! Pa ne, da ste za trenutek pomislili, da jem nesnago, ki jo pokladamo vam? Tista torta je bila narejena s pravim surovim maslom in s pravo smetano! Ta roparski falot, ta razbijač blagajn, ta pocestni razbojnik, ki mu nogavice opletajo okoli gležnjev, pa jo je ukradel in pomlatil!«

»Nikakor ne,« je vzkliknil Rafko in sivina na obrazu mu je prebledela.

»Nikar mi ne laži, Režonja!« je zarohnela Volovškarca. »Kuharica te je videla! In to ne samo pri kraji, temveč tudi pri jedi!«

Za hip je umolknila, da bi si obrisala peno z ustnic.

Ko je spet spregovorila, je bil njen glas nepričakovano mehek, mirnejši, prijaznejši, in nasmehljana se je sklonila k dečku. »Všeč ti je moja zasebna čokoladna torta, kajne, Režonja? Sočna in slastna je, kajne?«

»Zelo dobra,« je zamrmral Rafko. Besedi sta mu ušli, še preden se je zavedel njunega pomena.

»Prav imaš,« je rekla Volovškarca. »Res je zelo dobra. Zato se mi zdi, da bi moral čestitati kuharici. Kadar kakšen olikan gospod zaužije posebej dobro jed, vselej izrazi pohvalo glavnemu kuharju. To ti ni bilo znano, kaj, Režonja? Seveda pa tisti, ki domujejo v hudodelskem podzemlju, ne slovijo po lepih manirah.«

Rafko je molčal.

Volovškarca se je ozrla proti vratom in zaklicala: »Kuharica! Pridite sem, kuharica! Režonja vam želi povedati, kako dobra je vaša čokoladna torta!«

Na oder je v umazanem belem predpasniku prišla visoka zgubana ženska, ki kakor da so ji vsi življenjski sokovi že zdavnaj izhlapeli v razgreti pečici. Bilo je očitno, da sta z ravnateljico dogovorjeni.

»No torej, Režonja,« je zabobnela Volovškarca. »Povej kuharici, kakšna je njena čokoladna torta.«

»Zelo dobra,« je zamrmral Rafko. Videlo se je, da že po malem ugiba, kam vse to pelje. Edino, kar se mu je zdelo za-

nesljivo, je bilo to, da zakon prepoveduje Volovškarci, da bi ga mahnila z jahalno palico, ki se je z njo nenehno tleskala po stegnu. To mu je bila uteha, čeprav bolj žaltava, kajti Volovškarca je bila popolnoma nepredvidljiva. Nikdar nisi vedel, kaj bo naredila v naslednjem hipu.

»Ste slišali, kuharica,« je zakričala. »Režonja ima rad vašo torto. Obožuje jo. Je imate še kaj zanj?«

»Pa imam res še eno,« je rekla kuharica. Videlo se je, da dobro obvlada svojo vlogo.

»Pojdite torej ponjo. In prinesite nož, da jo bo mogoče rezati.«

Kuharica je izginila. Vendar se je skoraj pri priči vrnila, opotekajoč se pod težo velikanske torte na porcelanskem pladnju. Torta je imela v premeru skoraj pol metra, prekrival jo je temno rjav čokoladni obliv. »Odložite jo na mizo,« je rekla Volovškarca.

Sredi odra je stala mizica s stolom. Kuharica je previdno položila pladenj nanjo. »Sedi, Režonja,« je rekla Volovškarca. »Sedi tja.«

Rafko se je previdno pomaknil k mizi in se usedel. Zazijal se je v gromozansko torto.

»Tu jo imaš, Režonja,« je rekla Volovškarca z glasom, ki je bil spet mehek, spodbuden, skoraj nežen. »Vsa je tvoja, do zadnjega grižljaja. Ker ti je tisti kos včeraj tako silno teknil, sem naročila kuharici, naj speče posebej veliko torto – samo zate.«

»O, hvala vam,« je rekel popolnoma zbegani Rafko.

»Kuharici se zahvali, ne meni,« ga je opozorila Volovškarca.

»Hvala vam, kuharica,« je rekel Rafko.

Kuharica je stala tam ko nagubana vezalka za čevlje, s stisnjenimi ustnicami, nespravljliva, čemerna. Kakor da bi imela polna usta limoninega soka.

»Daj torej,« je rekla Volovškarca. »Zakaj si ne bi odrezal lepe, debele rezine in pokusil še te torte?«

»Kaj? Zdaj?« je previdno rekel Rafko. Vedel je, da se tu skriva nekakšna past, vendar je zaman ugibal, kakšna. »Je ne bi mogel vzeti domov?«

»To bi bilo neolikano,« se je premeteno nasmehnila Volovškarca. »Moraš pokazati kuharici, kako hvaležen si ji za ves trud.«

Rafko se ni zganil.

»Daj no, loti se je že,« je rekla Volovškarca. »Odreži si kos, pokusi jo. Ne bomo ves dan tu.«

Rafko je vzdignil nož in že skoraj zarezal v torto, a si je v zadnjem hipu premislil. Zastrmel se je v torto. Potem se je zazrl gor k Volovškarci in potem še k preklasti kuharici z limonastimi usti. Otroci spodaj v dvorani so napeto gledali na oder in čakali, da se bo kaj zgodilo. Bili so prepričani, da se mora zgoditi. Volovškarca ni bila človek, ki bi vam iz gole prijaznosti podaril čokoladno torto. Mnogi otroci so domnevali, kako je nadevana s poprom ali z ricinovim oljem ali s kakšno drugo snovjo ogabnega okusa, da bi bilo Rafku grozno slabo. Mogoče pa je v torti arzenik, ki te umori v borih desetih sekundah. V njej je lahko celo peklenski stroj, tako da bi Rafka Režonjo v hipu, ko bi zarezal vanjo, odneslo pod strop. Nobeden ni dvomil, da je Volovškarca zmožna česar koli.

»Nočem je jesti,« je rekel Rafko.

»Pokusi jo, pokavec nemarni,« je zrojila Volovškarca. »Ne žali kuharice.«

Iz razsežne torte je Rafko z največjo previdnostjo začel izrezovati tenko rezino. Potem je odložil nož, vzel lepljivo reč med prste in si jo zelo počasi vzdignil k ustom.

»Dobra, kaj?« je vprašala Volovškarca.

»Zelo dobra,« je med žvečenjem in goltanjem pokimal Rafko. Rezina je izginila.

»Vzemi si še eno,« je rekla Volovškarca.

»Hvala, dovolj bo,« je zamrmral.

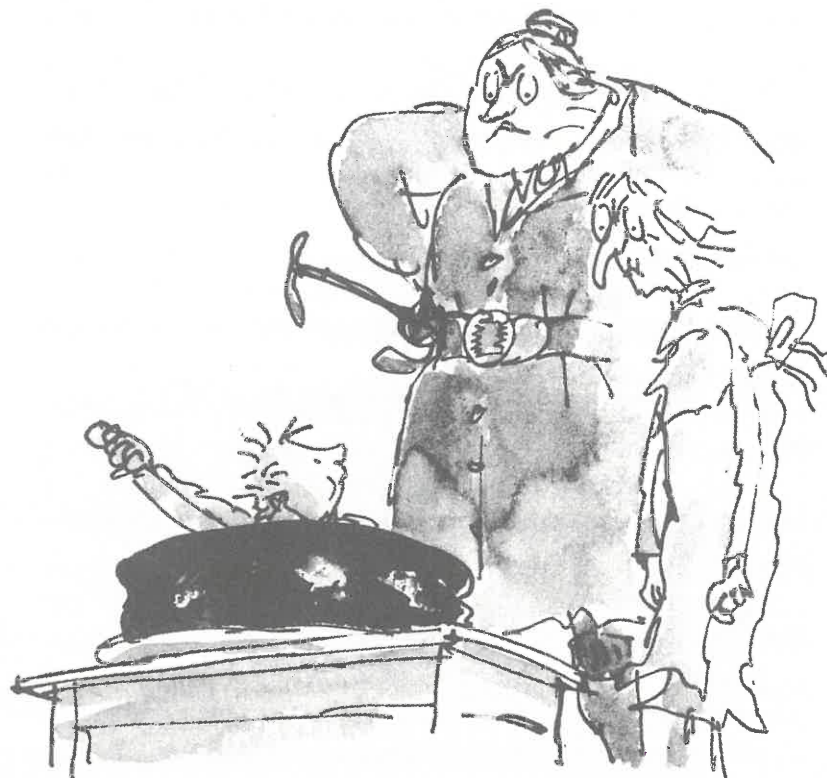
»Rekla sem še eno,« je vztrajala, tokrat že z ostrejšim glasom. »Pojej še drugo rezino! Ubogaj!«

»Nočem še druge rezine,« je rekel Rafko.

Volovškarca je nenadoma zdivjala od jeze. »Jej!« je zavpila in se z jahalno palico treščila po stegnu. »Če ti rečem, da jej, boš tudi jedel! Želel si si torto! Ukradel si jo! Zdaj smo ti jo dali! In jo boš tudi pojedel! Ostal boš na tem odru, nihče ne bo zapustil dvorane, dokler ne poješ torte! Sem bila dovolj jasna, Režonja? Si dojel?«

Rafko je vzdignil pogled k Volovškarci. Potem ga je spustil k neznanski torti.

»Jej! Jej! Jej!« se je drla Volovškarca.

Prav počasi si je odrezal naslednji kos in začel jesti.

Matilda je bila presunjena. »Misliš, da bo zmogel?« je zašepetala Sivki.

»Ne,« ji je odšepnila Sivka. »To je nemogoče. Preden pride do polovice, mu bo slabo.«

Medtem je Rafko jedel. Ko je opravil z drugo rezino, je omahovaje pogledal Volovškarco.

»Jej!« je zavpila. »Pogoltni tatiči, ki jim teknejo torte, naj le uživajo ob njih! Hitreje, dečko! Hitreje! Ne bomo ves dan tu! In ne ustavlaj se več kakor zdajle! Če se mi še enkrat ustaviš, preden poješ do konca, pojdeš naravnost v Dušilko, zaklenila te bom vanjo in vrgla ključ v vodnjak!«

Rafko si je odrezal tretji kos in ugriznil vanj. Tega je pospravil hitreje kakor prva dva, nato je neutegoma segel po nožu in si odrezal četrtega. Čudno, ampak zdelo se je, da počasi prihaja v formo.

Matilda ga je pozorno gledala, a ni opazila nobenih znamenj stiske. Videti je bilo kvečjemu to, da se mu iz grižljaja v grižljaj krepi samozaupanje. »Dobro mu gre,« je šepnila Sivki.

»Kmalu mu bo slabo,« ji je odšepnila Sivka. »To bo grozljivo.«

Ko se je Rafko Režonja pregoltal do polovice velikanske torte, se je za sekundo, dve ustavil in nekajkrat globoko vdihnil.

Volovškarca se je z rokami na bokih zasrepela vanj. »Gremo naprej!« je zavpila. »Pojejmo do konca!«

Nenadoma se je Rafku strahovito spahnilo, da je v dvorani odmevalo kakor grom. Kar nekaj gledalcev se je zahehetalo.

»Tišina!« se je zadrlla Volovškarca.

Rafko si je odrezal še en debel kos in se ga nemudoma lotil. Še zmerom ni kazal nobenih znamenj pešanja, kaj šele vdaje. Očitno je bil daleč od tega, da bi odnehal in zastokal: »Ne morem pa ne morem več! Slabo mi bo!« Zagrizeno se je bojeval naprej.

Občinstva dvesto petdesetih otrok se je tedaj polastila neopazna sprememba. Malo pred tem so še imeli občutek, da bodo priča neogibni katastrofi. Pripravili so se na zoprni prizor, v katerem se bo nesrečnik, do grla poln čokoladne torte, moral vdati in prosjačiti za milost, potem pa bodo prisiljeni gledati, kako mu Volovškarca zmagoslavno tlači v zasopla usta kos za kosom torte.

Niti sledu o čem podobnem. Rafko Režonja se je že pregrizel skozi tričetrt svojega posla, vendar ni popustil. Zbujal je celo vtis, da je začel nekako uživati. Moral je prilesti na goro in je bil na šmentano dobri poti, da bodisi pride na vrh ali umre med vzponom. Obenem se je prav dobro zavedal občinstva, čutil je, da natihoma vsi navijajo zanj. Navsezadnje je šlo za spopad med njim in mogočno Volovškarco.

Na lepem je nekdo zaklical: »Drži se, Rafči! Samo še malo!«

Volovškarca se je zasukala na petah in se zadrila: »Tišina!« Gledalci so napeto strmeli proti odru. Bili so že dejansko zapleteni v dvoboj. Radi bi bili spodbujali Rafka, vendar si niso upali.

»Mislim, da mu bo uspelo,« je zašepetala Matilda.

»Tudi jaz mislim tako,« ji je odšepetala Sivka. »Malo prej pa ne bi mogla verjeti, da sploh kdo na svetu lahko poje takšno tortulo.«

»Volovškarca še zdaj ne verjame,« je zašepetala Matilda. »Kar poglej jo. Vedno bolj je rdeča. Če bo zmagal, ga ubije.«

Tedaj je Rafko že vidno pešal. O tem ni bilo dvoma. A se je basal naprej, s trmasto vztrajnostjo tekača na dolge proge, ki je

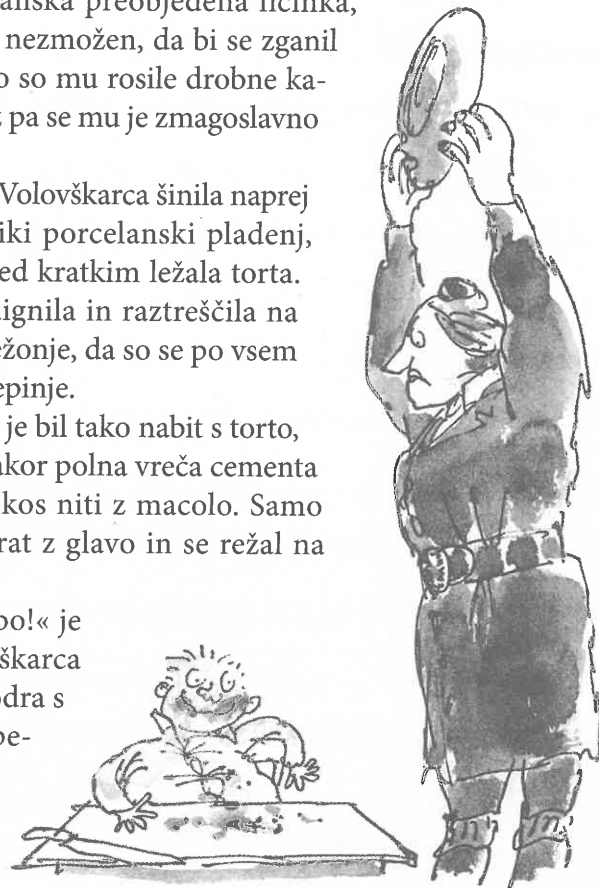
opazil ciljno črto in ve, da ne sme popustiti. Ko je zginil vanj še poslednji grižljaj, se je občinstvu iztrgal silen klic veselja, otroci so skakali na stole, ploskali in vpili: »Bravo, Rafči! Sila si, Rafči! Zlata medalja, Rafči!«

Volovškarca je nepremično stala na odru. Veliki robati obraz je dobil barvo žareče lave, v očeh se ji je bliskala jeza. Srepela je v Rafka Režonjo, medtem ko je sedel tam kakor velikanska preobjedena ličinka, nabasan, otopel, nezmožen, da bi se zganil ali kaj rekel. Čelo so mu rosile drobne kapljice potu, obraz pa se mu je zmagoslavno režal.

Nenadoma je Volovškarca šinila naprej in pograbila veliki porcelanski pladenj, na katerem je pred kratkim ležala torta. Visoko ga je vzdignila in raztreščila na temenu Rafka Režonje, da so se po vsem odru razletele črepinje.

Ampak Rafko je bil tako nabit s torto, da se je odzval kakor polna vreča cementa in bi mu ne bili kos niti z macolo. Samo stresel je nekajkrat z glavo in se režal na prej.

»K vragu s tabo!« je zavreščala Volovškarca in odkorakala z odra s kuharico tik za petami.

Zakaj otroci o ničemer, kar ravnateljica počne z njimi v šoli, ne potožijo staršem? Kako si te reči razlaga Matilda?

Pripoveduj, kaj doleti požrešnega Rafka Režonjo. Je zaslužil kazen, ki mu jo je namenila ravnateljica za prekršek? Kakšno presenečenje ji Rafko pripravi, da je na koncu vsa onemogla od besa?

Katera sramotilna imena nadene Rafku maščevalna Volovškarca?

Razmisli, kakšen pomen ima za vsakega človeka ime. Ali je vsako pritikanje novih imen žaljivo?

Sivka

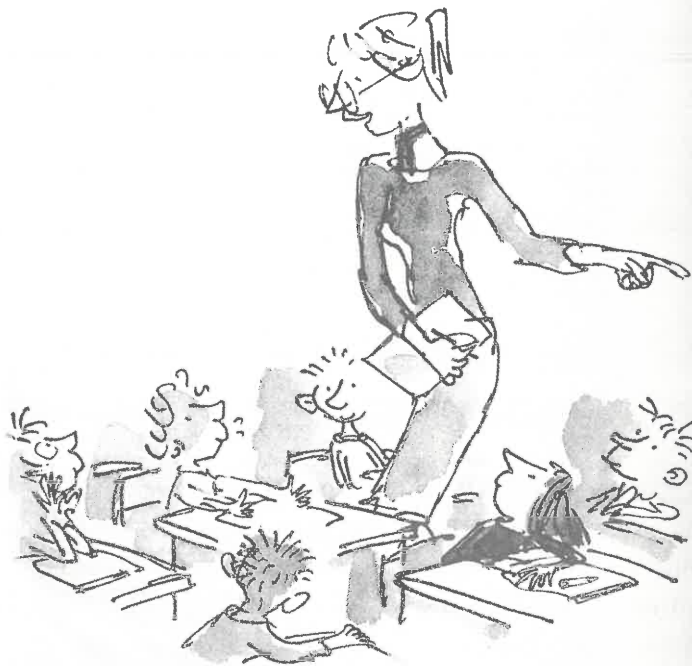
Sredi prvega tedna Matildine šole je učiteljica Medica rekla učencem: »Pomembno novico imam, zato me pazljivo poslušajte. Ti tudi, Matilda. Odloži za trenutek knjigo in bodi pozorna.«

Prizadevni obrazki so vzdignili bradice in prisluhnili.

»Ravnateljica ima navado,« je nadaljevala Medica, »vsak teden za eno uro prevzeti naš razred. To dela po vsej šoli, vsak razred ima določen dan in uro. Za nas je to vedno ob četrtnih popoldan, takoj po kosilu, ob dveh. Tako me bo jutri ob dveh za eno uro nadomestila učiteljica Volovškar. Jaz bom seveda zraven, vendar samo kot tiha opazovalka. Ste razumeli?«

»Ja, učiteljica Medica,« so zaščeбетali.

»Rekla bi vam še besedico v svarilo. Ravnateljica je pri vsem zelo zahtevna. Poskrbite, da boste imeli čisto obleko, čist obraz in čiste dlani. Govorite samo, če vas ogovori. Kdor bo vprašan, naj takoj vstane, še preden začne odgovarjati. Nikar se ne kregajte z njo. Nikar ji ne ugovarjajte. Nikar ne duhovičite. Sicer jo boste razjezili, če pa se ona razjezi, se pazite.«

»Tega vam ni treba ponoviti,« je zamrmrala Sivka.

»Kar prepričana sem,« je rekla Medica, »da vas bo preskusila pri tem, kar naj bi se bili naučili ta teden, to pa je pošteevanka števila dve. Zato vam toplo priporočam, da se jo nocoj nagulite na pamet. Prosite mamo ali očeta, da vas izpraša.«

»Pri čem nas bo še preskusila?« je vprašal nekdo.

»Pri abecedi, pisavi,« je rekla Medica. »Poskusite obnoviti vse, česar smo se učili. Še nekaj. Preden bo ravnateljica vstopila, morata na mizi že stati vrč vode in kozarec. To je pri njenih urah obvezno. Kdo bo poskrbel za to?«

»Jaz,« se je naglo oglasila Sivka.

»Dobro torej, Sivka,« je rekla Medica. »Malo pred začetkom njene ure moraš stopiti v kuhinjo, vzeti vrč, ga napolniti z vodo in postaviti na mizo skupaj s čistim praznim kozarcem.«

»Kaj, če v kuhinji ne bo nobenega vrča?« je vprašala Sivka.

»Tam je vedno vsaj deset vrčev in kozarcev,« je rekla Medica. »Ravnateljica jih uporablja po vsej šoli.«

»Ne bom pozabila,« je rekla Sivka. »Obljubim, da ne.«

Sivkina domiselna glavica se je pri priči začela ukvarjati z možnostmi, ki so se ji ponujale ob tem vrčarskem poslu. Želela je narediti kaj zares junaškega. Tisto starejšo deklico, Hortenzijo, je brezmejno občudovala zaradi drznih dejanj, ki jih je bila izpeljala v šoli. Občudovala je tudi Matildo – morala ji je priseči, da bo varovala skrivnost o potegavščini s papagajem in o posrečeni zamenjavi tonika z barvo, ki je pobelila lase Hinku Pelinu. Zdaj je dobila priložnost, da postane junakinja, če se ji le posreči skovati kakšno prebrisano zaroto.

Tisto popoldne je domov grede pretehtavala različne možnosti. Ko se ji je naposled utrnila neka sijajna zamisel, jo je začela izpopolnjevati in spreminjati v načrt enako skrbno, kakor je delal to vojvoda Wellingtonski pred bitko pri Waterlooju. Sovražnik ob tej priložnosti seveda ni bil Napoleon. Ampak na OŠ Ajde Gromovnik vam bi ne bil nihče priznal, da je njegova ravnateljica manj strašna nasprotnica od slovitega Francoza. Pri tem bo treba pokazati veliko spretnost in molčati ko riba, si je rekla Sivka, če hočem ostati živa.

Na dolnjem koncu Sivkinega vrta je ležal blaten ribnik, dom naselbine planinskih pupkov. Pupka vidimo bolj poredko, ker je plašno in temačno bitje, čeprav je kar pogost prebivalec slovenskih mlak. To je neverjetno grda in strašljiva žival,

precej podobna krokodiljemu mladiču, le da ima krajšo glavo. V resnici je pupek zelo pohleven, vendar ni videti takšen. Dolg je osem do dvanajst centimetrov, zgoraj je modrikast ali zelenkasto siv, po trebuhu oranžno rdeč. Je prava dvoživka, ki lahko živi v vodi in zunaj nje.

Tistega večera je Sivka prišla na dolnji konec vrta, trdno odločena, da bo ujela pupka. Te živali se gibljejo hitro in jih ni lahko prijeti. Dolgo je ležala na bregu in potrpežljivo čakala, da je opazila enega izjemno velikega. Sklonila se je in ga zajela s svojim planinskim klobukom, ki ga je uporabila kot mrežo. Že pred lovom je obložila leseno pušico z ribniškim dristavcem in jo tako pripravila za pupka, tedaj pa je odkrila, da ga ne bo zlahka prestavila iz klobuka v pušico. Zvijal se je in migetal kakor živo srebro, za nameček pa je bila škatlica komaj dovolj dolga zanj. Ko ga je Sivka naposled le spravila vanjo, je morala paziti, da mu ne priškrne repa s pokrovom. Sosedov sinček Rupert Motovilec ji je rekel, da odrezan pupkov rep ostane živ in zraste v drugega pupka, desetkrat večjega od prvega. Ta drugi je torej velik ko aligator. Sivka mu sicer ni popolnoma verjela, vendar tudi ni bila pripravljena tvegati, da bi se to zgodilo.

Naposled se ji je posrečilo spraviti pokrov do konca utorov in pupek je bil njen. Potem ji je prišlo na misel, da mora bitje dihati, pa je odmaknila pokrov za tenko špranjico.

Naslednji dan je vtaknila svoje skrivno orožje v torbo in ga odnesla v šolo. Tresla se je od razburjenja. O svojem bojnem načrtu si je zaželela povedati Matildi. Pravzaprav si je zaželela povedati vsem sošolcem. Vendar je sklenila, da ne bo povedala nikomur. Tako bo boljše, ker je ne bo mogel nihče izdati, pa če bi ga še tako mučili.

Prišel je čas kosila. Dobili so Sivkino priljubljeno jed, pečen fižol s klobaso, a se je ni niti dotaknila.

»Se ne počutiš dobro, Sivka?« je s čela mize vprašala učiteljica Medica.

»Pri zajtrku sem se tako najedla,« je rekla Sivka, »da zdaj res ne morem jesti.«

Takoj po kosilu je švignila v kuhinjo in izbrala enega znamenitih Volovškarčinih vrčev. To je bila velika trebuhasta lončenina, obarvana z modrim loščem. Sivka je do polovice natočila v vrč vode, vzela še kozarec, oboje odnesla v učilnico in postavila na mizo. Razred je bil še prazen. Hitro ko blisk je potegnila iz torbe pušico in za spoznanje odškrnila pokrov. Pupek je ležal povsem mirno. Previdno je vzdignila škatlico nad vrat vrča, jo odprla in iztresla pupka. Čmoknil je v vodo, potem je nekaj trenutkov divje čofotal, preden se je umiril. Da bi se počutil bolj domače, mu je Sivka dala še ves dristavec iz pušice.

Dejanje je bilo storjeno. Vse je bilo pripravljeno. Sivka je pospravila svinčnike nazaj v precej vlažno pušico in jo položila na običajni prostor na klopi. Potem je odšla ven in ostala s sošolci na igrišču, dokler se ni približal čas Volovškarčine ure.

Ko Sivka izve, da bo ravnateljica prišla v razred preverjat njihovo znanje, se bržkone spomni Matildinega modrovanja iz prejšnjega poglavja: »Prestopi vse pametne meje. Pojdi do konca. Potrudi se, da bo vse, kar počenjaš, tako brezmejno noro, da bo obenem neverjetno.«

Kakšno presenečenje pripravi Sivka, da bi zlobni orjakinji vrnila milo za drago zaradi vsega, kar hudega počne z otroki?

*Če prebereš še Dahlovega Poba, v katerem je popisal **spomine na otroštvo**, ti bo brž jasno, od kod je pisatelj jemal osnovne obrise svojih nenavadnih književnih oseb. Strogih in nasilnih učiteljev ter z njimi povezanih dogodkov v valižanskih in angleških internatskih šolah ni nikoli pozabil. Tam so smeli mlajše učence za vsako malenkost neusmiljeno kaznovati tudi starejši sošolci – prefekti. Naj-suroveje pa jih je pretepal eden od ravnateljev, ki si je med posameznimi udarci s šibo privoščil nekaj dimov iz pipe ter vmes kaznovanemu pridigal o grehu in pokori. Tega jim Dahl ni odpustil in čez leta jim je z obrestmi vračal v svojih knjigah. Tudi model za Volovškarco je našel v zlobni upravnici internatske spalnice.*

Seveda pa je bil mali Roald vse prej kakor svetnik. Če je le mogel, je kakšno ušpičil. Tako je osemleten s štirimi sošolci organiziral in izpeljal akcijo, ki so jo poimenovali »velika mišja zarota iz 1923«: skopi in odurni slaščičarki so v stekleno posodo med bonbone skrili mrtvo miš.

Tedenski preskus

Razred se je z učiteljico Medico vred zbral natančno ob dveh. Medica je pogledala, ali vrč z vodo in kozarec stojita na svojem prostoru, in se postavila prav v ozadje. Čakali so. Nenadoma je prilomastila noter velikanska postava ravnateljice v prepasani halji in zelenih pumparicah.

»Dober dan, otroci,« je zarohnela.

»Dober dan, ravnateljica Volovškar,« so začivkali.

Ravnateljica je stala na katedru; razkoračena, z dlanmi na bokih je srepela v dečke in deklice, ki so živčno mencali v klopeh pod njo.

»Ne ravno prijeten prizor,« je rekla. Z obrazom je izražala popoln odpor, kakor da gleda nekaj, kar vam lahko pusti na parketu kakšno ščene. »Kako prigrustna gruča bradavičk.«

Vsi so bili toliko pametni, da so molčali.

»Na bruhanje mi gre,« je nadaljevala, »če samo pomislim, da bom v svoji šoli še osem let prenašala ta tovor odpadkov. Že vidim, čim prej vas bom morala čim več izključiti, da se mi ne zmeša.« Pomolčala je in nekajkrat prhnila skozi nozdrvi.

To je bil čuden šum. Nekaj podobnega lahko slišite, če se znajdete v kakšni staji, kadar pokladajo konjem. »Domnevam,« je nadaljevala, »da vam matere in očetje govorijo, kako čudoviti ste. No, jaz sem tu zato, da vam povem nasprotno, in svetujem vam, da mi verjamete. Vstanite!«

Skočili so na noge.

»Iztegnite roke predse. Ko bom hodila mimo vas, jih še obrnite, da bom videla, ali so čiste na obeh straneh.«

Volovškarca je počasi zakoračila med vrstami klopi in jim začela pregledovati dlani. Vse je šlo dobro, dokler se ni znašla ob nekem dečku iz druge vrste. »Kako ti je ime?« je zarohnela.

»Niko,« je rekel deček.

»Niko kaj?«

»Niko Kos.«

»Niko Kos kaj?« je zarjula Volovškarca. Tako strašno je zatuli-la, da bi bila skoraj odpihnila Nika skozi okno.

»To je vse,« je rekel Niko. »Razen če vas zanima še očetovo ime.« Bil je pogumen pokavček, očitno se je trudil premagati strah pred gorgono, ki se je dvigala nad njim.

»Ne zanima me očetovo ime, ti bučman!« je zatulila gorgona. »Poznaš moje ime?«

»Ravnateljica Volovškar,« je rekel Niko.

»Potem ga uporabljaj, kadar govoriš z mano! No torej, poskusiva še enkrat. Kako ti je ime?«

»Niko Kos, ravnateljica Volovškar.«

»Napreduješ,« je kimnila Volovškarca. »Dlani pa imaš umazane, Niko! Kdaj si si jih zadnjič umil?«

»Čakajte, naj pomislim,« je rekel Niko. »To si je bolj težko zapomniti. Lahko bi bilo včeraj, lahko pa tudi predvčerajšnjim.«

Obraz in trup Volovškarce sta nabrekli, kakor da bi jo bili napihnil s tlačilko za kolo.

»Sem vedela!« je zatulila. »Že na prvi pogled sem vedela, da si navadna nesnaga! Kje ti dela oče, pri kanalizaciji?«

»Moj oče je zdravnik,« je odvrnil Niko. »In še zelo dober. Po njegovem smo vsi tako posuti s stenicami, da nekaj dodatne nesnage ne more škodovati nikomur.«

»Vesela sem, da ni moj zdravnik,« je rekla Volovškarca. »Zakaj, če smem vprašati, imaš na srajci pod vratom madeže od pečenega fižola?«

»Imeli smo ga za kosilo, ravnateljica Volovškar.«

»Pa si vsakič oblažaj srajco s kosilom, Niko? Si se tudi tega naučil od famoznega zdravniškega očeta?«

»Pečen fižol je težko jesti, ravnateljica Volovškar. Kar na prejšnjem mi pada z vilic.«

»Ogaben si!« je zarjula Volovškarca. »Prava potujoča to-

varna bacilov! Danes te nočem več videti! V kot! Stal boš na eni nogi in gledal v steno!«

»Ampak ravnateljica Volovškar ...«

»Ne pričkaj se z mano, dečko, sicer boš moral stati na glavi! Zdaj pa lepo ubogaj!« Niko je odšel v kot.

»Ostal boš, dečko, kjer si, medtem ko te bom spraševala, da vidim, ali si se ta teden sploh česa naučil. Ko boš odgovarjal, se nič ne oziraj k meni. Naj tvoj odurni obrazek lepo gleda v steno. Znaš kakšno pesemco?«

»Kakšno?« je vprašal Niko. »Z eno, dvema ali tremi kiticami?« Bil je prav bister fantiček, mama ga je bila poleg abecede naučila kup pesmic.

»Ne modruj, budalo malo! Takšna hlevska muha si pač ne more zapomniti daljših pesmi!« ga je nahrulila Volovškarca.

»Učiteljica Medica nas uči tudi daljših,« je rekel Niko. »Takšnih, v katerih se kakšna črka večkrat ponovi. Tako se laže učimo abecede. Zaradi črke J znam tudi eno o Juretu, ravnateljica Volovškar.«

»Ali res?« je sladko vprašala ravnateljica. »Glej no. Le kakšna je hvalnica, s katero ste pospremili to zgodovinsko vzetje črke J?« Kolikor nežnejši glas je imela, toliko hujša je bila nevarnost, ampak Niku ni bilo dano, da bi to vedel. »No, pa nam recitiraj to mojstrovino.«

Niko je ob težavah z ravnotežjem, ker je moral stati na eni nogi, in z obrazom proti steni povedal pesem o Juretu:

»Je reven moj Jure?
Tri bele ima kure.
Oj Jure! Oj Jure!
In tvoje tri kure.

Je reven moj Jure?
Tri črne ima pure.
Oj Jure! Oj Jure!
In tvoje tri pure.

Ni reven moj Jure!
Tri bele ima kure,
tri črne ima pure.
Ni reven moj Jure!»

»Kako brezmejno bedasto!« je zarohnela Volovškarca. »Koliko besed tjavdan! Prav zanima me, kateri bebec si je izmislil to klobasarijo. Namesto da bi bil preprosto rekel: Moj Jure ni reven, ker ima pol ducata perjadi. Je tako, Niko?«

»Hja,« je rekel Niko, »je in ni. Ker potem ne bi bilo ne pesmic ne ugank. Tako pa znamo vsaj eno za vsako črko. Vsi znamo že vse črke.«

»Oslarija!« je zavpila Volovškarca. »Da bi poleg abecede znal še najmanj petindvajset pesemc? Tega od takšne bolhe niti ne zahtevam. Nikar mi zdaj ne reci, da zna to sploh kdo v razredu. Ne laži, Niko.«

»Pa me vprašajte,« je izzivalno rekel Niko. In še strahovito tvegala: »Vprašajte, kogar hočete, ravnateljica Volovškar.«

Volovškarca se je z nevarno svetlimi očmi sprehodila po razredu. »Ti,« je rekla in pokazala na neko drobno in bolj počasno punčko z nenavadnim imenom Prudencija. »Povej mi kaj na črko S.« Volovškarca je seveda nalašč izbrala črko iz ozadja abecede.

Kljub temu pa ji je Prudencija brez obotavljanja povedala uganko: »Spreдай grizem, zadaj pikam, med čebelam rada zmikam.«

Volovškarca je bila ustrezno presenečena. »Humf!« je prhnila. »Domnevam, da vaša učiteljica zapravi cele ure za podobne domislice?«

»O ne, kje pa,« je čivknil Niko. »Učiteljica Medica porabi za te reči komaj kakšno minuto. Mi pa se naučimo za zmerom. Učimo se hitro in veliko.«

»Kakšna je pravzaprav ta čarodejna metoda, učiteljica Medica?« je vprašala ravnateljica.

»Jaz vam lahko povem,« je spet začivkal pogumni Niko, da bi priskočil na pomoč svoji učiteljici. »Ali medtem, prosim, lahko postavim nogo na tla in se obrnem?«

»Ne enega ne drugega ne smeš!« je zapuhala Volovškarca. »Povej mi v tem položaju!«

»Prav,« je rekel Niko med ponorelim guganjem na eni nogi. »Učiteljica Medica nam za vsako črko zapoje pesmico, potem jo zapojemo še skupaj in se je v hipu naučimo, pesmice in črke. Bi radi slišali nekaj na črko I?«

»Bila bi očarana,« je z žgočim posmehom rekla Volovškarca.

»Takole gre,« je rekel Niko in zapel:

»Iz samih lukenj narejeno,
držim ti vendar, kar se da,
če mi iz srede vzameš eno,
razpadem ti na konca dva.«

»Traparija!« je prhnila Volovškarca. »Od kdaj sta veriga in njen člen srednjega spola? Sicer pa, učiteljica Medica, ni mišljeno, da bi jih morali učiti poezijo, kadar jim vteplate abecedo. Zatorej v prihodnje brez pevskih vaj.«

»Če pa se takole res hitreje učijo,« je zamrmrala Medica. »Ne pričakajte se z menoj, Medica!« je zagrmela ravnateljica. »Vi samo delajte, kakor vam pravim! Zdaj bom preskusila razred pri poštevanke, da vidim, ali vas je učiteljica sploh kaj naučila.« Volovškarca se je medtem že vrnila na kateder, z zlobnim pogledom se je počasi pomikala med vrstami učenčkov. »Ti!« je revsknila in pokazala na nekega Ruperta v prvi vrsti. »Koliko je sedemkrat dve?«

»Šestnajst,« je z bedasto sproščenostjo odgovoril Rupert. Volovškarca se mu je počasi, z mehкими koraki bližala, podobno kakor tigrica zalezuje jelenčka. Rupert se je nenadoma ovedel nevarnih znamenj in hitro poskusil vnovič. »Ne, osemnajst!« je zakričal. »Sedemkrat dve je osemnajst, ne šestnajst!«

»Ti lenoba lenuharska!« je zarjula Volovškarca. »Ti budalo budalasto! Ti vozger voluharski! Ti gnida gnilobna!« Postavila se mu je tik za hrbet, nepričakovano je iztegnila dlan, veliko za teniški lopar, in dečkovi lasje so se ji znašli v pesti. Rupert je imel zlato rumene lase. Njegova mama je mislila, da so v veselje očem, pa mu je puščala izjemno dolge. Do dolgolaščkov je Volovškarca občutila enako močan odpor kakor do kitkaric, zdaj je bila tik pred tem, da to pokaže. Z orjaško dlanjo je trdneje zgrabila Rupertove dolge zlate kodre in vzdignila mišičasto desnico, da je nemočni deček zapustil klop in se znašel visoko pod stropom.

Rupert je zatulil. Zvijal se je in premetaval, bral v prazno ter cvilil ko lačen prašiček, ravnateljica Volovškar pa je rjula: »Sedemkrat dve je štirinajst! Sedemkrat dve je štirinajst! Ne izpustim te, dokler ne ponoviš za mano!«

Iz ozadja učilnice ji je zaklicala Medica: »Učiteljica Volovškar! Prosim, postavite ga spet na tla! To ga boli! Lahko bi izgubil vse lase!«

»Saj jih tudi bo, če se ne neha krotovičiti!« je zaprhala Volovškarca. »Miruj, ti črv opletajoči!«

To je bil zares nenavaden prizor, ko je velikanska ravnateljica držala malega dečka visoko v zraku, on pa se je sukal in zvijal ko kakšna reč na koncu vrvice ter se drl kakor sraka.

»Reci!« je zatulila Volovškarca. »Reci sedemkrat dve je štirinajst! Le hitro, sicer te začnem suvati gor in dol! Potem ti bodo lasje res izpadli in dovolj jih bo, da bi z njimi natlačili divan! Zgani se že, dečko! Reci sedemkrat dve je štirinajst, pa te izpustim!«

»Ss-sedemkrat dve je ššš-štirinajst,« je zasopihal Rupert, Volovškarca pa je držala besedo, razprla je pest in ga dobesedno izpustila. Pred tem je bil visoko zgoraj, tako da je po naglem prostem padu bunknil ob pod in odskočil kakor žoga.

»Poberi se in se ne cmeri,« je zarohnela Volovškarca.

Rupert se je vzdignil. Ko je lezel nazaj v svojo klop, si je z rokami gnetel lasišče. Volovškarca se je vrnila na kateder. Otroci so bili kakor hipnotizirani. Nobeden izmed njih še ni videl česa takšnega. To je bilo sijajno razvedrilo. Boljše od pantomime, žal pa z eno hudo razliko. Tam zgoraj je namreč stala gromozanska človeška bomba, ki jo je nevarno razganjalo in bi mogla vsak hip kogar koli scefrati na kosce. S pogledi so viseli na ravnateljici. »Ne maram majhnih ljudi,« jim je rekla.

»Majhnih ljudi sploh ne bi smeli gledati. Morali bi jih skrivati očem v škatlah, kakor lasnice in gumbе. Pri najboljši volji ne razumem, zakaj otroci potrebujejo toliko časa, da odrastejo. Mislim, da počnejo to zanalašč.«

Tedaj se je oglasil še en izjemno pogumen fantič iz prve vrste: »Ampak svoj čas ste gotovo tudi vi bili majhen človek, kajne, ravnateljica Volovškar?«

»Nikdar nisem bila majhna,« je zapuhala. »Že vse življenje sem velika in ne razumem, zakaj drugi ne morejo biti takšni.«

»Ampak v začetku ste morali biti detece,« je rekel fantiček.

»Jaz! Detece!« je zavpila Volovškarca. »Kako si drzneš namigniti kaj takšnega! Kakšna nesramnost! Kakšna peklenska predrznost! Kako ti je ime, dečko? Vstani, kadar govoriš z mano!«

Fantiček je vstal. »Ime mi je Erik Tinta, ravnateljica Volovškar,« je odgovoril.

»Erik kaj?« je zavpila Volovškarca.

»Tinta.«

»Ne bodi bedast, dečko! Takšnega priimka ni!«

»Poglejte v telefonski imenik,« je rekel Erik. »Tam boste našli mojega očeta pod Tinta.«

»No dobro,« je rekla Volovškarca. »Mogoče si res Tinta, mladenič, ampak zavedaj se, da nisi neizbrisna. Če boš duhovičil na moj račun, te bom hitro zradirala. Kako se piše osu?«

»Ne razumem,« je rekel Erik. »Kateri? Kako pa mu je ime?«

»Osu, bizgec! Kako se piše beseda osu?«

»O-S-U,« je bleknil Erik.

Zavladala je nevarna tišina.

»Dam ti še eno priložnost,« je rekla Volovškarca, negibna.

»Aja, že vem,« se je domislil Erik. »Pozabil sem na tisti V, ki ga ne izgovarjamo. V-O-S-U. To je lahko.«

Volovškarca se je z dolgima korakoma prestavila za Erikovo klop in obstala tam, steber pogube nad nemočnim fantičkom. Erik se je čez ramo preplašeno ozrl v pošast za hrbtom. »Saj imam prav, a ne?« je živčno zamrmral.

»Ne, nimaš prav!« je zarohnela Volovškarca. »Pravzaprav me spominjaš na kozavo brazgotino tiste vrste, ki nima nikoli prav! Sediš narobe! Držiš se narobe! Govoriš narobe! Ves ena sama pomota! Dam ti še zadnjo priložnost! Kako se piše osu?!« Erik se je obotavljal. Potem je prav počasi rekel: »Ne O-S-U in ne V-O-S-U. A, že vem. Na koncu mora biti L! Se pravi, V-O-S-L.«

Volovškarca je iztegnila roke in ga s palcem in kazalcem uščipnila v uhlja.

»Auva!« je zavpil Erik. »Au. To boli!«

»Saj še začela nisem,« je čilo rekla Volovškarca. Zatem ga je krepko prijela za ušesa pa ga svojeručno vzdignila s stola visoko v zrak.

Erik je kakor Rupert pred njim vreščal ko za stavo.

Spet je iz ozadja zaklicala Medica: »Učiteljica Volovškar! Nikar! Spustite ga, prosim! Da mu ne odpadejo ušesa!«

»Nikdar mu ne bodo odpadla!« ji je zavpila ravnateljica. »Iz mnogih izkušenj vem, da se smrkolinski uhlji zelo krepko držijo glav.«

»Spustite ga, prosim, učiteljica Volovškar,« jo je rotila Medica. »Lahko ga ranite, prav res! Saj mu jih boste še izpulili!«

»Uhljev nikdar ne izpulíš!« je zakričala Volovškarca. »Prav čudežno se raztezajo – kakor zdaj tile! Zagotavljam vam, da jih nikdar ne izpulíš!«

Erik je kričal iz vsega grla in z nogami kolesaril po zraku. Matilda ni videla še nobenega dečka – oziroma sploh nikogar, ko smo že pri tem – ki bi takole visel na samih ušesih. Kakor Medica je bila prepričana, da se mu bodo spričo vse teže vsak hip odtrgala.

Volovškarca se je zadrila: »Beseda osu se piše O-S-E-L! Ponovi to, ti bradavica mala!«

Tokrat se Erik ni obotavljal. Iz Rupertove izkušnje je vedel, da si rešen toliko hitreje, kolikor hitreje odgovoriš. »Osu,« je zastokal, »se piše O-S-E-L.«

Volovškarca ga je pri priči odložila nazaj v klop in vrnila prostost tudi ušesom. Potem je odkorakala na kateder in si spotoma ometla dlani kakor človek, ki se je ukvarjal s kakšno grdobijo.

»Takole jih pripraviš k učenju, učiteljica Medica,« je rekla. »Lahko mi verjamete, ne obnese se, če jim samo govorite. Morate jim vbijati v glavo. Malček zvijanja in zviranja, to jih

najlepše spodbudi, da si zapomniš to ali ono. Tako postanejo čudežno zbrani.«

»Lahko bi jih trajneje poškodovali, učiteljica Volovškar,« se ni mogla premagati Medica.

»O pač, prav gotovo,« se je hudobno zarežala Volovškarca. »V teh nekaj minutah so se morali Erikovi uhlji kar dobro raztegniti! Zdaj so dosti daljši. Pri tem ni nič narobe, učiteljica. Tako je za vse življenje dobil zanimiv škrtast videz.«

»Ampak učiteljica Volovškar ...«

»Oh, utihnite že enkrat! Nič manj niste prismojeni od njih. Če se tu ne znajdete, lahko greste in se zaposlite v kakšni razvajalski šoli za bogate otročaje. Ko boste učili tako dolgo kakor jaz, vam bo jasno, da sploh ni dobro, če si prijazen z otroki. Berite Dickensovega Nicholasa Nicklebyja, učiteljica Medica. Berite o gospodu Wackfordu Squeersu, občudovanja vrednem ravnatelju tistega zavoda. On je že vedel, kako je treba ravnati s temi divjaki! Vedel je, kako je treba uporabljati brezovko! Tako jim je žgal zadnjice, da bi lahko na njih pekli jajca s slanino! Dobra knjiga, ja. Seveda ne verjamem, da jo bo ta tolpa bebecv, ki se je znašla tu, sploh kdaj prebrala, saj se po vsem videzu ne bodo naučili brati!«

»Jaz sem ga prebrala,« je po tihem rekla Matilda.

Volovškarca je v hipu obrnila glavo in ostro pogledala temnolaso deklico z rjavimi očmi, ki je sedela v drugi vrsti. »Kaj si rekla?« jo je rezko vprašala.

»Rekla sem, da sem ga prebrala, ravnateljica Volovškar.«

»Prebrala kaj?«

»Nicholasa Nicklebyja, ravnateljica Volovškar.«

»Lažete, madame!« je zavpila Volovškarca in se z očmi zabodla v Matildo. »Dvomim, da je na vsej šoli sploh kakšen

učenec, ki je prebral to knjigo, ti pa, negodna pritlikavka iz prvega razreda, mi hočeš podtakniti tako nazarensko laž! Čemu počneš to? Gotovo misliš, da sem trapasta! Misliš, punče, da sem trapasta?»

»Hmm ...« je zamrmrala Matilda in utihnila. Prav želela si je reči: »Ja, pa še kako,« ampak to bi bil samomor. »Hmm ...« je ponovila in še naprej omahovala, še vedno ni hotela reči: Ne.

Volovškarca je začutila, kaj ima deklica v mislih, in to ji ni bilo všeč. »Vstani, kadar govoriš z mano!« je zapuhala. »Kako ti je ime?»

Matilda se je vzdignila in rekla: »Ime mi je Matilda Pelin, učiteljica Volovškar.«

»Pelin, kaj?» je rekla Volovškarca. »Torej si gotovo hči lastnika Pelinovih vozil?»

»Sem, ravnateljica Volovškar.«

»To je goljufl!« je zavpila ravnateljica. »Pred tednom dni mi je prodal rabljen avto, rekoč, da je skoraj nov. Tedaj sem ga imela za imenitnega možaka. Danes zjutraj, ko sem se peljala v službo, pa mi je motor padel na cesto! Bil je ves nabutan z žaganjem. Ta človek je roparska baraba! Predelala ga bom v klobase, boste videli, da ga bom.«

»Je pač pameten pri svojem poslu,« je rekla Matilda. »Pameten ko vol!« je zavpila Volovškarca. »Učiteljica Medica pravi, da bi tudi ti hotela biti pametna! Ne, madame, jaz ne maram pametnjakov! To so sami sprijenci! Ti si zanesljivo sprijena! Tvoj oče mi je, preden se mi je zameril, povedal nekaj prav grdih zgodb o tvojem vedenju doma! V šoli pa rajši ne poskusi ničesar, mlada dama. Od zdaj te bom zelo pozorno gledala. Sedi in miruj.«

Se strinjaš, da Volovškaričin obisk v razredu poteka popolnoma v skladu z njenim prejšnjim ravnanjem? Česa prava ravnateljica nikoli ne bi storila?

Grobe žalitve Volovškarca stopnjuje do telesnih kazni. Zakaj se ji zdijo potrebne? Kako to vidita Matilda in Medica in kakšno mnenje o tovrstnem mučenju otrok imaš ti?

Volovškarca otrokom dopoveduje, da nikoli ni bila majhna deklica: »Že vse življenje sem velika in ne razumem, zakaj drugi ne morejo biti takšni.« Kaj je hotela povedati s tem? S kakšnim namenom je ravnateljica prebrala Dickensov roman Nicholas Nickleby?

Ravnateljica Volovškarjeva je bila prepričana, da je zastraševanje učencev temelj uspešnega poučevanja, najraje pa bi videla, da otrok v šoli sploh ne bi bilo. Z jahalnim bičem jih ni več pretepala samo zato, ker je bilo to prepovedano. Kaznovala pa jih je, kadar se ji je zljubilo. S svojim mogočnim telesom je zaorala mednje, da jih je kakor žoge odbijalo na vse strani, metala jih je skozi okno in zapirala v mučilno omaro, a tudi učiteljem ni prizanašala, ko je vdiral v razrede, da bi pokazala, kaj je železna disciplina. Izkoriščala je otroške slabosti: debelušček je moral pod prisilo pojesti velikansko torto. Tako je Roald Dahl s humornim pretiravanjem razgalil zlorabo premoči, ki si jo privoščijo odrasli.

Otroci so šibkejši in ranljivejši od odraslih, zato so pogosto žrtve najhujših oblik nasilja in kršenja pravic. Do nasilja nad otroki lahko pride v družinah, šolah, domovih, kjer so nastanjeni, na ulicah in drugod. So žrtev trgovanja z ljudmi in mamili, terorizma, vojn ali kriminala na svetovnem spletu. Tega zla se odrasli po vsem svetu v novejšem času vedno bolj zavedajo in se spopadajo z njim.

Prvi čudež

Matilda je sedla nazaj v klop. Volovškarca se je posadila za kateder. Tokrat se je prvič zgodilo, da se je med učno uro usedla. Potem je iztegnila roko in prijala svoj vrč vode. Držala ga je za ročaj, ne da bi ga vzdignila, in govorila: »Nikdar nisem mogla dojeti, zakaj so majhni otroci tako prigrustni. Uničujejo mi življenje. Podobni so žuželkam. Treba se jih je čimprej znebiti. Muh se znebimo s pršilom proti muham ali pa tako, da jim nastavimo muholovec. Večkrat pomislim, kako bi bilo, če bi izumila kakšno pršilo za odstranjevanje majhnih otrok. Kako sijajno bi bilo, če bi prišla v to učilnico z velikanskim razpršilnikom v rokah in pritisnila na sprožilec. Ali pa, še boljše, z velikanskimi trakovi lepkega papirja. Razobesila bi jih po vsej šoli, vsi učenci bi se pilepili nanje, in problem bi bil rešen. Mar to ni dobra ideja, učiteljica Medica?«

»Če je to mišljeno kot šala, ravnateljica,« je iz ozadja odgovorila Medica, »se mi ne zdi preveč zabavno.«

»Se vam ne zdi, kajne da ne?« se je posmehnila Volovškarca. »Sicer pa ni mišljeno kot šala. Popolno šolo si predstavljam

kot stavbo, v kateri sploh ni otrok. Še malo, pa bom ustanovila eno takšno. Mislim da bo zelo uspešna.«

Ta ženska je blazna, je pomislila Medica. Popolnoma trčena. Nje bi se bilo treba znebiti.

Tedaj je Volovškarca vzdignila modri porcelanski vrč in si začela nalivati vode v kozarec. In nenadoma je voda prinesla dolgega grdega pupka, naravnost v kozarec, plunk!

Volovškarcu se je utrgal krik in skočila je s stola, kakor da ji je pod zadnjo platjo razneslo petardo. Tudi otroci so opazili, kako se tisto dolgo in vitko, grdo kuščarjasto bitje z oranžnim trebuhom zvija in obrača v kozarcu, pa so se še oni zdrznili in

poskočili, vpijoč: »Kaj pa je to? Oh, kako gnusno! To je kača! To je krokodilček! To je aligatorček!«

»Pazite se, ravnateljica Volovškar!« je zaklicala Sivka. »Stavim, da grize!«

Volovškarca, ta mogočna velikanka, je stala tam v zelenih pumparicah in se tresla ko žolca. Bila je ponosna na svojo žilavost, pa je še posebej besnela, ker se je nekomu posrečilo doseči, da je poskočila in kriknila. Zastrmela se je v bitje, ki se je zvijalo in preobračalo v kozarcu. To je precej čudno, vendar do tedaj ni videla pupka. Naravoslovje je bilo njena šibka točka. Niti približno ni vedela, kaj naj bi bila ta stvar. Na videz je bila vsekakor skrajno zoprna. Volovškarca se je počasi sesedla na stol. V tistem trenutku je bila videti strašna kakor še nikoli. V črnih očescih sta ji žareli jeza in sovraštvo. »Matilda!« je zarohnela. »Vstani!«

»Kdo, jaz?« je rekla Matilda. »Kaj pa sem naredila?«

»Vstani, ti ogabna mala žoharka!«

»Pri tem nimam nič, častna beseda, ravnateljica Volovškar. Nikoli še nisem videla tega grdega bitja!«

»Pri priči vstani, ti umazana ličinka mala!« Matilda se je nerada vzdignila na noge. Sivko – sedela je za njo, v tretji vrsti – je zapekla vest. Ni imela namena spraviti prijateljico v težave. Po drugi strani pa ji ni bilo prav nič do tega, da bi priznala krivdo.

»Ti si nizkotna, ničvredna, odurna in zlobna divjakinja!« je zavpila Volovškarca. »Ne sodiš v to šolo! Za rešetkami bi morala biti, ja, natančno tam! Dala te bom javno nagnati iz te ustanove, da te bo pošteno sram! Ukazala bom rediteljem, naj te s hokejskimi palicami odpodijo po hodniku in skozi glavni vhod na cesto! Ukazala bom nameščencem, naj te kot

oborožena straža spremljajo domov! Potem pa bom poskrbela, da te bodo za najmanj štirideset let poslali v popoljševalnico za mladoletnice!«

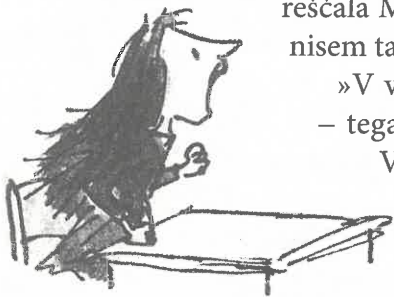
Volovškarca je tako pobesnena, da se ji je obraz razžaril in so se ji v koticih ust nabirali kosmiči pene. Vendar ni zgubljala živcev samo ona. Tudi v Matildi se je zbirala slaba volja. Ne bilo bi ji nič mar, če bi bila obtožena česa, kar je zares naredila. Vedela je, da bi bilo to pravično. Nekaj čisto novega pa je bilo zanjo, da je obtožena prestopka, ki ga nikakor ni storila. Prav nobenega opravka ni imela z nečedno kreaturco v kozarcu. Zaboga, je pomislila, tega mi ta nizkotna Volovškarca pač ne bo prilepila!

»Nisem naredila tega!« je zavreščala.

»O ja, pa si!« je zabobnela Volovškarca. »Nihče drug se ne bi spomnil takšne finte! Tvoj oče je imel prav, ko me je svaril pred tabo!« Bilo je videti, da je ženska povsem zgubila oblast nad seboj. Blebetala je ko blazna. »V tej šoli ste opravili, mlada dama!« je vpila. »Opravili ste vsepovsod! Osebnost se bom potrudila, da te vtaknejo nekam, kjer se niti vrana ne bo mogla podelati nate! Bržda ne boš nikdar več ugledala svetlobe dneva!«

»Pravim vam, da nisem naredila tega!« je zavreščala Matilda. »V vsem življenju še videla nisem takšnega bitja!«

»V vodo za pitje si mi podtaknila tega – tegale – tega krokodila!« je robantila Volovškarca. »Na svetu ni hujšega zločina proti ravnateljici! Zdaj pa sedi in da mi ne črhneš! Daj, pri priči sedi!«

»Če pa vam pravim ...« je zavpila Matilda, ne da bi se hotela uvesti.

»Jaz pa ti pravim, da zapri!« je zarjula Volovškarca. »Če pri priči ne zapreš in ne sedeš, si bom snela pas in te našgala s tem koncem, z zaponko!«

Matilda se je počasi usedla. Oh, ta pokvarjenost! Ta nepoštenost! Kako si jo upajo poditi iz šole zaradi nečesa, česar ni naredila!

Začutila je, kako postaja jezna – in še bolj jezna – in še bolj jezna – tako neznosno jezna, da se bo nekaj v njej moralo prav kmalu razpočiti.

Pupek je še vedno gomazel v visokem kozarcu vode. Počutil se je grozno neudobno. Kozarec ni bil dovolj velik zanj. Matil-

da se je zastrmela v Volovškarco. Kako jo je sovražila. Potem se je zastrmela še v kozarec. Zahrepenela je, da bi stopila tja gor, ga pograbila in izlila vodo s pupkom vred Volovškarci na glavo. Zadrhtela je ob misli, kaj bi ravnateljica v tem primeru naredila z njo.

Volovškarca je sedela za katedrom in z mešanico groze in začudenja bolščala v pupka, ki se je zvijal v kozarcu. Tudi Matilda je upirala pogled v kozarec. In tedaj jo je zelo počasi spreletel čezvse nenavaden in čuden občutek. Ta občutek je bil predvsem v očeh. Zazdela se ji je, da se v njih zbira nekakšna elektrika.

V Matildinih očeh je zakipel občutek nekakšne sile, globoko v očeh ji je rasel občutek silne moči. To pa je spremljal še drug občutek, nekaj povsem drugačnega, česar ni mogla dojeti. Bilo je kakor vžiganje bliskov. Kakor da ji iz oči švigajo drobni bliski. Zrkli sta se ji razgrevali, ko da se v njiju kopiči neizmerna energija. Ta občutek je bil osupljiv. Čvrsto je upirala pogled v kozarec, tista sila se ji je zdaj zbiral v zenicah in se vedno bolj krepila, in na lepem se ji je zazdela, da ji iz oči proti kozarcu, ki je strmela vanj, švigajo milijoni drobcenih nevidnih rok z majcenimi dlanmi.

»Zagugajte ga!« je šepnila Matilda. »Prevrnite ga!« Vide-la je, da se je kozarec zazibal. Dejansko se je nagnil za dobra dva centimetra nazaj, preden se je spet postavil pokonci. Še naprej ga je potiskala z vsemi milijoni nevidnih ročic, z majcenimi dlanmi, ki so se ji stegovale iz oči, in obenem je

čutila, da ji ta sila šviga naravnost iz para črnih pičic prav sredi zrkel.

»Zagugajte ga!« je šepnila Matilda. »Prevrnite ga!«

Kozarec se je zazibal vnovič. Pritisnila je še močnejše, primorala oči, da so poslale tja še silnejšo moč. Potem, zelo zelo počasi, tako počasi, da je komaj opazila, kako je to šlo, se je kozarec nagibal nazaj, bolj in bolj, vse bolj nazaj, dokler ni lovil ravnovesja samo še z delčkom spodnjega roba. Tako se je majal še nekaj sekund, naposled pa je omahnil in z ostrim žvenkom padel na mizno ploščo. Voda z zvirajočim se pupkom je pljusnila po neznanskih prsih učiteljice Volovškar. Ravnateljica je zagnala krik, od katerega so zašklepetale vse okenske šipe v stavbi, in še drugič v zadnjih petih minutah jo je ko raketo odneslo s stola. Pupek se je s krempljastimi

nožicami obupno oklenil bombažne halje na mogočnih prsih in obvisel na njih. Volovškarca je spustila pogled k njemu, zverinsko zatulila in ga z zamahom dlani poslala na polet čez učilnico. Pristal je na podu ob Sivkini klopi. Sivka se je v hipu pripognila, ga pobrala in zbasala v pušico – za drugič. Prav koristno, si je rekla, je imeti pri roki kakšnega pupka.

Volovškarca se je, drgetajoč od besa in z obrazom, ki je bil na las podoben kuhani šunki, postavila na kateder. Zajetne prsi so ji plale, vodni pljuski so pustili na njih temno, vlažno liso, ki jo je najbrž premočila do kože.

»Kdo je naredil to?« je zarjula. »Prikaži se iz luknje! Priznaj krivdo! Na plan! Tokrat mi ne uideš! Kdo je odgovoren za ta nečedni posel? Kdo je prekucnil kozarec?«

Nobeden ji ni odgovoril. Razred je molčal ko grob.

»Matilda!« je zarjula. »Ti si bila! Vem, da si bila ti!«

Matilda je sedela popolnoma pri miru in ni rekla nič. Prežemal jo je čuden občutek vedrine in samozavesti, in na vsem lepem se je zavedela, da se ne boji nikogar na svetu. Zgolj z močjo iz oči je dosegla, da se je kozarec vode prevrnil in polil grozno ravnateljico. Kdor zmore to, zmore tudi vse drugo.

»Govori, ti zatrjeni karbunkel!« je zarjula Volovškarca. »Priznaj, da si bila ti!«

Matilda je pogledala razjarjeni velikanki naravnost v bliskajoče se oči in povsem mirno rekla: »Od začetka te ure, ravnateljica Volovškar, se nisem premaknila iz svoje klopi. To je vse, kar lahko rečem.«

Nenadoma se je ves razred vzdignil proti ravnateljici. »Res se ni premaknila! Matilda se ni premaknila! Nobeden se ni premaknil! Morali ste ga prevrniti sami!«

»Zanesljivo ga nisem prevrnila sama!« je zatulila Volovškarca. »Kako si drznete namigovati kaj takšnega! Govorite, učiteljica Medica! Vi ste pač morali videti vse! Kdo mi je prekucnil kozarec?«

»Otroci ga že niso, ravnateljica Volovškar,« je odgovorila Medica. »Lahko vam zajamčim, da se ves čas, odkar ste tu, nobeden ni zganil iz svoje klopi, izvzemši Nika. Ta pa se ni zganil iz svojega kota.«

Učiteljica Volovškar se je zasrepela vanjo. Medica ji je, ne da bi trenila, vračala pogled. »Govorim vam resnico, ravnateljica,« je rekla. »Ste ga že morali prevrniti nevede. Tudi takšne reči se zgodijo.«

»Sita sem vaše zanikrne tolpe pritlikavcev!« je zarjula Volovškarca. »Ne bom več zapravljala dragocenega časa tu notri!« Po teh besedah je odkorakala iz učilnice in zatresčila vrata za seboj.

V grobni tišini, ki je sledila, je prišla na kateder Medica in se postavila pred tablo. »Hu!« je rekla. »Mislim, da imamo za danes dovolj šole, mar ne? Pouka je konec. Lahko greste na dvorišče in tam počakate, da pridejo starši in vas odpeljejo domov.«

Spomni se, zakaj ravnateljica v prejšnjem poglavju Matildo zmerja, da je pametnjakica in sprijenka. Zakaj prav njej pripiše krivdo zaradi Sivkine nagajivosti s pupkom v kozarcu?

Kaj povzroči, da se kozarec prevrne in voda s pupkom vred pljuske ravnateljici v naročje? Kakšnih svojih skritih nadnaravnih sposobnosti se takrat zave mala Matilda?

Na čigavi strani ostaja učiteljica Medica med ravnateljčinim rohnenjem in navzkrižnimi obtožbami? Kaj meniš, zakaj?

Drugi čudež

Matilda se ni pridružila drvenju iz učilnice. Vsi drugi otroci so že izginili ven, ona pa je ostala v klopi, mirna in zamišljena. Vedela je, da bo morala komu povedati, kaj je doletelo kozarec. Saj ni bilo mogoče, da bi tako neznansko skrivnost ohranila zase. Potrebovala je enega samega človeka, kakšnega pametnega in sočutnega odraslega, ki bi ji znal pomagati, da bi dojela pomen tega nenavadnega dogodka. Oče in mati bi bila pri tem popolnoma nekoristna. Tudi če bi ji verjela, to pa je bilo dvomljivo, bi skoraj gotovo ne doumela, kako osupljiva reč se je tisto popoldne primerila v učilnici. Matilda je brez posebnega premisleka odkrila, da je človek, ki bi se mu rada zaupala, učiteljica Medica.

Matilda in njena učiteljica sta edini še ostali v učilnici. Medica je sedela za mizo in šarila po nekakšnih papirjih. Vzdignila je pogled in rekla: »No, Matilda, se ne boš pridružila soščolcem?«

Matilda pa: »Prosim, ali lahko za trenutek govorim z vami?«

»Seveda lahko. Kaj te teži?«

»Učiteljica Medica, zgodilo se mi je nekaj zelo čudnega.« Učiteljica je v hipu postala pozornejša. Od tistih poraznih obiskov, ki ju je pred nedavnim napravila zaradi Matilde, prvega pri ravnateljici in drugega pri groznih zakoncih Pelin, je veliko premišljala o tem otroku in se spraševala, kako naj mu pomaga. In zdaj Matilda z nenavadno razvnetim obrazkom sedi tam spodaj in prosi za pogovor na štiri oči. Medica je še ni videla tako čudne, s tako široko razprtimi očmi.

»Ja, Matilda,« je rekla. »Povej mi, kaj se je zgodilo, da se ti zdi tako čudno.«

»Učiteljica Volovškar me ne bo nagnala iz šole, kajne da ne?« je vprašala Matilda. »Nisem ji namreč jaz položila tiste živali v vrč z vodo. Prisežem, da nisem bila jaz.«

»Vem, da nisi bila ti,« je rekla Medica.

»Me bo nagnala?«

»Ne verjamem,« je odkimala Medica. »Ravnateljica se je samo malo prehudu razburila, to je vse.«

»Fino,« je rekla Matilda. »Vendar to ni tisto, o čemer bi rada govorila z vami.«

»Kaj je torej tisto, Matilda?«

»Tisti kozarec vode z živaljo,« je rekla Matilda. »Ste videli, kako je zmočil učiteljico Volovškar?«

»O pač.«

»No, učiteljica Medica, nisem se ga dotaknila. Nisem mu prišla blizu.«

»Vem, da ne,« se je strinjala učiteljica. »Najbrž si slišala, kako sem jo poskusila prepričati, da to nisi mogla biti ti.«

»O, pa sem vendarle bila jaz, učiteljica Medica. Ravno to je tisto, o čemer želim govoriti z vami.«

Učiteljica se je zdrznila in jo pozorno pogledala. »Zdi se mi, da ti nisem dobro sledila,« je rekla.

»Tako sem se razjezila, ker me je obtožila za nekaj, s čimer nimam nič, da sem naredila tisto.«

»Naredila kaj, Matilda?«

»To, da se je kozarec prevrnil.«

»Še zmerom ne razumem dobro, kaj mi hočeš povedati,« je ljubeznivo rekla Medica.

»To sem naredila z očmi,« je pojasnila Matilda. »Strmela sem vanj in si želela, da bi se prevrnil, potem so mi oči postale vse vroče in čudne in nekakšna sila je prihajala iz njih in kozarec se je kar prekucnil.«

Medica je skozi naočnike s kovinskimi okvirji še naprej gledala Matildo, ta pa je, ne da bi trenila, gledala njo.

»Še zmerom ti ne sledim,« je rekla učiteljica. »Hočeš reči, da si v resnici pripravila kozarec do tega, da se je prekucnil?«

»Ja,« je prikimala Matilda. »Z očmi.«

Učiteljica je za kakšen trenutek pomolčala. Ni mislila, da se ji Matilda hoče zlagati. Zdelo se ji je verjetneje, da se samo prepušča svoji živahni domišljiji. »Hočeš reči, sedela si, kjer sediš zdaj, ukazala si kozarcu, naj se prevrne, in prevrnil se je?«

»Ja, nekaj takšnega, učiteljica Medica.«

»Če si naredila to, se je zgodil morda največji čudež, kar so jih naredili ljudje po Kristusovem času.«

»Naredila sem to, učiteljica Medica.«

Čudno, je pomislila učiteljica, kako velikokrat se majhni otroci takole zasanjajo. Sklenila je, da bo čim obzirneje končala to reč. »Pa bi zmogla to še enkrat?« je prijazno vprašala.

»Ne vem,« je priznala Matilda, »ampak zdi se mi, da bi.«

Medica je predstavila kozarec, zdaj je bil seveda prazen, na sredo mize. »Naj ga napolnim z vodo?« je vprašala in se bežno nasmehnila.

»Ne verjamem, da je to pomembno,« je rekla Matilda.

»No dobro. Izvoli, prevrni ga.«

»To lahko traja dalj časa.«

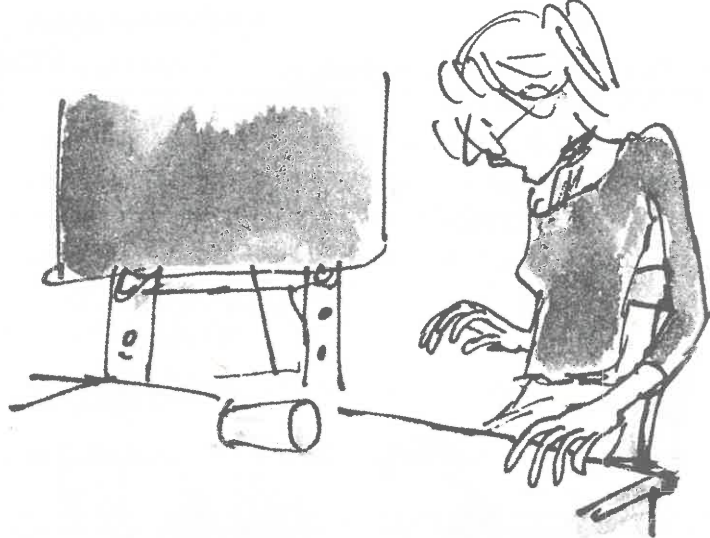
»Le vzemi si čas, kolikor ga hočeš,« je rekla Medica. »Nikamor se mi ne mudi.«

Matilda, sedela je dobre tri metre od Medice, je postavila komolce na klop in si objela obraz z dlanmi, ukaz pa je dala tokrat kar takoj. »Prevрни se, kozarec, prevрни!« je ukazala, vendar neslišno, ne da bi se ji bile ustnice zganile. Preprosto je zavpila v glavi. Potem si je priklicala vso zavest in pamet in voljo v oči, in spet je začutila, dosti hitreje kakor prvič, kako

se kopiči tista elektrika, tista sila se je začela zbirati, v zrkli ji je vdiral vročina, in potem so milijoni nevidnih ročic z majcenimi dlanmi švignili proti kozarcu, ki mu je popolnoma neslišno, samo v glavi, še naprej vpila, naj pade. Videla je, kako se je zamajal, nagnil, obvisel v ravnovesju in naposled z žvenkom padel po mizi slabe tri decimetre od učiteljicinih prekrizanih rok.

Medica se je z odprtimi usti zazrla vanj, oči pa so se ji tako na široko razprle, da so pokazale vso svojo belino. Niti besedice ni rekla. Saj tudi ni mogla. Čudež, ki se ji je zgodil pred očmi, jo je tako pretresel, da ji je vzelo dar govora. Previdno se je odmaknila, kakor da bi kozarec mogel biti nevaren, in se zastrmela vanj. Potem je počasi vzdignila pogled k Matildi.

Videla je, da deklica drhti po vsem telesu, z bledim obrazom, belim ko papir, in kako z osteklenelimi očmi zre naravnost predse, v prazno. Obraz se ji je popolnoma spremenil, oči je imela okrogle in svetle, ko je tiho sedela tam spodaj, kar prijetna v tisti strašni tišini.

Medica je čakala in tudi sama lahno drhtela, ko je gledala, kako se otroku polagoma vrača zavest. Potem je Matildin obraz nenadoma, klik, oblila skoraj angelska spokojnost. »Dobro mi je,« je rekla in se nasmehnila. »Prav dobro mi je, učiteljica Medica, nič se ne bojte zame.«

»Zdela si se mi tako daleč,« je s strahospoštovanjem zašepetala učiteljica.

»O, saj sem bila daleč. Na srebrnih krilih sem letela mimo zvezd,« je rekla Matilda. »Bilo je lepo.«

Medica je še naprej v skrajnem začudenju strmela vanjo, kakor da gleda Stvarjenje, Začetek sveta, Prvo jutro.

»Tokrat je šlo dosti hitreje,« je mirno rekla Matilda.

»To ni mogoče!« je hlastno rekla Medica. »Tega ne verjamem! Preprosto ne verjamem!« Zaprla je oči in kar lep čas mižala. Ko jih je spet odprla, je bilo videti, da se je nekoliko zbrala. »Bi šla na malico v mojo hiško?« je vprašala.

»O, rada,« je rekla Matilda.

»Dobro. Zberi svoje reči, čez nekaj minut se dobiva zunaj.«

»Saj ne boste, učiteljica Medica, nikomur povedali o ... O temle, kar sem naredila?«

»Niti v sanjah,« je rekla učiteljica.

Komu Matilda zaupa svojo novo neznansko skrivnost? Kaj je v njej iznenada prebudilo nenavadne moči? Kaj meniš, kako ji uspe na daljavo premikati kozarec?

***Telekineza** je sposobnost premikanja predmetov s pomočjo uma, kot so škatlice vžigalic, hlebec kruha, kristalna skleda, urin kazalec, cigaretnica, solnice in podobne reči. Med vsemi paranormalnimi sposobnostmi človeka je prav telekineza ena najbolj redkih, saj jo je le peščici ljudi doslej uspelo javno prikazati, pa še ti nikoli niso povsem utišali dvomljivcev in prepričali znanstvenikov.*

Bi te razveselilo, če bi pri sebi odkril(a) podobne sposobnosti? S ščepcem domišljije napiši zgodbico o svojih čudežnih dogodivščinah.

Kajža učiteljice Medice

Matildi se je pridružila pred vhodom v šolo in molče sta odšli po glavni ulici. Hodili sta mimo branjarije s polno izložbo jabolk in pomaranč, pa mimo mesnice z razstavo krvavih gmot mesa in razobešenih oskubljenih piščancev, mimo tiste bankice in tiste špecerije in tiste trgovine z elektrotehničnim blagom, in naposled sta prišli na drugo stran mesteca in se znašli na ozki podeželski cesti, kjer je bilo prav malo motornih vozil, človeka pa nobenega.

Zdaj ko sta ostali sami, se je Matilda na vsem lepem silno razživela. Kakor da bi ji bila počila kakšna zaklopka, je udaril iz nje močan curek energije. Divje poskakujoč je tekala ob svoji učiteljici, migetala s prstki, kot da jih hoče raztrositi na vse vetrove, in besede so ji s strahotno naglico, kakor ognjemet, pršele iz ust. Približno takole: čitlca Medica to in ono in čitlca Medica, častna beseda, čutim, da bi mogla premikati skoraj vse na svetu, ne samo podirati čaše in podoben drobir ... Čutim, da bi mogla prevračati mize in stole, čitlca Medica ... Tudi če bi na stolih sedeli ljudje, bi jih po mojem

lahko prevrnila, pa večje reči tudi, dosti večje od stolov in miz ... Samo en hipček, pa dobim moč v oči, in potem jo lahko potisnem ven, to močnost, proti kateri koli stvari, samo da dovolj močno strmim ... Strmeti pa moram zelo močno, zelo zelo močno, in potem čutim, da se vse dogaja za očmi, oči postanejo vroče, ko da bi gorele, a se sploh ne zmenim za to, čitlca Medica ...»

»Umiri se, otrok, umiri se,« ji je rekla učiteljica. »V samem začetku se ne smeva preveč zaganjati.«

»Pa po vašem to je zanimivo, učiteljica Medica?«

»Oh, seveda je zanimivo. Več kakor zanimivo. Vendar, Matilda, morava napredovati zelo previdno.«

»Zakaj morava napredovati previdno, učiteljica Medica?«

»Ker se igrava s skrivnostnimi silami, punčka moja, o katerih nič ne veva. Ne verjamem, da so zle. Lahko so dobre. Lahko so celo nebeške. Ampak za vsak primer ravnajva previdno.«

To so bile pametne besede pametnega odraslega, a Matilda je bila še prerazvnetá, da bi jih vzela za takšne. »Ne razumem, zakaj bi morali biti tako zelo previdni,« je rekla, še vedno poskakujoč sem ter tja.

»Skušam ti pojasniti,« je potrpežljivo rekla Medica, »da imava opraviti z nečim neznanim. To je nerazložljiva zadeva. Prava beseda za to je fenomen. To je fenomen.«

»Sem jaz fenomen?« je vprašala Matilda. »Prav mogoče je, da si,« je rekla Medica. »Vendar bi mi bilo ljubše, če se za zdaj ne bi imela za kaj natančno določenega. Mislim, da lahko nekoliko raziščeva ta fenomen, vendar morava paziti, da bova vseskozi na moč previdni.«

»Torej bi radi, da naredim še malo tistega, učiteljica Medica?«

»To je tisto, kar me mika predložiti,« je previdno odvrnila učiteljica.

»Finofajn,« je rekla Matilda.

»Tvoj dosežek,« je rekla Medica, »je najbrž naredil name dosti večji vtis kakor nate, pa skušam najti pametno razlago.«

»Na primer?« je vprašala Matilda.

»Na primer, ali ima to kakšno zvezo z dejstvom, da si zares izjemno prerazvita.«

»Kaj pravzaprav pomeni ta beseda?« je vprašala Matilda.

»Prerazvit otrok je tisti,« je pojasnila Medica, »ki že zgodaj pokaže, da je osupljivo pameten. Ti si neverjetno prerazvit otrok.«

»Sem res?« je vprašala Matilda.

»Seveda si. Tega se najbrž zavedaš. Poglej, koliko si že prebrala. Poglej svojo matematiko.«

»Zdi se mi, da imate prav,« je rekla Matilda. Kako je mogoče, da ni niti najmanj domišljava in ne preveč samozavestna, se je čudila Medica.

»Že ves čas se sprašujem,« je rekla, »ali tvoja nenadna zmožnost, s katero brez dotika premikaš predmete, ni nekako povezana z močjo tvojih možganov.«

»Mislite, da v moji glavi morda ni prostora za vse tiste možgane, tako da nekaj mora ven?«

»To ni ravno tisto, kar mislim,« se je nasmehnila učiteljica. »Ampak naj ponovim, za vsak primer morava napredovati previdno. Nisem pozabila, kako čudno mrzlo se ti je lesketal obraz, ko si še drugič prevrnila kozarec.«

»Mislite, da mi to res more škodovati? Je to tisto, kar mislite, učiteljica Medica?«

»Počutila si se precej nenavadno, mar ne?«

»Počutila sem se prijetno,« je rekla Matilda. »Za trenutek ali dva sem na srebrnih krilih poletela mimo zvezd. To sem vam že povedala. Naj vam povem še nekaj? Drugič je bilo lažje, dosti dosti lažje. Mislim, da je s tem kakor z vsem drugim, več ko vadiš, laže ti gre.«

Učiteljica je hodila počasi, da bi jo punčka dohajala, ne da bi ji bilo treba preveč tekati, in potem ko je mestece ostalo za njima, je bilo na ozki cesti tam zunaj prav spokojno. Bil je eden tistih zlatih jesenskih popoldnevov, iz živih mej so gledale robidnice in zaplate bradovca, gloginje so škrlatno zorele, da bi jih zobale ptice, ko pride ostra zima. Na obeh straneh ceste je raslo visoko drevje, hrast, smreka, jesen in ponekod kakšen pravi kostanj. Medica si je zaželela za trenutek spremeniti snov, pa je povedala Matildi imena teh dreves in jo poučila, kako jih je mogoče spoznati po obliki listov in po skorji na deblih. Vse to si je Matilda ogledala in si skrbno zapomnila, kar je zvedela novega.

Naposled se je v živi meji na levi zasvetlikala vrzel, pregrajena z lesom iz petih letov. »Tod,« je rekla Medica, odprla

leso in jo zaprla za seboj, potem ko je odpeljala Matildo skozi. Znašli sta se na ozki poti, nič boljši od razbrazdanega kolovoza. Obakraj je rasla visoka leskova živa meja in kazala gručiце zrelo rjavih lešnikov v zelenih jopičih. Prav kmalu jih bodo nabirale veverice, je rekla Medica, in jih skrbno spravljale za puste mesece, ki se nam bližajo.

»Pa ne, da tu spodaj stanujete?« je rekla Matilda.

»Prav tu.« Samo to je odvrnila Medica.

Do tedaj se Matilda sploh ni vprašala, kje stanuje učiteljica Medica. Vseskozi jo je gledala zgolj kot učiteljico, kot nekoga, ki se od nekod prikaže, te nekaj ur uči in spet odide. Se sploh

kateri otrok vpraša, je pomislila, kam odidejo učiteljice po koncu šolskega dne? Niti to nas ne zanima, ali živijo same ali pa imajo doma mamo, sestro, moža. »Živite sami, učiteljica Medica?« je vprašala.

»Sama,« je rekla Medica. »Zelo sama.«

Hodili sta med globokimi, od sonca razpokanimi kolesnicami in morali sta dobro paziti, kam bosta stopili, da si ne bi zvinili gležnja. Po leskovih vejah je skakljalo nekaj ptičic, to pa je bilo tudi vse.

»To je samo kajža nekega kmeta,« je rekla Medica. »Nikar ne pričakuj preveč. Sva že skoraj tam.«

Prišli sta pred zelena vrtna vratca, na desni so bila napol zakopana v živo mejo, na levi so jih skoraj zakrivale pobešene leskove veje. Medica je obstala z roko na vratcih in rekla: »To je to. Tu živim.«

Matilda je gledala prašno stezo, ki je držala h kajžici iz rdeče opeke. Kajžica je bila tako majhna, da je bila bolj podobna hiši iz kock kakor pa človeškemu bivališču. Opeka, s katero so jo sezidali, je bila stara, okrušena in hudo zbledela. Na sivi skrilasti strehi je čepel en sam dimniček, v pročelju sta bili dve okenci, nič večji od lista kakšne bulvarske revije. Med pritličjem in streho očitno ni bilo ničesar. Ob stezi so se divje razraščale koprive, trnaste robide in visoka rjava trava. Onkraj je stal velikanski hrast in metal sence po kajži. Zdelo se je, da z mogočno razprostrtimi vejami ovija in objema drobno stavbo in jo morda tudi skriva pred svetom.

Medica še zmerom ni odprla vratc, z roko na njih se je obrnila k Matildi in rekla: »Pesnik Jože Udovič je svoj čas napisal nekaj verzov, ki mi pridejo na misel vsakič, ko hodim po tej stezi.«

Matilda je čakala. In Medica je začela s prav čudovitim glasom počasi recitirati pesem:

»Ta jata ptic, ki preletava
nad mojim srcem že ves dan,
oblak, od moje želje vžgan,
ki modri val ga pozibava,

zeleni breg, ki senca v njem
odeva v travi zleknjen par,
glasov poldanjih vroči čar
in sapa, ki hiti v objem

gozdiču čez pojočo loko,
plameni, ki jih čriček kreše,
čmrlj, ki v rumenem žarku pleše,
vonj vrb, ki veje nad potokom –

je vse resnično tu pred mano,
ali morda iz svojih sanj
ustvarjam svet, nato pa vdano
še sam začuden stopam vanj? ...«

Sledil je trenutek tišine. Matilda je bila globoko ganjena, saj ni še nikdar poslušala zvenenja velike romantične poezije. »To je ko glasba,« je zašepetala.

»To tudi je glasba,« je rekla Medica. Potem pa, kakor da v zadregi, ker je razkrila tako skriven delček sebe, je naglo odrinila vratca in stopila po stezi. Matilda se je obotavljala. Bilo jo

je malce strah tega kraja. Zdel se je tako neresničen, odmaknjen in umišljen, tako neskončno daleč od sveta. Bil je ko slika pri bratih Grimm ali Hansu Andersenu. To je bila hiška, v kateri je živel revni drvar z Jankom in Metko in babica Rdeče kapice, obenem je bila to hiška sedmerih palčkov in trojice medvedov in vseh drugih. Vzela se je naravnost iz pravljic.

»Pohiti, srček moj,« je zaklicala Medica, in Matilda ji je sledila po stezi.

Vhodna vrata, zelena barva na njih se je luščila, niso premogla ključavnice. Medica je samo privzdignila zapah, jih odrinila in vstopila. Čeprav ni bila prav visoke rasti, se je morala dodobra skloniti, da je prišla skozi vhod. Matilda je stopila za njo in se znašla v nečem, kar je bilo videti ko mračen in ozek predor.

»Tu skoz greš lahko v kuhinjo in mi pomagaš pripraviti čaj,« je rekla Medica in jo skoz predor odpeljala v kuhinjo – se pravi, če je takšnemu mogoče reči kuhinja. Saj ni bila dosti večja od prostornejše omare za obleko, v zadnji steni se je svetlikalo okence in pod njim pomivalno korito, vendar nad slednjim ni bilo pipe. K sosednji steni je bila pritrjena polica, verjetno za pripravo jedi, nad njo pa je samevala le ena stenska omarica. Na polici so stali primus, kozica in polprazna steklenica mleka. Primus je taborniški kuhalniček, polniš ga s špiritom, prižigaš na vrhu, plamen mu zvišaš z dovodom zraka.

»Medtem ko bom prižigala primus, mi lahko prineseš vode,« je rekla Medica. »Vodnjak je zunaj, zadaj na vrtu. Vzemite vedro. Tule je. Vrv boš videla pri vodnjaku. Na koncu ima sponko, pripni vedro in ga spusti tja dol, vendar pazi, da ne štrbunkneš še ti.« Matilda, vedno bolj zbegana, je vzela vedro

in ga odnesla v ozadje vrta. Vodnjak je imel leseno strešico in preprost vitel, tudi vrv je bila tam, bingljala je v temno, brezdanjo luknjo. Matilda je izvlekla vrv in jo pripela k ročaju vedra. Potem je vedro spuščala, dokler ni pljusnilo, in vrv je postala ohlapna. Z vitlom ga je spravila spet gor, in glej, v vedru je bila voda.

»Bo dovolj?« je vprašala, ko jo je prinesla v hišo. »Ravno prav,« je rekla Medica. »Tega najbrž še nisi delala?«

»Nikoli,« se je nasmehnila Matilda. »Zabavno je. Kako dobite dovolj vode za kopanje?«

»Ne kopam se,« je odgovorila Medica. »Umivam se stoje.

Prinesem si vedro vode, pogrejem jo na tem kuhalniku, potem se slečem in umijem po vsem telesu.«

»Pa res delate to?« je vprašala Matilda.

»Seveda. Niso še tako zelo davni časi, v katerih so se vsi revni prebivalci umivali tako. In oni niso imeli primusa. Vodo so si morali greti na plamenih ognjišča.«

»Ste tudi vi revni, učiteljica Medica?«

»Ja,« je odvrnila. »Zelo. To je dober kuhalnik, kajne?« Primus je šumljal z močnim modrikastim plamenom, voda v kozici je že brbotala. Medica je vzela iz omarice čajnik in dela vanj nekaj lističev lipe. Našla je tudi bolj majhen hlebec črnega kruha. Odrezala je tenki rezini, nato je iz plastične posodice z nožem zajela malo margarine in jo namazala na kruh.

Margarina, je pomislila Matilda. Res mora biti revna.

Medica je vzela pladenj in postavila nanj par lončkov, čajnik, tisto steklenico z mlekom in krožniček z rezinama. »Bojim se, da nimam sladkorja,« je rekla. »Nikdar ga ne uporabljam.«

»Nič za to,« je rekla Matilda. Pametno se je zavedala kočljivosti položaja, pa je skrbno pazila, da ne bi zinila česa takšnega, kar bi spravilo njeno družabnico v zadrego.

»Prigrizniva v dnevni sobi,« je rekla Medica, vzdignila pladenj in skozi temni predorček stopila v prostor na prednji strani. Matilda ji je sledila. Kakor hitro je stopila čez prag tako imenovane dnevne sobe, je obstala in se skrajno osupla ozirala naokrog. Prostor je bil majhen, oglat in gol kakor jetniška

celica. Skoz edino okence v čelni steni se je kradla blede dnevna svetloba, zavese ni bilo. Edini predmeti v prostoru so bili pokončno postavljena lesena zabojčka, očitno namesto stolov, in med njima še tretji, ki je rabil za mizo. To je bilo vse. Nobene slike na stenah, nobene preproge na tleh, samo na grobo oskobljane deske, v špranjah med njimi so se nabirali prah in drobcji nesnage. Strop je bil tako nizek, da bi se ga Matilda po dobrem odrivu z zabojčka dotaknila s prsti. Stene so bile bele, a ta belina ni bila podobna barvi. Matilda jo je podrgnila z dlanjo, na koži ji je ostal bel prah. Bilo je apno, cenena reč, s katero belijo hleve, staje in kurnike.

Matilda je bila osupla. Mar njena urejena, čedno oblečena učiteljica resnično živi v tem? Je to vse, v kar se lahko vrne po službi? Saj to je neverjetno. In kakšen je vzrok za to? Gotovo se je moralo zgoditi nekaj prav čudnega, da je prišlo do tega.

Medica je odložila pladenj na enega od zabojčkov. »Sedi, srček, sedi,« je rekla, »da popijeva skodelico lepo vročega čaja. Postreži si s kruhom. Rezini sta zate. Ko se vrnem domov, nikdar ne jem. Dobro se založim s šolskim kosilom, pa sem sita do naslednjega jutra.«

Matilda je previdno zlezla na svoj zabojček, bolj iz vljudnosti je segla po rezini, namazani z margarino, in se je lotila. Doma bi si privoščila prepečenec s surovim maslom in z jagodno marmelado, za posladek pa najbrž še košček biskvita. Vendar je bilo to tu nekako zabavnejše. Kajže se je držala skrivnost, velika skrivnost, o tem Matilda ni dvomila, in koprnela je, da bi jo odkrila.

Medica jima je nalila čaja in pridala malce mleka. Zdelo se je, da ji sploh ni nerodno sedeti na zabojčku v preprosti sobici in srkati čaj iz lončka na kolenih.

»Veš,« je rekla, »napeto premišljam o tistem, kar si naredila s kozarcem. Dobila si veliko moč, punčka moja, veš to?«

»Ja, učiteljica Medica, vem,« je med žvečenjem kruha z margarino rekla Matilda.

»Kolikor je meni znano,« je nadaljevala Medica, »ni mogel še nihče v zgodovini človeštva spraviti kakšen predmet v gibanje, ne da bi se ga dotaknil ali pihnil vanj ali se ga kako podobno lotil.«

Matilda je pokimala, rekla pa ni nič.

»Prav mika me, da bi odkrili, kje je skrajna meja te tvoje moči. O vem, ti misliš, da lahko premikaš skoraj vse, mene pa le obhajajo dvomi.«

»Rada bi poskusila s čim res velikanskim,« je rekla Matilda.

»Kaj pa razdalja?« je vprašala Medica. »Moraš zmerom biti blizu predmeta, ki ga potiskaš?«

»Res ne vem,« je rekla Matilda. »Bi pa bilo prima zvedeti.«

Kako Medica razmišlja o vsem, kar se dogaja z njeno nadarjeno učenko?

Matildo povabi na svoj dom. V kakšnem okolju živi? Opiši njeno samotno kajžico.

Medica je v primerjavi z družino Pelin revna. Ampak kaj to sploh pomeni? Česa nima, kar imajo drugi ljudje, in česa ima v izobilju? Kako je pri njej s poezijo in pravljico? Ob vsem tem na novo razmisli, kdo je bogat, kdo reven ... Je skromnost vrlina? Ponovno sva pri vrednotah, kaj ne?

Zgodba učiteljice Medice

»Pri tem se ne smeva zaletavati,« je rekla Medica, »rajši popijva še eno skodelico čaja. Daj, pojej tudi drugo rezino. Gotovo si lačna.«

Matilda je segla po drugi rezini in jo začela počasi jesti. Margarina sploh ni bila slaba. Matilda je podvomila, da bi bila opazila razliko, ko bi ne bila videla posodice. »Učiteljica Medica,« je vprašala, »ali vas v šoli zelo slabo plačujejo?«

Učiteljica je naglo vzdignila pogled. »Ne preslabo,« je rekla. »Dajejo mi približno toliko ko drugim.«

»Ampak to mora biti še vedno prav malo, ko ste tako grozno revni,« je nadaljevala Matilda. »Ali vsi učitelji živijo takole, brez pohištva in štedilnika in kopalnice?«

»Ne, ne vsi,« je precej togo rekla Medica. »Po naključju sem izjema.«

»Najbrž po naključju radi živite bolj preprosto,« je tipala naprej Matilda. »To vam mora blazno lajšati pospravljanje, ni vam treba leščiti pohištva in neumnih okraskov, ki se ti sicer prašijo naokrog, da jih moraš vsak dan brisati. In če nimaš

hladilnika, ti ni treba hoditi kupovat različen škart, kakor so jajca in majoneza in sladoled, da bi ga napolnil. To vam gotovo prihrani ogromno nakupov.«

Tedajci je Matilda opazila, da je učiteljičin obraz ves trd in na pogled prav čuden. Vse telo ji je otrpnilo. Ramena so ji zlezla kvišku, ustnice je stiskala tesno skupaj, z dlanmi je objemala lonček čaja in strmela vanj, kakor da tuhta, kako naj odgovori na ta ne ravno nedolžna vprašanja.

Zavladala je kar dolga in mučna tišina. V pol minute se je ozračje v prostorčku povsem spremenilo in je zdaj trepetalo od zadrege in skrivnosti. Matilda je rekla:

»Zelo mi je žal, da sem vas vprašala o teh rečeh, učiteljica Medica. To se me prav nič ne tiče.«

Ob tem se je učiteljica zdrznila. Ramena so se ji sprostila, nato je previdno odložila lonček na pladenj.

»Zakaj bi me ne smela vprašati?« je rekla. »Saj je bilo jasno, da me boš. Prebistra si, da bi se ti to ne zdelo čudno. Mogoče sem si celo želela, da bi me vprašala. Mogoče sem te ravno zato povabila k sebi. Pravzaprav si moj prvi obisk v tej kajži, odkar sem se pred letoma vselila vanjo.«

Matilda ni rekla nič. Čutila je, kako napetost v prostoru vse bolj narašča.

»Tako pametna si, srček moj, za svoja leta,« je nadaljevala učiteljica, »da sem od tega kar zbegana. Čeprav si podobna otroku, v resnici sploh nisi otrok, kajti tvoja zavest in sklepanje sta že popolnoma odrasli. Tako se mi zdi, da bi ti mogli reči odrasel otrok, če razumeš, kaj mislim.«

Matilda je še naprej molčala. In čakala, kaj bo sledilo.

»Do zdaj se mi ni zdelo mogoče,« je nadaljevala Medica, »da bi sploh komu šla pravit o svojih težavah. Znašla bi se v prehudi zadregi, poguma pa tako nimam. Kolikor sem ga imela, so mi ga izbili, ko sem bila še majhna. Zdaj pa me je nenadoma obšla obupna želja, da bi komu povedala vse. Vem, da si samo drobcena punčka, ampak v tebi je nekakšna magija. To sem videla na svoje oči.«

Matilda je bila skrajno budna. Glas, ki ga je poslušala, je gotovo klical na pomoč. Nedvomno. Moralo je biti tako.

Potem je glas nadaljeval. »Dajva še malo čaja,« je rekel. »Mislim, da ga je še nekaj kapljic.«

Matilda je prikimala.

Učiteljica jima je natočila čaja in pridala mleko. Spet je objemala lonček z dlanmi, ko je srkala iz njega.

Kar dolgo sta molčali, preden je spregovorila: »Ti lahko povem zgodbo?«

»Seveda,« je rekla Matilda.

»Zdaj mi je triindvajset let,« je začela učiteljica, »ko pa sem se rodila, je bil moj oče zdravnik v tem mestecu. Imeli smo čedno staro hišo, kar veliko, iz rdeče opeke. Skriva se v hosti za griči. Ne verjamem, da si jo že videla.«

Matilda je ostala tiho.

»Tam sem se rodila,« je rekla Medica. »Potem je prišla prva nesreča. Pri dveh letih mi je umrla mama. Oče, zelo zaposlen zdravnik, je moral najti koga, da bi mu gospodinjlil in skrbel zame. Tako je povabil teto, samsko sestro moje mame, naj pride živeti k nama. Strinjala se je in prišla.«

Matilda je pazljivo poslušala. »Koliko je bila teta stara, ko se je priselila?« je vprašala.

»Ne ravno stara,« je odgovorila Medica. »Kakšnih trideset. Takoj sem jo zasovražila. Grozno sem pogrešala mamo. Teta pa ni bila prijazne narave. Oče tega ni vedel, ker ga skoraj ni bilo doma, kadar pa se je le prikazal, se je teta vedla drugače.«

Medica je umolknila in srknila požirek čaja. »Pojma nimam, zakaj ti pravim vse to,« je rekla v zadregi.

»Nadaljujte,« je rekla Matilda. »Prosim.«

»Potem je prišla še druga nesreča. Imela sem pet let, ko mi je hudo nepričakovano umrl še oče. Prejšnji dan je bil še tam, tisti dan pa je kar zginil. Tako sem morala ostati sama s teto. Postala mi je zakonita skrbnica. Imela je vso starševsko oblast nad menoj. In nekako je postala tudi dejanska lastnica hiše.«

»Od česa je umrl oče?« je vprašala Matilda.

»Zanimivo, da me vprašaš ravno to,« je rekla Medica. »Takrat sem bila premajhna, da bi se ukvarjala s tem, pozneje pa sem odkrila, da je očetova smrt zavita v tančico skrivnosti.«

»Pa niso zvedeli, od česa je umrl?« je vprašala Matilda.

»No, ne natančno,« je omahovaje rekla Medica. »Veš, nihče bi ne bil verjel, da bo naredil to. Bil je tako zelo zdravo razsoden in preudaren človek.«

»Naredil kaj?« je vprašala Matilda.

»Samomor.«

Matilda je obstrmela. »Pa ga je res?« je brez diha vprašala.

»Tako se je vsaj zdelo,« je rekla Medica. »Ampak kdo ve.« Skomignila je, se obrnila proč in se zastrmela skozi okence.

»Vem, kaj si mislite,« je rekla Matilda. »Mislite si, da ga je umorila teta, potem pa ustvarila videz, da se je sam.«

»Nič si ne mislim,« je odvrnila Medica. »Nikdar si ne smeš misliti takšnih reči, če nimaš dokazov zanje.«

V prostorčku je postalo tiho. Matilda je opazila, da se dlani, ki oklepajo lonček, lahno tresejo. »Kaj se je zgodilo po tistem?« je vprašala. »Kaj se je zgodilo, ko sta s teto ostali sami? Ni bila prijazna z vami?«

»Prijazna?« je rekla Medica. »Bila je zli duh. Kakor hitro ji oče ni bil več napoti, se je spremenila v strah in trepet. Živela sem ko v hudih sanjah.«

»Kaj je delala z vami?« je vprašala Matilda.

»O tem nočem govoriti,« je odvrnila Medica. »To je pregrozno. Naposled sem se je že tako bala, da sem se začela tresti, kadar je prišla k meni v sobo. Razumeti moraš, da nisem nikdar bila trden značaj kakor ti. Od nekdaj sem plašna in zadržana.«

»Niste imeli nobenih drugih sorodnikov?« je vprašala Matilda. »Nobene druge tete, babice ali strica, da bi vas hodil obiskovat?«

»Nikogar, ki bi ga bila poznala,« je rekla učiteljica. »Vsi so že pomrli ali pa odšli v Avstralijo. Tako je še zdaj, na žalost.«

»Tam ste torej odraščali sami s teto,« je povzela Matilda. »V šolo pa ste gotovo hodili.«

»Seveda,« je pritrdila učiteljica. »V isto kakor zdaj ti. Ampak stanovala sem doma.« Utihnila je in se zagledala v prazni lonček. »Skušam ti razložiti,« je nadaljevala, »kako popolnoma me je zastrašila ta pošast. Z leti si me je tako podredila, da sem jo, kadar mi je kaj ukazala – vseeno kaj – v hipu ubogala. Tudi to se zgodi, veš. Že pri desetih letih sem postala njena sužnja. Opravljala sem vsa domača dela. Postiljala sem ji. Ji prala in likala. Kuhala sem samo jaz. Vsega sem se naučila.«

»Ampak nekomu ste se gotovo mogli potožiti?« je rekla Matilda.

»Komu?« je rekla Medica. »Sicer pa sem bila prehudo zastrašena, da bi si bila upala kaj takšnega. Povedala sem ti, imela me je za sužnjo.«

»Vas je tepla?«

»Ne spuščajva se v nadrobnosti.«

»Kako zares grozno,« je rekla Matilda. »Ste skoraj ves čas jokali?«

»Le kadar sem bila sama,« je odgovorila Medica. »Vpričo nje nisem smela jokati. Skratka, živela sem v strahu.«

»Kaj se je zgodilo, ko ste končali šolo?« je vprašala Matilda.

»Bila sem bistra učenka. Zlahka bi bila prišla na univerzo. Ampak to ni prišlo v poštev.«

»Zakaj ne, učiteljica Medica?«

»Ker me je potrebovala doma, da sem ji delala.«

»Kako pa ste postali učiteljica?«

»V Novem mestu so imeli učiteljski tečaj. To je z avtobusom komaj štirideset minut od tod. Smela sem na tečaj pod pogojem, da bom popoldne prihajala naravnost domov – praat, likat, pospravljat, skuhat večerjo.«

»Koliko ste bili tedaj stari?« je vprašala Matilda.

»Osemnajst, ko sem se vpisala v tečaj.«

»Lahko bi bili preprosto spakirali in odšli.«

»Ne, preden sem dobila službo,« je rekla Medica. »Ne pozabi, takrat me je teta držala že tako trdno, da bi si tudi ne bila upala. Ne moreš si zamisliti, kako je, če si pod popolnim nadzorstvom kakšne mogočne osebnosti. To te predela v žolco. No, to je to. To je ta žalostna zgodba mojega življenja. Naj bo dovolj.«

»Nikar zdaj ne nehajte, prosim,« je rekla Matilda. »Niste še končali. Kako se vam je posrečilo, da ste ji pobegnili in prišli živeti v to čudno hiško?«

»Ej, to je bilo nekaj,« je odvrnila Medica. »Na to sem kar malo ponosna.«

»Povejte mi,« jo je poprosila Matilda.

»No, ko sem se zaposlila kot učiteljica, mi je teta rekla, da ji dolgujem veliko denarja. Vprašala sem, zakaj. Rekla je: 'Ker sem te vsa ta leta hranila in ti kupovala čevlje in obleko!' Rekla je, da gre za stotine milijonov in da se ji moram oddolžiti s tem, da ji bom deset let dajala svojo plačo. 'Vsak teden ti bom dala nekaj žepnine,' je rekla. 'To pa je tudi vse, kar boš dobivala.' V računovodstvu je uredila tako, da ji mojo plačo pošiljajo naravnost na bančni račun. Prisilila me je, da sem podpisala neki papir.«

»Škoda, da ste naredili to,« je pripomnila Matilda. »Ta plača je bila vaša priložnost za svobodo.«

»Vem, vem,« je rekla Medica. »Ampak tedaj sem ji bila že celo večnost sužnja, pa nisem imela ne srčnosti ne kljubovalnosti, da bi jo zavrnila. Še zmerom sem drevenela vpricho nje. Še zmerom se je bila zmožna grdo znesti nad menoj.«

»Kako pa vam je uspelo zbežati?« je vprašala Matilda.

»Ej,« je rekla Medica in se nasmehnila, »to se je zgodilo pred letoma. To je moje največje zmagoslavje.«

»Povejte mi o tem, prosim,« je rekla Matilda.

»Navsezgodaj sem vstajala in hodila na sprehode, medtem ko je teta še spala. Lepega dne sem naletela na to kajžico. Bila je prazna. Poizvedela sem, kdo je lastnik. Bil je neki kmet.

Poiskala sem ga. Tudi kmetje vstajajo navsezgodaj. Molzel je krave. Vprašala sem, ali bi mi oddal kajžo v najem. 'Tam ne morete živeti!' je zavpil. 'Nobenega udobja ni, še tekoče vode ne, ničesar!«

»Jaz pa bi le rada živela v njej,« sem rekla. 'Romantične narave sem. Zaljubila sem se vanjo. Prosim, oddajte mi jo.'»

»Saj niste pri pravi,« je rekel. 'Ker pa ste tako vztrajni, vas rad sprejemem. Najemnina bo sto evrov na teden.'»

»Tu imate za en mesec vnaprej,« sem rekla in mu dala štiristo evrov. 'Pa prav lepa hvala!«

»Če to ni perfektno!« je vzkliknila Matilda. »Kako nepričakovano ste prišli do hiše! Kako pa ste premagali strah in povedali teti?«

»Težko,« je rekla Medica. »Dolgo sem zbirala pogum za to. Nekega dne, potem ko sem ji skuhalo večerjo, pa sem odšla v svojo sobo, pospravila tistih nekaj reči, ki sem jih imela, v kartonsko škatlo, se vrnila dol in povedala, da odhajam. 'Najela sem hišo,' sem rekla.«

»Teto je skoraj razgnalo. 'Najela hišo!' je zavpila. 'Kako moreš najeti hišo, ko pa dobivaš komaj sto petdeset evrov na teden?«

»Najela sem jo pač,« sem rekla.

»Kako pa si boš kupovala živež?«

»Že kako,« sem zamrmrala in odhitela skozi vrata.«

»O, to ste dobro naredili!« je vzkliknila Matilda. »Tako ste naposled postali svobodni!«

»Naposled sem postala svobodna,« je prikimala Medica. »Ne znam ti povedati, kako lepo mi je bilo.«

»Pa se vam je res posrečilo živeti s sto petdesetimi evri na teden?« je vprašala Matilda.

»Kako da ne,« je rekla njena učiteljica. »Za najemnino dam vsak mesec štiristo, ostane mi ravno prav, da si kupim špirit za kuhalnik in svetilko, malo mleka in čaja pa kruh in margarino. Drugega pa tudi ne potrebujem. Kakor sem ti že povedala, se presneto dobro zalagam s šolskimi kosili.«

Matilda se je zastrmela vanjo. Učiteljici Medici se je posrečilo neverjetno pogumno dejanje. Na lepem je postala v njenih očeh junakinja. »Pa ni tu strašno mrzlo pozimi?« je vprašala.

»Saj imam špiritni kuhalnik,« je odgovorila Medica. »Ne boš verjela, kako prijetno toplo je lahko tu notri.«

»Imate posteljo, učiteljica?«

»No, ne bi rekla,« je odgovorila Medica in se še drugič nasmehnila. »Sicer pa pravijo, da je zelo zdravo spati na trdi podlagi.«

Nenadoma je postalo Matildi popolnoma jasno, v kakšnem položaju je njena učiteljica. Pomoč potrebuje, je pomislila. Res ne gre, da bi takole životarila v neskončnost. »Precej boljše bi vam šlo,« je rekla, »če bi pustili službo in dobivali denar za nezaposlene.«

»Tega ne bi naredila nikoli,« je rekla Medica. »Rada učim.«

»Ta grozna teta,« je rekla Matilda. »Najbrž še vedno živi v vaši lepi stari hiši?«

»Pa še kako,« je rekla Medica. »Saj jih nima več ko petdeset. Še dolgo bo na svetu.«

»Mislite, da ji je vaš oče res zapustil hišo v trajno last?«

»Trdno sem prepričana, da ne,« je rekla Medica. »Starši pogosto zapišejo skrbniku pravico, da se za določen čas priseli v hišo, zapustijo pa jo skoraj vedno otroku. Ko otrok odraste, pride hiša v njegovo last.«

»Potem je zanesljivo vaša?« je vprašala Matilda.

»Nikdar niso odkrili očetove oporoke,« je odvrnila Medica. »Zdi se, da jo je nekdo uničil.«

»Odveč je ugibati kdo,« je rekla Matilda.

»Odveč,« je rekla Medica.

»Če ni oporoke, potem hiša samodejno pripade vam. Vi ste najbližja sorodnica.«

»Vem,« je rekla Medica. »Ampak teta je predložila kos papirja, ki naj bi ga bil podpisal oče, in tam piše, da hišo zapušča svakinji v zameno za prijaznost, s katero je skrbela zame.

Prepričana sem, da gre za ponaredek. Toda tega ne more nihče dokazati.«

»Ne bi mogli poskusiti?« je rekla Matilda. »Kaj če bi najeli kakšnega dobrega odvetnika in se spustili v boj?«

»Nimam denarja za to,« je odgovorila Medica. »Vedeti moraš, da je moja teta zelo ugledna oseba v tem mestecu. In hudo vplivna.«

»Pa kdo je to?« je vprašala Matilda.

Medica se je za hipec obotavljala. Potem je tiho rekla: »Učiteljica Volovškar.«

*Katero skrivnost učiteljica Medica zaupa Matildi med pogovorom v svoji skromni kajžici? Kdo je kriv njenega uboštva? Kakšno **presenečenje** nas doleti v zadnjem odstavku?*

*V vseh dosedanjih poglavjih se je med resnobne teme vtiho-tapil **humor**. Si opazil(a), da to poglavje ni smešno, ampak pretresljivo?*

Jmena

»**V**olovškar!« je kriknila Matilda in vrglo jo je skoraj pol metra kvišku. »Menda ni ona vaša teta? Ona vas je vzgajala?«

»Ja,« je rekla Medica.

»Nič čudnega, da ste bili zastrašeni!« je zakričala Matilda. »Ondan smo na igrišču videli, kako je pograbila neko punčko za kite in jo vrgla čez ograjo!«

»Videli ste bolj malo,« je rekla Medica. »Po očetovi smrti, bilo mi je pet let in pol, sem se morala že sama kopati. Če je prišla gor k meni in se ji je zdelo, da sem slabo umita, mi je potopila glavo v vodo in jo držala tam. Ne sprašuj me, kaj vse je počela. To nama ne more pomagati.«

»Ne, ne more,« je rekla Matilda.

»Prišli sva sem, da bi govorili o tebi, jaz pa že ves čas govorim le o sebi. Počutim se neumno. Veliko bolj me zanima, kaj vse lahko narediš s svojimi osupljivimi očmi.«

»Lahko premikam reči,« je rekla Matilda. »Vem, da jih lahko. Lahko jih prevračam.«

»Kako bi ti bilo všeč,« jo je vprašala Medica, »če bi naredili nekaj zelo previdnih poskusov, da bi natančno videli, kolikšno težo moreš premakniti oziroma prevrniti?«

Prav presenetljivo pa je Matilda rekla: »Ne zamerite, učiteljica Medica, ampak ni mi preveč do tega. Rada bi šla domov in premišljala, premišljala o vsem, kar sem slišala to popoldne.«

Medica je takoj vstala. »Seveda,« je rekla. »Kar predolgo sem te zadržala tu. Tvojo mater že po malem skrbi.«

»To se ji nikdar ne zgodi,« se je nasmehnila Matilda. »Vseeno pa bi šla domov, prosim, če vam je prav.«

»Pojdiva torej,« je rekla Medica. »Žal mi je, da sem ti postregla s tako klavarno malico.«

»S tem se ne strinjam,« je rekla Matilda. »Bila mi je všeč.«

Vso pot do Matildine hiše sta prehodili v popolnem molku. Učiteljica je začutila, da si tako želi Matilda. Ta pa je bila tako zatopljena v misli, da je komaj videla, kod hodi. Ko sta prišli pred vrtna vrata njenega doma, ji je Medica rekla: »Rajši pozabi vse tisto, kar sem ti povedala.«

»Tega ne morem obljubiti,« je rekla Matilda, »obljubim pa, da ne bom o tem govorila z nikomer, niti z vami ne.«

»Mislim, da bi bilo to pametno.«

»Tudi vam ne morem obljubiti, da ne bom več mislila na to, učiteljica Medica. O tem premišljam že vso pot od vaše kajže in zdi se mi, da sem dobila prav micen prebliskec neke zamisli.«

»Nikar,« je odkimala Medica. »Pozabi na to, prosim.«

»Samo še tri reči bi vas rada vprašala, preden neham govoriti o tem,« je rekla Matilda. »Mi boste, prosim, odgovorili, učiteljica Medica?«

Učiteljica se je nasmehnila. Prav nenavadno, si je rekla, kako se ta frkljica kar na lepem posveča mojim težavam, pa še s takšno tehtnostjo. »No,« je odvrnila, »to je odvisno od vprašanj.«

»Prva reč je tole,« je rekla Matilda. »Kako je učiteljica Volovškar klicala vašega očeta, kadar ste bili doma, v tisti hiši?«

»Prepričana sem, da ga je klicala Magnus,« je odgovorila Medica. »Tako mu je bilo ime.«

»Kako pa je vaš oče klical njo?«

»Njej je ime Agata. Tako jo je tudi klical.«

»In naposled,« je rekla Matilda, »kako sta oče in učiteljica Volovškar klicala vas?«

»Klicala sta me Milenca.«

Matilda je skrbno pretehtala te tri odgovore. »Naj se prepričam, da sem razumela prav,« je rekla. »Doma, v tisti hiši je bil vaš oče Magnus, učiteljica Volovškar je bila Agata, vi pa Milenca. Je tako?«

»Natančno tako,« ji je pritrdila Medica.

»Hvala vam,« je rekla Matilda. »Niti omenila vam ne bom več te zadeve.«

Učiteljica se je spraševala, kaj neki se plete v Matildini bistri glavici. »Ne naredi kakšne neumnosti,« je rekla.

Matilda se je zasmejala, se obrnila, stekla po stezi proti hišnim vratom in v teku zaklicala: »Na svidenje, učiteljica Medica! Pristrčna hvala za malico.«

Kaj misliš, čemu Matilda želi izvedeti imena Medicinih sorodnikov? Ali uganeš, kaj se ji plete po glavici? Poskusi predvideti nadaljevanje zgodbe.

Vaja

Kakor navadno je našla hišo prazno. Očeta še ni bilo z dela, matere še ne s tombole, brat pa je bil kdove kje. Odšla je naravnost v dnevno sobo, stopila h kredenci in odprla predal, v katerem je oče hranil cigare. Vzela je eno iz škatle, jo odnesla gor v svojo spalnico in se zaprla noter.

Zdaj pa k vaji, si je rekla. Težko bo, ampak mora se mi posrečiti.

V mislih se ji je že lepo izoblikoval načrt, kako bo pomagala učiteljici Medici. Izdelala ga je skoraj do zadnje nadrobnosti, v bistvu pa je bilo vse odvisno od tega, ali bo s svojo očesno močjo kos nečemu prav posebnemu. Vedela je, da se ji ne bo kar tako posrečilo, vendar je bila precej prepričana, da ji bo z veliko vaje in truda naposled uspelo. Tista cigara je bila silno pomembna. Matildi se je zdela za spoznanje predebela, po teži pa je bila kar pravšnja. Torej prav dobra za vajo.

V Matildini spalnici je stala lepotilna mizica, na njej so ležali krtača za lase, glavnik in par izposojenih knjig. Te reči je umaknila in položila na sredo mizice cigaro. Potem je odšla

k postelji in sedla na njeno znožje. Tako je bila dobre tri metre od cigare.

Umirila se je in se začela osredinjati – tokrat je zelo hitro začutila, kako se ji tista elektrika pretaka v glavi in se zbira za očmi, oči pa so se ji razgrele, in kakor iskre so švignili proti cigari milijoni drobcenih nevidnih rok. »Premakni se!« je šepnila, cigara, opasana z rdeče zlatim papirnatim trakcem, pa se je v njeno veliko presenečenje skoraj pri priči zakotalila čez rob mizice in padla na preprogo.

Ob tem je Matilda uživala. To je bilo prijetno opravilo. Zdelo se ji je, da se ji v glavi utrinjajo iskre in frčijo ven skozi oči. To ji je dajalo občutek, da je skoraj nadzemeljsko močna. In kako naglo je šlo tokrat! Kako preprosto je bilo!

Stopila je tja čez, pobrala cigaro in jo položila nazaj na mizico.

Zdaj pride težji del, je pomislila. Ampak če imam potisno, skoraj moram imeti tudi dvizno moč. Bistveno je, da se jo naučim vzdigniti. Moram se naučiti, kako jo je treba vzdigniti naravnost kvišku in obdržati v zraku. Saj ni tako težak predmet, ta cigara.

Usedla se je na rob postelje in začela vnovič. Zdaj je še laže zbrala tisto silo za očmi. Ko da bi bila pritisnila na poseben sprožilec v možganih. »Kvišku!« je šepnila. »Kvišku! Kvišku!«

Cigara se je najprej samo zakotalila. Potem pa, ko se je Matilda silovito osredinila na vzdig, se je z enim koncem počasi privzdignila za dva, tri centimetre. Matildi se je ob strahovitem naporu posrečilo, da jo je obdržala v tem položaju. Nato je cigara padla nazaj na mizo.

»Ufa,« je zasopihala Matilda. »Že dojemam! Že začnjam!«

Vadila je še eno uro in naposled ji je uspelo, da je z golo očesno močjo spravila cigaro približno dva decimetra nad mizo in jo kakšno minuto držala v zraku. Potem jo je nenadoma zajela takšna izčrpanost, da je omahnila vznak na posteljo in zaspala.

Zvečer jo je v takšnem položaju našla mati.

»Kaj je narobe?« je vprašala, ko jo je zbudila. »Si bolna?«

»Marička,« je rekla Matilda. Privzdignila se je in se ozr-la naokrog. »Ne. Dobro mi je. Bila sem malce trudna, to je vse.«

Od tedaj se je dan za dnem, kakor hitro je prišla iz šole, zapirala v sobo in se urila s cigaro. Kmalu je zadeva potekala prav čudovito. Šest dni pozneje, v sredo zvečer, je mogla cigaro ne samo vzdigniti, temveč jo celo premikati po zraku natančno tako, kakor je želela. Bilo je lepo. »Znam to!« je vzkliknila. »Res znam! Samo z očesno močjo jo vzdignem pa sučem in vihtim po zraku, kakor hočem!«

Preostalo ji je samo še, da uresniči svoj veliki načrt.

Si lahko predstavljaš, kako Matilda občuti svojo skrivnostno moč? Zakaj potrebuje vajo? Opazuj ilustracije: kakšne so njene oči, kako omahne vznak ...

Tretji čudež

Naslednji dan je bil četrtek, to pa, kakor je razred učiteljice Medice dobro vedel, je bil dan, ko je prvo uro po kosilu prevzemala Volovškarca.

Medica je svojim prvošolčkom že zjutraj rekla: »Eden ali dva izmed vas nista ravno uživala, ko me je prejšnji teden nadomestila ravnateljica, zato poskusite danes biti še posebej pozorni in pametni. Kako, Erik, gre po tistem pogovoru z učiteljico Volovškar tvojim ušesom?«

»Raztegnila mi jih je,« je odgovoril Erik. »Moja mama je prepričana, da so zdaj precej večja.«

»Z veseljem vidim, Rupert,« je rekla Medica, »da ti po prejšnjem četrtku niso izpadali lasje.«

»Glava me je pa hudirjevo ščemela,« je pripomnil Rupert.

»Tebe, Niko, pa prosim,« je rekla Medica, »da danes ne bi govoril z ravnateljico tako pametnjakarsko. Minuli teden si bil precej nesramen z njo.«

»Sovražim jo,« je odvrnil Niko.

»Tega ti ni treba tako očitno kazati,« mu je svetovala Medica. »Se ne splešča. To je zelo močna ženska. Njene mišice so kakor jeklene vrvi.«

»Škoda, da nisem že velik,« je rekel Niko. »Zabil bi jo v zemljo.«

»O tem dvomim,« je zmajala z glavo Medica. »Do zdaj je ni še nihče namlatil.«

»Kaj nas bo vprašala danes popoldne?« je zanimalo neko deklico.

»Skoraj gotovo poštevanko števila tri,« je odgovorila Medica. »To naj bi se bili naučili v zadnjem tednu. Prepričajte se, ali jo znate.«

Čas za kosilo je prišel in minil.

Po njem so se spet zbrali v učilnici. Vsi tihi so zaskrbljeno čakali. Potem je kakor grozeča poguba vkorakala gromozanska Volovškarca v zelenih pumparicah in bombažni halji. Zakoračila je naravnost k svojemu vrču z vodo, ga vzdignila za ročaj in pokukala vanj.

»Veseli me videti,« je zarentačila, »da tokrat nimam v pijači nobene odurne kreature. Če bi jo imela, bi prav vsi v tem razredu doživeli nekaj izjemno neprijetnega. Z vami vred, učiteljica Medica.«

Učenčki so ostali tihi in skrajno napeti. Nekaj malega so se o tej igrici že naučili, pa se nobeden ni želel spustiti v kaj tveganega.

»Zelo dobro,« je zagrmela Volovškarca. »Pa poglejmo, kako dobro znate poštevanko števila tri. Z drugimi besedami, poglejmo, kako slabo vas jo je naučila učiteljica Medica.« Razkoračena je stala na katedru, z dlanmi na bokih, in mrko gledala proti steni, k Medici.

Matilda je negibno sedela za svojo klopjo v drugi vrsti in pazljivo spremljala vse, kar se je dogajalo.

»Ti!« je zavpila Volovškarca in s kazalcem, ki je spominjal na kuhinjski valjar, pokazala na nekega Vilfreda. Sedel je v prvi vrsti, na skrajni desni. »Vstani že enkrat, ti!« se je zadrila.

Vilfred je vstal.

»Povej poštevanko števila tri nazaj!« je zarohnela Volovškarca.

»Nazaj?« je zajecjljal Vilfred. »Nisem se je učil nazaj.«

»No vidite!« je zmagoslavno zakričala Volovškarca. »Ničesar vas ni naučila! Učiteljica Medica, zakaj jih v zadnjem tednu dni niste naučili popolnoma in absolutno ničesar?«

»To ni res, ravnateljica,« je rekla Medica. »Vsi so se naučili poštevanko števila tri. Da pa bi se jo učili nazaj, to se mi zdi nesmiselno. Nobenega smisla nima, da se česar koli učiš nazaj. Bistvo življenja, ravnateljica, je v tem, da gre naprej. Prav zanima me, ali bi vi znali v hipu povedati, kako se prebere nazaj kakšna beseda, na primer neradodaren. Močno dvomim.«

»Učiteljica Medica, ne bodite predrzni!« je zapuhala Volovškarca in se vrnila k nesrečnemu Vilfredu. »No dobro, dečko,« je rekla. »Pa mi odgovori na tole. Imam sedem jabolčk, sedem pomaranč in sedem banan. Koliko sadežev imam vsega skupaj? Hitro! Zgani se! Odgovori!«

»To je seštevanje!« je zakričal Vilfred. »Ne pa poštevanka števila tri!«

»Ti butec butasti!« je zavpila Volovškarca. »Ti goba mlahava! To je poštevanka števila tri! Gre za tri različne vrste sadja, vsaka ima po sedem sadežev. Kako da ne razumeš tega, greznica usmrajena! Dam ti še eno priložnost. Imam osem sladkih medenk, osem kiselkastih moštarič in osem tepastih

tepk, ki me nezadržno spominjajo nate. Koliko hrušk imam vsega skupaj? Hitro odgovori.«

Nesrečni Vilfred je bil hudo zbegan. »Čakte!« je kriknil. »Počakte mal, prosim! Sešteti moram osem medenk in osem moštenk ...« Začel je seštevati na prste.

»Ti žulj predrti!« je zarjula Volovškarca. »Ti ličinka gnila! To ni seštevanje! To je množenje! Odgovor je trikrat osem! Ali morda osemkrat tri? V čem je razlika med trikrat osem in osemkrat tri? Povej, ti blitvica scefrana, in pazi, preden zineš!«

Tedaj je bil Vilfred že vse preveč zbegan in preplašen, da bi sploh kaj rekel.

Volovškarca se je z dvema korakoma znašla ob njem in ga z osupljivim trikom, mogoče iz juda ali karateja, brcnila nad meča, da ga je fliknilo kvišku in je skoraj prevrnil kozolec v zraku. Skoraj, kajti sredi kozolca ga je ujela za gleženj, da je ko oskubljen piščanec v izložbi obvisel z glavo navzdol.

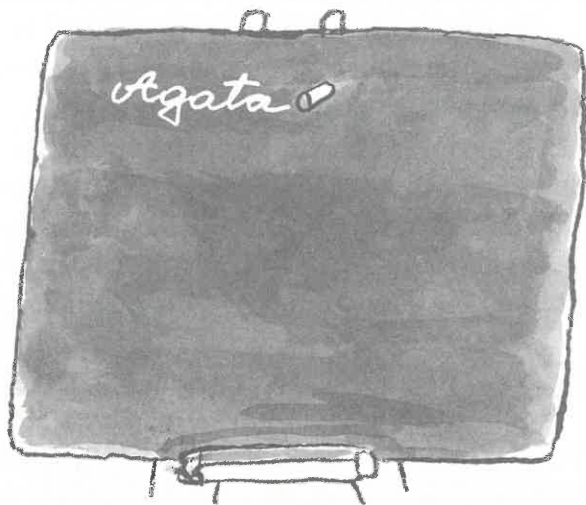
»Osemkrat tri,« je zavpila Volovškarca, gugajoč Vilfreda sem ter tja, »osemkrat tri je isto kakor trikrat osem, trikrat osem pa je štiriindvajset! Ponovi!«

Ravno v tistem trenutku je na drugem koncu učilnice skočil na noge Niko, razburjeno je pokazal na tablo in zavreščal: »Kreda! Kreda! Glejte jo! Kar sama se premika!«

Nikovo vpitje je bilo tako histerično in predirno, da so se vsi, z Volovškarco vred, ozrli proti tabli. Ob njeni sivo črni pisalni površini je resnično visel v zraku popolnoma nov kos krede.

»Piše nekaj!« je zakričal Niko. »Kreda nekaj piše!«

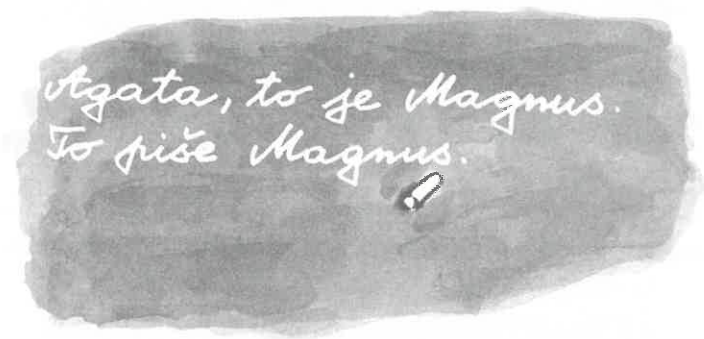
In res je pisala.

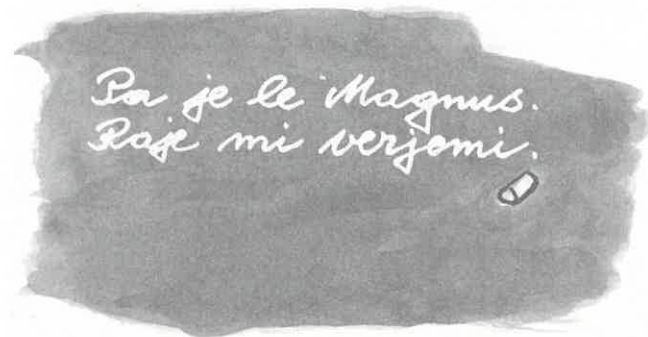
»Kaj za vraga je to?« je zatulila Volovškarca. Kar dobro jo je pretreslo, ko je nevidna roka takole napisala njeno ime. Vilfred

ji je padel na tla. Potem je tjavdan zavpila: »Kdo to počenja? Kdo to piše?«

Kreda pa je pisala naprej.

Vsi so slišali, kako se je Volovškarci utrgal stok. »Ne!« je kriknila. »To ne more biti! Ne more biti Magnus!«

Medica se je od stene ozrla k Matildi. Punčka je sedela v klopi zelo zravnano, z visoko vzdignjeno bradico in s stisnjenimi usti, oči pa so se ji lesketale kakor par zvezd.

Agata, vni moji
Milenci hišo.

Kdove zakaj so zdaj vsi gledali Volovškarco. V obraz je bila bela ko sneg, zevala je kakor morski list na suhem in pridušeni stoki so se ji trgali iz ust.

Vni Milenci plačo,
vni ji hišo.
Kato se poberi od tod.
Če ne, pridem in
opravim s teboj,
kakor si ti opravila
z menoj.

Opravičujem te,
Agata

Kreda je nehala pisati. Še kakšen trenutek je visela v zraku, nato je nenadoma plenknila na pod in se prelomila na dvoje.

Medtem se je Vilfred že spravil nazaj na svoj sedež v prvi vrsti, tedaj pa je zakričal: »Učiteljica Volovškar je padla! Volovškarca leži na tleh!«

To je bila senzacionalna novička, pa je ves razred skočil pokonci, da bi dobil čim boljši pogled. Tam zgoraj je v vsej svoji dolžini vznak ležala ogromna postava ravnateljice, nared za štetje do deset.

Medica se je pognala tja in pokleknila ob padli velikanki. »Omedlela je. Zgubila zavest,« je rekla. »Naj kdo takoj stopi po bolniško sestro.« Trije učenci so se pognali iz učilnice.

Niko, zmerom pripravljen delovati, je stekel gor in pograbil veliki vrč z vodo: »Moj oče pravi, da je mrzla voda najboljša za

zbujanje iz omedlevice,« je rekel. S temi besedami je zlil vso vsebino vrča Volovškarci na glavo. Nobeden mu ni ugovarjal, niti Medica ne.

Matilda pa je še naprej negibno sedela v klopi. Prevzemala so jo enkratno slovesna občutja. Počutila se je, kakor da se je

dotaknila česa, kar ni povsem s tega sveta – najvišje točke na nebu, najdaljnejše zvezde. Kako čudovito je občutila, da ji za očmi valuje moč, ki ji je kakor topel fluid prekipevala v glavi, in potem so ji oči postale zelo vroče, bolj vroče kakor sploh kdaj, in tiste reči so ji zašvigale iz zenic, kos krede pa se je kar vzdignil in začel pisati. Zdelo se ji je, da ni naredila skoraj ničesar, vse je bilo tako preprosto.

V učilnico je prihitela bolničarka, za njo tri učiteljice in dva učitelja.

»Zaboga, naposled jo je nekdo spravil na tla!« je zaklical eden izmed moških in se zarežal. »Čestitam, gospodična Medica!«

»Kdo jo je polil z vodo?« je vprašala bolničarka.

»Jaz,« je ponosno rekel Niko.

»Bravo,« je rekel drugi učitelj. »Prinesemo še vode?«

»Nehajte s tem,« ga je zavrnila bolničarka. »Odnesti jo moramo gor v bolniško sobo.«

Vseh pet učiteljev ji je moralo pomagati, da so nekako vzdignili neznansko žensko in se opotekli na hodnik.

Učiteljica Medica pa je rekla razredu: »Najbrž bo najboljše, da se greste do naslednje ure zabavat na igrišče.« Potem se je obrnila, stopila k tabli in skrbno zbrisala vse, kar je pisalo tam.

Otroci so že po vrsti zapuščali učilnico. Matilda se je pomikala z njimi, ob Medici pa je obstala, njene iskrece se oči so se ujele z očmi njene učiteljice, in Medica je planila k tej drobnim punčki pa jo pristrčno objela in poljubila.

*Ob pozornem branju si prav gotovo opazil(a), kako že Dahlov pisateljski **slog** obljublja novo moro pri naslednji nadzorniški uri: »kakor grozeča poguba je vkorakala gromozanska Volovškarca« in »kazalec, ki je spominjal na kuhinjski valjar«, je uperila v otroke ... Še sam(a) poišči nekaj podobnih primerov.*

K sreči tokrat njeno nasilništvo ne traja dolgo. Kaj ji prepreči, da bi ponovno žalila in trpinčila otroke? Kako se odzove na skrivnostno sporočilo?

Kakšen je konec tega poglavja? Zakaj se Medica in Matilda objameta?

*Pomisli, kakšna so bila tvoja **občutja**,*

- *ko je ravnateljica Volovškarca zgrabila malega Vilfreda za noge,*
- *ko je kreda začela samodejno pisati po tabli,*
- *ko je Volovškarca zgrmela po tleh,*
- *ko jo je Niko polil z mrzlo vodo.*

Bi si upal(a) dramatizirati ta sklepni preobrat in ga uprizoriti v razredu? Daj, poskusi!

Nov dom

Pozneje istega dne se je začela širiti novica, da si je ravnateljica opomogla od omedlevične mlahavosti, potem pa s stisnjenimi ustnicami in z bledim obrazom odkorakala iz šolske stavbe.

Naslednje jutro je ni bilo v šolo. Pred kosilom jo je učitelj Klobuštra, njen namestnik, klical domov, da bi jo vprašal, ali se slabo počuti. Ni vzdignila slušalke.

Po pouku je Klobuštra sklenil, da bo prišel stvari do dna, pa se je odpravil na obrobje, kjer je v čedni hišici iz rdečih zidakov, znani kot Rdeča hiša in skriti v hosti za griči, živela učiteljica Volovškar.

Pozvonil je. Nobenega odziva.

Močno je potrkal. Nobenega odziva.

Zaklical je: »Je kdo doma?« Nobenega odziva.

Pokljukal je in presenečeno odkril, da so vrata odklenjena. Vstopil je.

V hiši je vladala tišina, nikjer nikogar, vendar je pohištvo še stalo na svojem prostoru. Klobuštra se je povzpel v nad-

stropje in stopil v veliko spalnico. Tudi tam se je vse zdelo kakor navadno, dokler ni začel odpirati predalov in kukati v omare. Nikjer ni bilo ne obleke ne perila ne čevljev. Vse to je zginilo.

Podurhala jo je, si je rekel Klobuštra in odšel sporočit šolskemu inšpektoratu, da je ravnateljica očitno izpuhtela.

Naslednji dopoldan je Medica dobila od neke pisarne krajevnih odvetnikov priporočeno pismo, v katerem so ji sporočili, da se je nepričakovano in skrivnostno našla poslednja volja oziroma oporoka zdravnika Medice, njenega očeta. Ta listina je razkrila, da je gospodična Medica pravzaprav že od očetove smrti pravnomočna lastnica predmestne posesti, znane kot Rdeča hiša, v kateri je še ravnokar stanovala gospodična Agata Volovškar. Iz oporoke se je tudi videlo, da je oče vse prihranke, ki so bili k sreči še zmerom varno naloženi v banki, prav tako zapustil njej. Odvetniki so prijazno pripisali, naj se gospodična Medica čim prej oglasi v njihovi pisarni, pa bosta posest in denar prav hitro prenesena na njeno ime.

Prav to je Medica tudi naredila in se čez kakšen teden preselila v Rdečo hišo, tja, kjer je odraščala in kjer je na srečo ostalo vse družinsko pohištvo s slikami vred. Od tedaj je bila Matilda vsak večer po pouku dobrodošla gostja v Rdeči hiši, in med učiteljico in dekletcem so se začele tkati tesne vezi prijateljstva.

Tudi v šoli so se zgodile velike spremembe. Kakor hitro je postalo jasno, da je učiteljica Volovškar dokončno zginila s prizorišča, so za ravnatelja postavili imenitnega učitelja Klobuštro. Kmalu zatem so Matildo premestili v najvišji razred, kjer je učiteljica Ugrezova pri priči dognala, da je čudežno dekletce v resnici tako bistro, kakor je trdila Medica.

Kakšen teden zatem sta Matilda in Medica kakor vsak večer po pouku malicali v kuhinji Rdeče hiše, kar Matilda na vsem lepem reče:

»Zgodilo se mi je nekaj čudnega.«

»Povej mi o tem,« je rekla Medica.

»Davi sem za zabavo poskusila potisniti nekaj z očmi, vendar zaman. Niti premaknilo se ni. Tudi nisem začutila vročine, ki se mi je prej zbiral za očmi. Moč je zginila. Mislim, da sem jo popolnoma zgubila.«

Medica si je skrbno namazala rezino črnega kruha s surovim maslom in dodala malo jagodne marmelade. »Pričakovala sem, da se bo zgodilo nekaj takšnega,« je rekla.

»Res? Zakaj?« je vprašala Matilda.

»No, to je samo domneva,« je rekla Medica, »ampak vseeno ti jo lahko povem. Ko si bila še v mojem razredu, nisi imela nobenega dela, ničesar, s čimer bi se morala truditi. Tvoji lepo razviti možgani so blazneli od zavrtosti. V glavi ti je kipelo in brbotalo ko za stavo. Tam je bila ujeta velikanska energija, ki ni imela kam, nekako pa se je le sproščala skozi oči in premikala predmete. Zdaj so reči drugačne. V najvišjem razredu si, kosaš se z otroki, ki so skoraj dvakrat starejši od tebe, tako da vso duhovno energijo porabiš v šoli. Prvič v življenju se ti morajo možgani napenjati in naprezati, tako da končno zares delujejo, to pa je sijajno. Pazi, to je samo zamisel, mogoče je neumna, ampak meni se ne zdi povsem zgrešena.«

»Vesela sem, da se je to zgodilo,« je rekla Matilda. »Nič si ne želim, da bi hodila skozi življenje kot čudodelka.«

»Naredila si dovolj,« je rekla Medica. »Še zdaj komaj verjamem, da sem vse to dobila po tvoji zaslugi.«

Matilda je sedela na visokem stolčku in počasi jedla kruh z marmelado. Popoldnevi pri Medici so ji bili resnično všeč. V njeni navzočnosti se je počutila popolnoma sproščeno, pomenkovali sta se bolj ali manj kakor enaka z enako.

»Ste vedeli,« je nenadoma rekla Matilda, »da mišje srce utripne šeststopenetdesetkrat na minuto?«

»Ne, tega nisem vedela,« je z nasmehom priznala Medica. »Kako silno zanimivo. Kje si prebrala to?«

»V neki knjigi iz knjižnice,« je rekla Matilda. »Mišim torej bije srce tako hitro, da ne moreš slišati posamičnih utripov. To mora biti kakor nekakšno brenčanje.«

»Mora,« je rekla Medica.

»In kaj mislite, kako hitro bije ježevo srce?« je vprašala Matilda.

»Povej mi,« se je spet nasmehnila Medica. »Ne tako hitro kakor mišje,« je rekla Matilda. »Tristokrat na minuto. Ampak da ima žival, ki se giblje tako počasi, tako hitro srce, to bi si človek težko mislil, kajne?«

»Jaz si gotovo ne bi,« je prikimala Medica. »Povej mi še katero.«

»Konj,« je rekla Matilda, »ima res počasno srce. Njemu udari samo štiridesetkrat na minuto.«

Videti je, je pomislila Medica, da se ta otrok zanima za vse. V njeni družbi ti ne more biti dolgčas. To mi je všeč.

Približno eno uro sta še sedeli in se pogovarjali v kuhinji, okoli šestih pa je Matilda rekla lahko noč in odšla proti domači hiši, od katere jo je ločilo osem minut hoje. Tam je pred vrtnimi vrati zagledala velik črn mercedes. Ni se kaj prida zmenila zanj. Tuji avtomobili so dostikrat parkirali pred očetovo hišo. Ko pa je prišla noter, je naletela na popolno zmešnjavo. Mati in oče sta razburjena tlačila v kovčke obleko in razne predmete.

»Križ božji, pa kaj je to?« je vzkliknila. »Očka, kaj se dogaja?«

»Šibamo proč,« je rekel Pelin, ne da bi vzdignil pogled. »Čez pol ure gremo na letališče, zato se raje spakiraj. Tvoj brat je že zgoraj, pripravljen za pot. Zgani se, punca! Daj!«

»Proč?« je kriknila Matilda. »Kam pa?«

»V Španijo,« je rekel oče. »Tam imajo boljše podnebje kakor v tej ušivi deželi.«

»V Španijo!« je zakričala Matilda. »Nočem v Španijo! Rada sem tu in rada imam svojo šolo!«

»Ti samo ubogaj in se nehaj pričkati,« je zasopihal oče. »Preveč težav imam, da bi se še preklal s tabo!«

»Ampak očka ...« je začela Matilda.

»Zapri!« jo je nahrulil oče. »Čez pol ure gremo! Ne bom zamudil tega letala!«

»Pa za kako dolgo, očka?« je zakričala Matilda. »Kdaj se bomo vrnili?«

»Ne bomo se,« je odgovoril oče. »Zdaj pa zgini! Ne moti me!«

Matilda se je obrnila in odšla skozi odprta hišna vrata. Kakor hitro je bila na ulici, se je spustila v dir. Tekla je nazaj k Medici, prej ko v štirih minutah je bila spet pred njeno hišo. Zapodila se je po peščeni poti, na vrtu je nenadoma zagledala Medico, kako stoji ob rožnem grmu in nekaj počne s škarjami. Učiteljica je slišala cepet nožic po pesku, obrnila se je in stopila z grede v hipu, ko je Matilda pridirjala k njej.

»Ojoj,« je rekla Medica. »Kaj je narobe?«

Matilda je s škrlatno zardelim obrazkom zasoplo lovila dih.

»Odhajajo!« je zakričala. »Vsi so zblazneli, bašejo kovčke in čez slabe pol ure bodo odšli v Španijo!«

»Kdo?« je mirno vprašala Medica.

»Mamica in očka in moj brat Miha – in pravijo, da moram z njimi!«

»Hočeš reči, za praznike?«

»Za vedno!« je zakričala Matilda. »Očka je rekel, da se nikdar ne vrnemo!«

Po krajši tišini je Medica rekla: »Pravzaprav nisem preveč presenečena.«

»Hočete reči, da ste vedeli, da grejo?« je zakričala Matilda. »Zakaj mi niste povedali?«

»Ne, ljubica,« je rekla Medica. »Nisem vedela, da grejo. Tvoja novica pa me kljub temu ni presenetila.«

»Zakaj ne?« je zakričala Matilda. »Povejte mi, prosim, zakaj ne.« Še vedno je bila zadihana od teka in nedavnega pretresa.

»Ker tvoj oče,« je rekla Medica, »sodeluje s tolpo malopridnežev. To vedo vsi tukajšnji krajani. Domnevam, da odkupuje vozila, nakradena po vsej deželi. Hudo se je pogreznil v to.«

Matilda je strmela vanjo z odprtimi usti.

Medica je nadaljevala: »Ukradene avtomobile so spravljali v delavnico tvojega očeta, da jim je zamenjal tablice, jih prebarval in naredil še kaj, kar spada zraven. Zdaj je najbrž dobil namig, da mu je policija na sledi, pa dela to, kar delajo vsi, beži v Španijo, kjer ga ne morejo prijeti. Gotovo je že dolga leta pošiljal tja denar, ki lepo čaka na njegov prihod.«

Stali sta na trati pred čedno rdečo opečnato hišo s potemnelimi starimi strešniki in z visokimi dimniki. Medica je še zmerom držala v roki vrtno škarje. Bil je topel zlat večer, v bližini si je požvižgaval kos.

»Ne maram z njimi!« je nenadoma zavpila Matilda. »Ne bom šla z njimi.«

»Bojim se, da boš morala,« je rekla Medica.

»Rada bi živela tu, z vami,« je zakričala Matilda. »Prosim, dovolite mi, da živim z vami!«

»Ko bi le smela,« je odvrnila Medica. »Ampak bojim se, da to ni mogoče. Ne moreš zapustiti staršev samo zato, ker si to želiš. Pravico imajo, da te vzamejo s seboj.«

»Kaj pa, če bi se strinjali?« je razvneto zaklicala Matilda. »Kaj če bi rekli, ja, lahko ostaneš z njo! Bi potem smela ostati z vami?«

Medica je mehko rekla: »Ja, to bi bilo imenitno.«

»Dobro, mogoče pa se bodo strinjali! Resno mislim, da se mogoče bodo! V bistvu jim je figo mar zame!«

»Nikar tako na hitro,« je rekla Medica.

»Seveda je treba na hitro!« je zaklicala Matilda. »Vsak hip bodo odšli! Greva!« je zavpila in potegnila Medico za roko. »Prosim, pojdite z menoj in ju vprašajte! Ampak morali bova pohiteti! Morali bova teči!«

V naslednjem hipu sta že tekli po poti in nato po ulici, Matilda je dirjala spredaj, držala je Medico za zapestje in jo potegovala za seboj, to je bila divja in lepa dirka ob podeželski cesti pa še skoz pol mesteca do hiše Matildinih staršev. Veliki črni mercedes je še stal tam, zdaj je imel odprta vsa vrata in prtljažnik, Pelinova in njun sin so švigljali okrog njega kakor mravlje in grmadili kovčke, ko sta Matilda in Medica privihrali tja.

»Očka – mamica!« je izbruhnila Matilda, loveč dih. »Nočem z vama! Ostati hočem tu in živeti pri gospodični Medici in ona pravi, da lahko, ampak samo če mi vidva dovolita! Prosim, recita ja! Daj, očka, reci ja! Reci ja, mamica!«

Oče se je obrnil in pogledal Medico. »Vi ste tista učiteljica,

ki me je takrat prišla obiskat, a ne?» je rekel. In spet je začel basati kovčke v avto.

Žena mu je rekla: »Ta bo moral na zadnji sedež. V prtljajniku ni več prostora.«

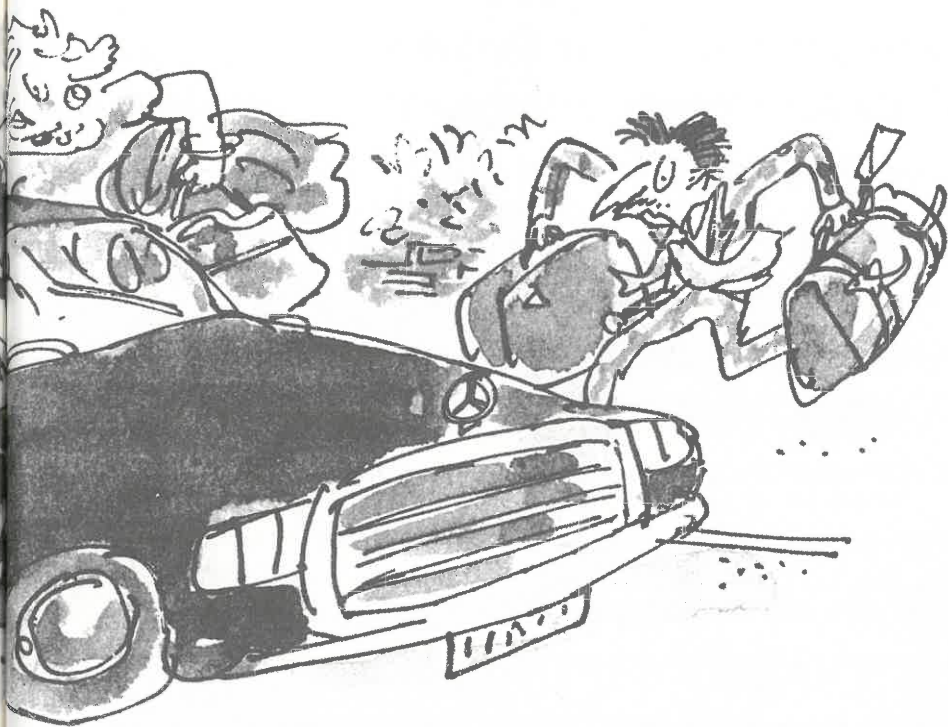
»Z veseljem bi vzela Matildo k sebi,« je rekla Medica. »Ljubeče bi skrbela zanjo, gospod Pelin, in tudi plačevala vse izdatke. Niti evra vas ne bi več stala. Zamisel sicer ni moja, Matildina je. Ne morem pa je vzeti k sebi, če se vidva ne bi popolnoma in rade volje strinjala.«

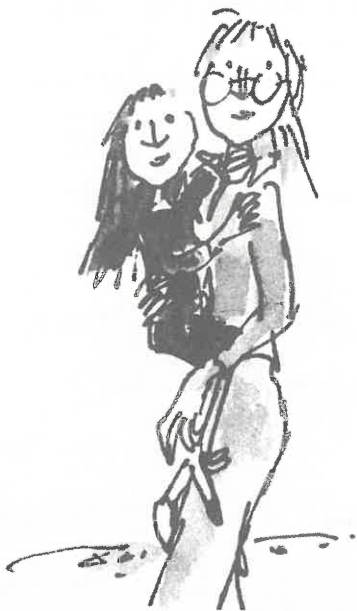
»Daj no, Hinko,« mu je rekla žena, medtem ko je pehala tisti kovček na zadnji sedež. »Zakaj je ne bi pustila tu, če si želi tako. Ena skrb manj.«

»Mudi se mi,« je rekel oče. »Moram ujeti letalo. Če hoče ostati, naj ostane. Meni je prav.«

Matilda je skočila Medici v naročje in se stisnila k njej, Medica jo je stisnila k sebi, vtem pa so mati in oče in brat že sedeli v avtu, ki je s cvilečimi gumami drvel proč. Brat je pomahal skoz zadnje okno, druga dva pa se niti ozrla nista.

Medica je še naprej držala dekletce v naročju in nobena od njiju ni rekla besedice, ko sta gledali, kako veliki črni avto zavija za vogal na koncu ulice in se za vedno zgublja v daljavi.

Kaj pripomore k srečnemu koncu zgodbe, da Matilda lahko ostane pri Medici?

In kaj nenadno slovo Matildinih staršev pove o njihovem odnosu do Matilde?

POMENKI IN IGRICE PO BRANJU

POGOVARJAJVA SE O MATILDI

Kakšno je tvoje mnenje o prebrani knjigi? Je *Matilda* zabavna knjiga?

Katera književna oseba ti je bila najbolj všeč in zakaj?

Bi bilo zgodbo mogoče še izboljšati? Kaj bi s tem namenom lahko dodal(a) in kaj morda črtal(a)?

Komu bi knjigo priporočil(a) v branje? Kako bi to storil(a)?

SMEH MED KNJIŽNIMI PLATNICAMI

Obnovi odlomek iz *Matilde*, ki se ti zdi najsmešnejši.

V razredu predlagaj pogovor o tem, kaj je smešno, skupaj s sošolkami in sošolci se spominjajte humornih knjig, jih predstavite drug drugemu ...

STARŠEVSKA LJUBEZEN

Se strinjaš, da je tudi s starši kdaj pa kdaj 'križ'? Njihovi veliki ljubezni do otrok navkljub? Ali prav zaradi nje?

Svoje mnenje o starševski ljubezni pisatelj razloži že v prvem poglavju. Še enkrat ga preberi; kaj o tem meniš ti?

Roald Dahl pravi, da se večini staršev njihovi otroci, tudi kadar so zoprne tečnobice, zdijo nadvse čudoviti. V igri vlog s sošolci in sošolkami prikaži, kako se odrasli pogovarjajo o svojih otrocih.

BODI PISATELJ (PISATELJICA)

Učenci so se ravnateljčinemu nasilju upirali z domiselnimi vragolijami. Predstavljaš si, da so pisatelju v tiskarni izgubili rokopis napetega poglavja z naslovom *Matilda in Sivka izpeljeta drzno zamisel*. Pomagaj mu. Napiši ga kar ti – in to tako, da ga boš vstavil(a) v knjigo pred poglavje *Prvi čudež*.

Če ti je bila *Matilda* tako všeč, da bi rad(a) prebiral(a) njeno nadaljevanje, te moram razočarati. Pisatelj ga ni napisal. To pa ne pomeni, da z nekoliko domišljije ne moreš sam(a) predvidevati, kaj bi se s književnimi znanci dogajalo naprej:

- kako je Matilda odraščala pri Medici in kako sta skupaj premagovali ovire, ki jima jih je postavljalo življenje;
- kaj se je dogajalo z Volovškarco po njenem nenadnem odhodu;
- kako je preostali del družine Pelin v Španiji zapravljaj pri goljufani denar, dokler nepoštenega podjetnika tam ni dosegla dolga roka pravice ...

PRAVLJICA?

Prikliči si v spomin nekaj najljubših pravljic. Ali lahko razložiš, po čem spoznaš pravljico? Pomisli, kakšne so književne osebe v njih, čarovni pripomočki in nenavadne, nadnaravne moči, kakšen je njihov konec?

V čem je pripoved o Matildi podobna pravljicam? In v čem se od njih razlikuje? Kaj iz Dahlove pripovedi se bržkone ne bi moglo zgoditi v življenju?

Kot številne druge Dahlove zgodbe je tudi **Matilda** polna domišljije, kakršno imate samo otroci. Resničnost je ne omejuje in nemogoče stvari se dogajajo v popolnoma navadnih okoliščinah. Na šolskem igrišču ravnateljica Volovškarca zgrabi deklico za kitke in jo z zamahom poklicne metalke kladiva vrže čez ograjo. Petletna Matilda po naključju odkrije svoje čarovne zmožnosti in jih uporabi proti hudobni ravnateljici, da reši učiteljico Medico revščine. Pisatelj vam skupaj s svojimi malimi književnimi junaki pomaga poleteti nad omejitve tega sveta, premagati nasilneže in rešiti nedolžne žrtve.

O PISATELJU

Roald Dahl (izg. roult dal, 1919–1990) je angleški pisec romanov, novel in filmskih scenarijev.

Če si prepričan(a), kako so življenjepisi pisateljev dolgočasni, si v Dahlovem primeru v zmoti. Po končani srednji šoli je namreč Dahl kot potomec norveških priseljencev našel delo pri naftni družbi v Vzhodni Afriki, za nameček pa je doživel še kup pustolovščin s krokodili, kačami, safariji in pohodi v džunglo ter preživel nevarno tropsko bolezen malarijo. Leta 1939 ga je kot vojnega pilota zajela vihra druge svetovne vojne. Dobro leto pozneje se je med poletom iz Egipta v Libijo ob zasilnem pristanku v puščavi tako hudo ponesrečil, da je začasno oslepel. Toda ko je po petih mesecih okreval, se je takoj pridružil letalcem v bitkah z Nemci za prevlado nad grškim nebom. Sčasoma se je pokazalo, da poškodbe glave niso bile tako nedolžne, kot je bilo sprva videti, saj je občasno izgubljal zavest. Zato so ga kot predstavnika britanskega vojnega letalstva premestili v prestolnico Združenih držav Amerike. V mirni službi se je posvetil pisateljevanju. Že 1943. leta je zasnoval svojo prvo knjigo *Gremlini*, skrivnostno napeto pripoved o pristrčnih bitjih, ki se spremenijo v nevarne pošasti. Vse do smrti je največ ustvarjalne domišljije razdal otrokom, za odrasle pa je napisal vrsto kratkih zgodb, romanov in scenarijev za filme z grozljivimi in skrivnostnimi zapleti ter presenetljivimi zaključki. Bil je prepričan, da se lahko za magične drobce, ki jih je tkal v pisanje, in za svetovno slavo zahvali svoji v Sahari »razbiti lobanji«.

Si katero od teh knjig že prebral(a)? Imaš katerega od teh prevodov morda celo med svojimi knjigami? Ne? Potem te pa radovednost gotovo že žene v knjižnico, kjer boš odkril(a) še nekaj drugih v slovenščino prevedenih Dahlovih knjig za mladino.

ŠE DVA ODLOMKA ZA NAMEČEK

Prečudna šola

Dobro ti je znano, da je Matilda nadvse rada brala. Še posebej je bila uročena od magije, ki jo je stkal iz besed veliki angleški pripovednik Charles Dickens. Roald Dahl nam pove, kako se je zatopila v romane Veliko pričakovanje, Oliver Twist in Nicholas Nickleby. No, tega zadnjega je »predelala« tudi Volovškarca, saj se je nanj sklicevala, ko je utemeljevala upravičenost telesnih kazni.

Loti se odlomka iz tega romana in razmisli, ali imata književna sveta obeh pisateljev kaj skupnega. Se morda tudi pisatelj kdaj pa kdaj česa nauči od drugega pisatelja?

Čez kakšne pol ure se je prikazal ravnatelj gospod Squeers in dečki so sedli na svoja mesta h knjigam, od katerih je prišla ena na približno osem učencev. Gospod Squeers je nekaj minut gledal tako globokoumno, kakor bi do kraja razumel vse, kar je v knjigah, in bi lahko povedal sleherno besedo njihove vsebine na izust, ako bi se mu ljubilo; nato je poklical k sebi prvi razred.

Poslušno sledeč njegovemu ukazu se je pred šolnikovim pultom postavilo v vrsto pol ducata ptičjih strašil s preluknjano obleko na komolcih in kolenih, izmed katerih je eden položil obrabljeno in umazano knjigo pred njegovo učeno oko.

»To je prvi razred v angleškem pravopisu in filozofiji, Nickleby,« je rekel Squeers in pomigal bodočemu učitelju, naj stopi poleg njega. Začeli bomo še latinski razred in ga izročili vam. No torej, kje je prvi deček?»

»Ta čisti okno v dnevni sobi, sir,« je dejal začasni poglavar filozofskega razreda.

»Tako je, kajpada,« je odvrnil Squeers. Ravnamo se po praktični učni metodi, Nickleby, kakšen je navadno vzgojni sistem. Č-i-s-t-i-t-i, čistiti, glagol, pomeni snažiti, čediti. O-k, o-k, n-o, pomeni okno. Ko se deček nauči tega iz knjige, gre tja in stori. Kje je drugi deček?»

»Ta pleve vrt,« je odvrnil droben glasek.

»Kajpada,« je rekel Squeers, ki ni bil zaradi tega najmanj v zadregi. »Tako je. B-o, bo, t-a-n, tan, k-a, botanka, samostalnik, veda o rastlinah. Ko se deček nauči, da botanika pomeni poznavanje rastlin, gre in jih spozna. To je naš sistem, Nickleby; kaj menite o njem?»

»Mislim, da je vsekakor zelo koristen,« je rekel Nicholas.

»To vam rad verjamem,« je odvrnil Squeers, ne da bi bil opazil, s kakšnim poudarkom mu je odgovoril njegov pomožni učitelj.

»Tretji deček! Kaj je konj?»

»Žival, sir,« je odvrnil deček.

»Tako je,« je rekel Squeers. »Ali ne, Nickleby?»

»Mislim, da o tem ni dvoma, sir,« je odgovoril Nicholas.

»Seveda ne,« je rekel Squeers in se obrnil k dečku: »Pojdi in poskrbi za mojega konja in ga dobro očohaj, ali pa bom jaz očohal tebe. Drugi iz razreda pojdite vodo črpat, dokler vam kdo ne reče, da je dosti, zakaj jutri je pralni dan in ženske potrebujejo polne kotle.« S temi besedami je poslal prvi razred na vaje v praktični filozofiji in se ozrl po Nicholasu premeteno in dvomeče hkrati, kakor bi ne vedel čisto gotovo, kaj si ta misli o njem.

»To je metoda, po kateri učimo, Nickleby,« je dejal po kratkem premoru. »In izvrstna je. No, zdaj pa zberite štirinajst fantičkov in jim dajte kaj brati, zakaj, veste, čas je že, da začnete delati. Lenobe pri nas ne poznamo.«

(Odlomek iz romana *Nicholas Nickleby*, prevedla Mira Mihelič)

Matrona

Matrona nastopa v knjigi Poba, kjer so zbrani Dahlovi spomini iz otroštva. Na katero književno osebo iz Matilde te spominja ta strašna ženska?

V pritličju Šole St Peter's so bili same učilnice. V prvem nadstropju so bile spalnice in tu je neomejeno vladala matrona. To je bilo njeno ozemlje. Tukaj je bila najvišja in edina avtoriteta in celo enajst- in dvanajstletni fantje so trepetali pred to žensko pošastjo, kajti vladala je z železno roko.

Matrona je bila ogromna svetlolasa ženska z obilnim oprsjem. Po vsej verjetnosti ni imela več kot osemindvajset let, toda naj jih je imela osemindvajset ali oseminšestdeset, nam otrokom so se vsi odrasli zdeli enaki in vsi odrasli v tisti šoli so bili nevarni ...

Potem ko so zvečer luči ugasnile, je matrona prežala na hodniku kot panter in napenjala ušesa, da bi slišala kakšno šepetanje za vrati skupne spalnice. Kmalu smo spoznali, da ima tako oster sluh, da je boljše biti tiho.

Enkrat, ko so luči ugasnile, se je pogumen fant po imenu Wragg po prstih splazil iz naše spalnice in po linoleju na hodniku posul sladkor v prahu. Ko se je vrnil in nam povedal, da je hodnik posut s sladkorjem od enega konca do drugega, sem se začel od vznemirjenja kar tresti. Ležal sem v temi na svoji postelji in čakal in čakal, da pride matrona na svoj obhod. Nič se ni zgodilo.

Nenadoma se je iz oddaljenega konca hodnika zaslišalo glasno hrustanje! Hrust hrust hrust je delalo, ko je stopala. Zdelo se je, kot da bi velikan hodil po pesku.

Potem smo v daljavi zaslišali matronin predirljiv divji krik. »Kdo je to naredil?« je vpila. Kako si upate narediti kaj takega!« Besno je stopala po posutem sladkorju, z vso silo odpirala vrata spalnice in prižigala luči. Silovitost njenega besnenja je bila zastrašujoča.

»Pokaži se!« je zakričala in korakala gor in dol po hodniku, da je sladkor glasno hrustal. »Kdo je bil? Hočem zvedeti ime malega pokvarjenca, ki je raztresel sladkor! Takoj mi povej, kdo je bil! Stopi naprej! Priznaj!«

»Nikar se ne izdaj,« smo zašepetali Wraggu. »Ne bomo te zatožili!«

Wragg je molčal. Tega mu nisem mogel zameriti. Bilo je jasno, da bi ga, če bi priznal, doletela strašna in krvava usoda.

Kmalu je moral priti gor sam ravnatelj. Matrona, ki je kar pihala od jeze, ga je poklicala na pomoč in cela šola se je morala zbrati na dolgem hodniku, kjer smo bosonogi zmrzovali v pižamah, medtem ko naj bi hudodelec ali hudodelci stopili korak naprej iz vrste.

Nihče ni stopil naprej.

Videl sem, da je ravnatelj zelo besen. Pokvarili smo mu večer. Po vsem obrazu so se mu pojavili rdeči madeži in kapljice slin so pršele iz njegovih ust, ko je govoril.

»Tudi prav!« je zagrmel. »Vsak naj takoj prinese ključ svojega zaboja za priboljške in ga izroči matroni, ki jih bo hranila do konca trimestra! Od zdaj naprej bomo zasegli vsako pošiljko od doma! Takšnega obnašanja ne mislim trpeti!«

Izročili smo ključe in preostalih šest tednov tistega trimestra preživeli zelo lačni.

(Odlomek iz avtobiografske knjige *Poba*, prevedla Slavica in Borut Petrović Jesenovec)

»Avtobiografija je knjiga, ki jo človek napiše o svojem življenju in v kateri je ponavadi vse polno najrazličnejših dolgočasnih podrobnosti,« je Roald Dahl zapisal v uvodu v *Poba*. Vsekakor to v njegovem primeru ne drži v celoti, vsaj kar zadeva dolgočasnost.

Tudi sam(a) poskusi popisati zanimiv doživljaj ali predstaviti kakšno zanimivo osebo.

MATILDA JE MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA

Matilda je moja najljubša knjiga. Knjigo sem prebrala trikrat, pa mi vsebina vseeno ni postala dolgočasna, zato jo priporočam vsem, ki je še niso prebrali.

Matilda je živahna in simpatična deklita. Najbolj so mi všeč deli, v katerih se Matilda poigra s starši in z ravnateljico Volovškar. Smešno je, da je majhna deklita pametnejša od svojih staršev. Matilda mi je všeč, saj z očmi lahko premika določene predmete. Konec je srečen.

Želim si, da bi obstajali še drugi deli.

Špela, 10 let

Matilda mi je všeč, ker je majhna, ampak zelo pametna, navihana in drugačna od večine otrok.

Ne gleda televizije, ampak bere; ne hodi ven s prijateljicami, ampak bere; skratka – večino časa preživi v knjižnici. Družina je ne mara, ker je drugačna. Vseeno pa dobi prijateljico.

Želim si, da bi tudi jaz toliko brala.

Vredno je, da knjigo prebereš. Meni je všeč, mogoče bo tudi tebi!

Anja, 12 let

To sta le dve mnenji, tretje naj bo tvoje ...

ZA ODRASLE, KI SE BODO SKUPAJ Z OTROKI SPOPRIJATELJILI Z MATILDO

Dragi odrasli bralci te knjige!

Erich Kästner se v uvodu v povest *Leteča učilnica* zgrozi nad pisatelji, ki pišejo, kakor da bi bila otroška leta pečena iz najboljšega testa za kolače: »*Kako more odrasel človek tako povsem pozabiti svojo mladost, da nekega dne sploh več ne ve, kako žalostni in nesrečni so včasih otroci?*« Roti nas, naj nikoli **ne pozabimo svojega otroštva**. Z njim se seveda zlahka strinjamo in mu obljubimo, da bomo globoko v duši ohranili vsaj nekaj otroškega. A nam to zlepa ne uspeva. Življenje prepogosto dokazuje, kako so domišljjski svetovi naših otrok oddaljeni, njihova doživljanja tuja in da so med njihovim in našim razmišljanjem s časom zrasli visoki plotovi nerazumevanja.

- Knjiga, ki jo prebirate, je za nas, starše, lahko »zdravilna«. In seveda za učitelje. Pomaga nam pogledati na svet **iz zornega kota otroka**, saj je od začetka do konca napisana na nam bolj ali manj pozabljeni način. »*Pri pisanju hudo pretiravam. To je edini način, da se prebiješ do otroka,*« je nekoč izjavil Dahl. V njegovih povestih so odrasle osebe praviloma samovoljne, muhaste in nezanesljive, toda popolnoma svakodnevne stvari skrivajo v sebi kali skrivnosti in iz težavnih položajev se otroci izmažejo s ščepcem čarovnije – potem pa se jim dogajajo čudovite reči. Dokler se držijo svojih pravil igre, je vse v redu. Med pravkar zapisanimi vrsticami je skrita izvrstna priložnost za nas, odrasle, da za hip odložimo plašč svoje vloge enosmernih razlagalcev in vzgojiteljev ter prisluhnemo mlademu bralcu, da nam sporoči in razloži

svoje pomene prebranega. **Pogovarjajmo** se z njim, toda ne sprašujmo ga po šolsko, da bi se prepričali, če kaj zna, ampak skušajmo od njega izvedeti tisto, kar nam ni več dosegljivo. Tudi otrok nam bo hvaležen, če mu bomo znali zares prisluhniti.

- Seveda pa vse to ne pomeni, naj bi se odrasli sogovornik odrekel svoji odraslosti. Branje v otrokovi družbi je predvsem izvrstna priložnost za **dialog in izmenjavo mnenj**. Ob motivih iz Dahlove pripovedi razmišljajmo o starševski ljubezni do otrok, o tem, kako okolje sprejema človekovo »drugačnost«, o družbenih in osebnih vrednotah, o branju knjig in humorju. Odločitev, da svojemu sobralcu ne bomo, čeprav bolj izkušeni, razgledani in izobraženi, vsiljevali svoje interpretacije, ne pomeni, da otroku ne bomo posredovali svojega doživljanja in razumevanja književnih oseb in dogodkov v *Matildi*. Zakaj bi mu zamolčali, da nas morda mešanica grotesknega in komičnega ne zabava tako zelo kot njega? Pogovor o značaju ravnateljice Volovškarjeve, ki v slogu metalke kladiva zaluča otroka skozi šolsko okno, vodi k skupnemu razmisleku, kaj se komu zdi smešno in ali je sploh potrebno, da njeno ravnanje v vsem podobno doživljamo in vrednotimo.

- V intervjuju je Roald Dahl izjavil: »*Starši in učitelji so sovražniki. Odrasli je otroku sovražnik zaradi strašnega vzgojno-izobraževalnega procesa, zakaj ko se človek rodi, je žival brez manir in popolnoma brez morale.*« Si upamo v **argumentiran pogovor o tem avtorjevem stališču**? Svojega otroškega sogovornika spodbujajmo, naj tudi on iskreno spregovori o problemu nasilja med ljudmi, o svojih strahovih ...

- Otrok vedno potrebuje koga, ki se zna igrati. In skozi **igro** se tudi najhitreje uči. Poustvarjalni postopki pripove-

dovanja in pisanja mu pomagajo, da se zave, kako zapleteni so književni svetovi, in da jih globlje dojema. Pri tem oživlja svojo domišljijo in odprt za duhovne pustolovščine vstopa v dialog z novimi knjigami. Le zakaj se potem ne bi tudi vi skupaj z njim spustili v pustolovščino izmišljanja novih Matildinih prigod? Tako bi na primer lahko nastalo »**izgubljeno poglavje**« o domiselnih vragolijah, s kakršnimi se otroci uprejo nasilni ravnateljici, ali »**novo poglavje**«, v katerem bo mala junakinja lahko ponovno nazorno prikazala svoje nadnaravne sposobnosti. Pri tem bo mladi bralec **posnemal pisateljev slog in upovedoval podobe književnih oseb**, tako da bo Dahlovim podatkom **dodal prvine iz lastnih življenjskih izkušenj** in predstave iz drugih književnih, stripovskih in filmskih **svetov**. Tudi **limriki**, ki jih »kuje« mala junakinja Matilda, se kar ponujajo, da se z otrokom še sami poskusimo v posnemanju pesniškega ustvarjalnega postopka.

Ob takšnem in podobnem početju s knjigo ter pogovorih in igrarijah ob njej se boste imeli z otrokom predvsem lepo. Pri tem se boste veliko naučili in predvsem bolje spoznavali drug drugega. Prav nič naj vas ne preseneti, če si boste zaželeli skupaj odpotovati v nove književne svetove.

Deset odstotkov prihodkov iz avtorskih pravic te knjige je namenjenih dobrodelnim dejavnostim Fundacije Roalda Dahla.

Roald Dahl je slaven zaradi svojih zgodb in pesmi, manj znana pa je njegova dobrodelna dejavnost; v življenju je predano pomagal resno bolnim otrokom. Danes dobrodelna organizacija, ki jo je ustanovila njegova žena, Marvellous Children Charity pomaga otrokom s posebnimi potrebami, ki živijo v težkih razmerah, v prepričanju, da si vsak otrok zasluži čudovito življenje, ne glede na to, kako bolan je ali kako kratko bo njegovo življenje.

Več o življenjskih izkušnjah Roalda Dahla in tem, kako se zrcalijo v njegovih zgodbah, lahko izveš v Muzeju Roalda Dahla in v Pravljičarskem središču (Story Centre) v avtorjevi rojstni vasi Great Missenden (v okrožju Buckinghamshire). Muzej deluje kot dobrodelna ustanova, spodbuja navdušenje nad branjem, pisanjem in ustvarjanjem. Sestavljajo ga tri zanimive in zabavne galerije, ki ponujajo tudi številne ustvarjalne dejavnosti (npr. Dahlov pisalni kotiček). Muzej je namenjen otrokom od 6. do 12. leta, za ogled je na voljo vse leto.

Več izveš na: www.roalddahl.com

Organizacija Marvellous Children's Charity (RDMCC) je registrirana kot dobrodelna dejavnost (št. 1137409).

Roald Dahl Museum in Story Centre (RDMSC) sta registrirana pod št. 1085853.

Roald Dahl Charitable Trust, novoustanovljena dobrodelna dejavnost, podpira delo RDMCC in RDMSC.

Zbirka Domače branje Knjiga pred nosom
Konceptualna zasnova zbirke in recenzija: dr. Igor Saksida
Urednica zbirke: Alenka Kepic Mohar

Avtor: Roald Dahl
Ilustrator: Quentin Blake
Prevajalec: Bogdan Gradišnik
Avtor didaktičnega gradiva: Miha Mohor

Matilda © Roald Dahl Nominee Ltd, 1988, © Quentin Blake
© za izdajo v slovenščini Mladinska knjiga Založba, d. d., Ljubljana, 2015
Za založbo: Peter Tomšič
Glavni urednik: Bojan Švigelj

Oprema in likovna urednica: Barbara Jenko
Tehnični urednik: Peter Svetek
Natisnila: Tiskarna Grafika Soča, d. o. o., Nova Gorica, 2015
Naklada: 1000 izvodov
1. ponatis

UČIMse.com

interaktivni portal
za učence in učence

UČIMte.com

interaktivni izobraževalni portal
za učitelje in vzgojitelje

Dodatno gradivo tudi na izobraževalnem portalu www.ucimte.com in www.ucimse.com
Vse informacije o knjigah Mladinske knjige Založbe lahko dobite tudi na spletnih straneh:
www.mladinska.com/sola in www.emka.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111-93-32

DAHL, Roald

Matilda / Roald Dahl ; [ilustrator Quentin Blake ; prevajalec
Bogdan Gradišnik ; avtor didaktičnega gradiva Miha Mohor]. -
1. ponatis. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 2015. - (Zbirka Domače
branje Knjiga pred nosom)

ISBN 978-961-01-0644-9

279773952

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja Založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje,
javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela in njegovih delov v kakršnem koli
obsegu ali postopku, hkrati s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki,
v okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

Zbirka domačega branja **Knjiga pred nosom** prinaša **zlati izbor** slovenskega mladinskega leposlovja in ga nadgrajuje z **didaktičnim gradivom** priznanih slovenskih strokovnjakov mladinske književnosti.

Dragi deset-, enajst- in dvanaajstletniki,

*v rokah držite knjigo, ki odraslim ne diši preveč,
za mnoge mlade bralce pa je ena najljubših ... Vas zanima, zakaj?*

*Bistroumna in neukrotljiva Matilda ne blesti le pri matematiki in slovenščini,
ampak tudi pri uganjanju nagajivih norčij v šoli in doma.
Tako njen oče nekega lepega dne ne more več sneti klobuka z glave,
v strogo ravnateljico se sam od sebe prevrne kozarec z vodo,
kreda pa kar sama piše po tabli ...*

10 odstotkov prihodkov iz avtorskih pravic te knjige je namenjenih
dejavnostim dobrotelčnih organizacij Roalda Dahla.
Več podatkov v notranjosti knjige.

www.roalddahl.com

UČIMte.com

interaktivni izobraževalni portal
za učitelje in vzgojitelje

UČIMse.com

interaktivni portal
za učence in učerke

Mladinska
ZALOŽBA

Knjižnica

ODRAŠČ
DAHL ROALD
Matilda

000012392

05. HODINJA CELJE

COBISS

ROALD DAHL

Matilda

